

SVERIGES AMBASSAD

WIEN

Handläggare: B. Hagström

1990-12-10 Nr 470 P 2

Utrikesdepartementet

Hör Hallgrist-Magnusson,

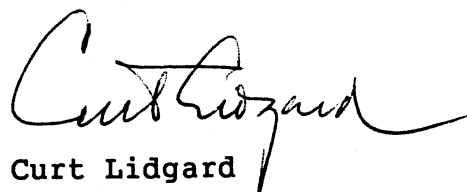
Moskva

Pol 1 901228/Pol

INK UTRIKESDEPT.		
Dnr...../.....		
1990-12-13		
Ans	Er	Mål
P	2	En I

Information om Raoul Wallenberg
(1 bil)

Härmed får jag översända en promemoria beträffande ett samtal om Raoul Wallenberg.

Curt Lidgard

SVERIGES AMBASSAD

WIEN

Handläggare: Björn Hagström

Docnr:0593 B

PROMEMORIA

1990-11-30

P 2 En7

Information om Raoul Wallenberg

Den 1990-11-20 besökte tjeckiske medborgaren Anton Krüger, född 1919-11-06, ambassaden. Krüger är bosatt på Zelezniciarska ul. 13 i Bratislava.

Krüger uppgav att han träffade Raoul Wallenberg på sommaren 1950 i Ryssland i ett läger med namn "Vorkuta" (Vorkuta-lag).

Hans berättelse som skedde på bruten tyska var följande:

Wallenberg hade mörkt skägg och var tunnhårig. Han var mycket mager och såg också mycket sjuk ut. Krüger gissade Wallenbergs ålder till ca 40 - 45 år. Krüger talade med Wallenberg genom ett barackfönster. Wallenberg talade tyska men kunde också bra ryska. Han berättade att han utsatts för tortyr i fängelset Ljublanka. Lillfingret och ringfingret var amputerade i fingertopparna. Orsaken härtill var att ryssarna hade tryckt in tändstickor under naglarna på honom som orsakat infektion. Krüger anser att Wallenberg ej frisläpptes på grund av att ryssarna torterat en svensk diplomat.

Lägre "Vorkuta" bestod av 84 separata läger. Varje enskilt läger hade ca 40 - 50 baracker. General-löjtnant Derevianko var lägerkommendant för "Vorkuta".

Wallenberg, en man i hans sällskap, en tysk ambassadör (vid namn Wieser eller Wiesinger) samt dennes manliga sekreterare var isolerade tillsammans i en

barack. Ambassadören och hans sekreterare hade tidigare tjänstgjort i Mukden i Manchuriet. Den tyske ambassadören berättade att han fängslats av ryssarna 1945.

Alla fångarna i lägret var tvingade till hårt arbete utom de fyra isolerade personerna.

Wallenberg skall ha uppgivit för Krüger att han fängslats av NKVD (KGB). En tjänsteman vid ambassaden i Budapest skulle ha angivit Wallenberg hos ryssarna. Wallenberg anklagades för att han p.gr. av sin hjälp till judarna skulle ha erhållit en mängd smycken uppskattningsvis ca 300 kg guld och 200 kg brillianter. Ryssarna hade torterat Wallenberg för att få informationer var han förvarade smyckena.

Wallenberg var ca 3 veckor i "Vorkuta", därefter försvann han plötsligt tillsammans med mannen i hans sällskap, troligtvis till ett annat läger. Detta skulle ha ägt rum i maj/juni 1950. Den tyska ambassadören och hans sekreterare var kvar i lägret ytterligare en tid.

Krüger uppgav att han nyligen läst i en tjeckisk tidning om Wallenberg och att efterforskning ägde rum om hans försvinnande. Tidigare hade inget nämnts om Wallenberg i Tjeckoslovakien. Eftersom det inte fanns någon svensk myndighet i Bratislava, hade han råttts att åka till Prag eller München. Krüger hade åkt till München och besökt "en svensk myndighet". Han hade där blivit anmanad att skriva ner berättelsen. Då Krüger har svårt att uttrycka sig skriftligt på tyska språket hade han på återvägen ifrån München vänt sig hit.

Krüger saknar bevis på att det verkligen rört sig om Wallenberg och han kan inte heller uppge några vittnen.

Krüger uppgav att han tagits tillfånga av ryssarna såsom tjeckisk soldat. År 1947 fördes han till "Vorkuta".

Det skulle finnas en överenskommelse mellan de allierade att vid slutet av år 1948 samtliga krigsfångar skulle frigges med undantag för krigsförbrytare. Ryssarna frigav dock endast sjuka och invalider. Övriga erhöll endast en lapp där det stod: "Ni är dömd till 25 års arbetsläger på grund av krigsförbrytelse". Krüger dömdes år 1948 till 25 års arbetsläger.

I lägret befann sig fångar från flera europeiska länder men också från Japan och Korea. I lägret

rådde fruktansvärda förhållanden, dagligen avled 15 - 20 personer. En viss tid gömdes de avlidna under britsarna och i samband med matutdelningen släpades de avlidna med för att andra skulle kunna erhålla deras matportioner.

Krüger fick lov att skriva ett kort per år. Med anledning härav erhöll han mat- och klädpaket bl a från en herr Theodor Heckel från München och från "Geheimer Regierungsrat" Rudolf Berdach vid österrikiska inrikesministeriet (privatadress: Dominkanerbastei 11, Wien 1). Krüger telefonerade 1968 till Berdach som då var ca 70 år gammal.

Krüger frisläpptes ur rysk fångenskap år 1955 i samband med Moskvabesök av Konrad Adenauer och Julius Raab (dåvarande österrikiske förbunds-kanslern)

Krüger gav vid samtalet på ambassaden ett normalt och lugnt intryck.

Krüger har råttts att vända sig till konsulatet i Bratislava om han skulle komma på ytterligare fakta. Krüger önskade erhålla ersättning för sina resekostnader.

Björn Hagström

KOPIA TILL:

UTR MIN

—

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

Moskva för ev. kommentar
Washington

EXP 901214 W

INK UTRIKESDEF		
Dnr...../.....		
1990-12-27/4		
A	2	See I

INKOM UD 1990-12-14

AMBASSADEN NEW DELHI

1990-12-13

UD STOCKHOLM

FOER KABSEKR, POLCH OCH POL 1 FRAAN JULIN

RE RAOUL WALLENBERG

FORTS

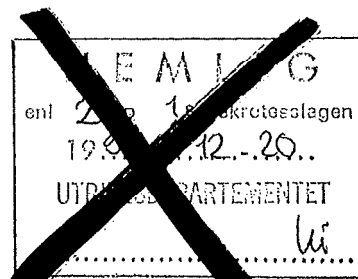
Beträffande åtgärd se delgivningslistan

PROMEMORIA

AMBASSADEN I *New Delhi*.....

HAR *1990-12-13*.....

MEDDELAT FÖLJANDE:

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET
Pol. I

20 DEC. 1990
Kr Hallqvist/W

RE RAOUL WALLENBERG

P R I M O JAG HAR I DAGARNA FÅTT TILGÅNG TILL
ANDREW/GORDIEVSKY: KGB - THE INSIDE STORY OCH SAMTALADE IDAG
MED MIN KONTAKTMAN PÅ SOVJETISKA AMBASSADEN HÄR OM BOKENS
KORTFATTADE PASSUS OM RAOUL WALLENBERG (P 540-541). VILL
ERINRA OM ATT MIN SAGESMAN FOEREFALLER SYNNERLIGEN
VÄLINFORMERAD OM OCH ENGAGERAD I FRÅGAN. DETTA FRÅN HANS
TID I WASHINGTON SOM PERSONLIG ASSISTENT ÅT AMBASSADÖR
DOBRYNIN.

S E C U N D O I BOKEN FRAMHÅLLS DEN ROLL SOM RAOUL
BOGDANOV (ANDREMAN UNDER ARBATOV VID INSTITUTET FOR THE
STUDY OF THE US AND CANADA) SKULLE HA SPELAT SOM
DESINFORMATÖR 1989 I RW-FRÅGAN. HAN SKULLE DÅ HA GJORT
GÄLLANDE AVV RW FUNGERADE SOM MELLANHAND I HEMLIGA
ÖVERLÄGGNINGAR MELLAN BERIA OCH HIMMLER. MIN SAGESMAN
BETECKNADE NATURLIGTVIS UPPGIFTEN SOM STRUNTPRAT FRÅN
BOGDANS SIDA. DET STAEMDE ATT HAN 1957-1967 HADE
TJÄNSTGJORT I NEW DELHI FOER KGB, MEN INGÅNDA SOM
"RESIDENT" UTAN I EN UNDERORDNAD STÄLLNING. HAN HADE INTE
LÄMNAT NÅGOT BESTÅENDE INTRYCK AV KOMPETENS EFTER SIG I
DEN SOVJETISKA AMBASSADENS ANNALER. HANS KÄNNEDOM OM
DETALJERNA I RW-FRÅGAN KUNDE PÅ GODA GRUNDER BETVIVLAS.

T E R T I O SAMTALET KOM Därefter ÖVER PÅ
INFORMATIONSKÄLLOR. SPONTANT SADE SAGESMANNEN ATT NI HAR
VÄL TALAT MED SJEVITJENKO OCH GORDIEVSKY, VILKET JAG INTE
SAAG NÅGON ANLEDNING ATT FOERNEKA. HAN BEKRÄFTADE I
FOERSTA HAND VAD VI REDAN VISSTE, NÄMLIGEN ATT SJEVITJENKOS
YRKESVERKSAMHET HADE VARIT HELT INRIKTAD PÅ USA OCH FN SAMT
ATT HAN FOELJAKTLIGEN INTE KUNDE HA VARIT ORIENTERAD OM
RW-FRÅGAN. (KONTAKTERNA MELLAN MID OCH KGB VAR JU PÅ DEN
TIDEN FÖR DÅLIGA). UTAN ATT HA LÄST BOKEN BETRÄKTADE HAN
DOCK GORDIEVSKY SOM EN ALLMÄNT "TROVÄRDIG" PERSON,
ÄVEN OM UPPGIFTERNA I ÖVANNAMENDA PUBLIKATION KUNDE GE
UPPHOV TILL TVEVELSMAAL HÄROM. HANS PERSONLIGA UPPFATTNING,
TIDIGARE REDOVISAD HÄRIFRÅN, VAR ATT DET FORTFARANDE
MÅSTE FINNAS TJÄNSTEMAEN VID LIV SOM ÄR PERSONLIGT
INSÄTTA I FRÅGAN OM RW:S ÖDE SAMT ATT DE PÅ ALLA MÖJLIGA

FORTS

VIS BOER UPPSOEKAS. HAN HOELL INTE FOER UTESLUTET ATT ENERGISKA UPPVAKTNINGAR I MOSKVA MED BEGAERAN OM TILLGAANG TILL GORDIEVSKYS KAELLA SKULLE KUNNA GE RESULTAT. DENNE PERSON VAR JU VID MINA SAMTAL MED GORDIEVSKY I LONDON 1985-86 KGB-RESIDENT I ETT ICKE SPECIFIERAT OESTEUROPEISKT LAND OCH BORDE, ENLIGT MIN SAGESMAN, RIMLIGT VARA I 60-70-AARSAALDERN OCH FOERHOPPNINGSVIS FORTFARANDE VID LIV.

Q U A R T O FORTFARANDE PAA PERSONLIG BASIS VILLE SAGESMANNEN ERINRA OM ATT DE ANTISEMITISKA STAEMNINGAR SOM NU BOERJAT GOERA SIG GAELLIANDE I SOVJET. DE VAR INTE NOEDVAENDIGTIVIS FRAEMJANDE FOER RW-FRAAGANS LOESNING (MANNEN SOM RAEDDAD EN MASSA JUDAR FRAAN FOERINTELSE).

Q U I N T O JAG BERAETTADE ATT RW-FOERENINGEN HAFT GOTT SAMARBETE MED FRAEMST MID OCH INRIKESMINISTERIET, MEDAN DET TYDLIGEN HADE VARIT SVAARIGHETER ATT FAA TILLGAANG TILL KGB:S ARKIV. KOMMENTAREN VAR ATT INRIKESMINISTERIET VID DET HAER LAGET HADE INGENTING ATT DOELJA, OCH DET VAR DAERFOER INGENTING ATT FOERUNDRAS OEVER ATT MAN OEPPNAT SINA ARKIV BAADE I MOSKVA OCH I VLADIMIRFAENGELSET. PAA MID FANNS ALL GOD VILJA I VAERLIDEN. VAD GAELDE KGB:S ARKIV FOEREBKOM TRE POTENTIELLA PROBLEM. FOER DET FOERSTA VAR DET INTE UTESLUTET ATT ABAKUMOV OCH BERIA LAATTIT FOERSTOERA ETT ANTAL BESVAERANDE AKTSTYCKEN. FOER DET ANDRA VAR DET MOEJLIGT ATT AELDRE TJAENSTEMAEN FORTFARANDE AEGNADE SIG AAT COVER-UP FOER ATT HAALLA RYGGEN FRI. FOER DET TREDJE RAADER INTE ALLS DEN REDA I KGB-ARKIVEN SOM VI I VAEST TYCKS TRO. DE AER INTE ENS CENTRALT ORDNADE I KGB:S HOEGKVARTER VID DZJERZINSKIPLATSEN UTAN FINNS UTSPRIDDA PAA OLIKA HAALL OCH AER YTTERST SVAAROEVERSKAADLIGA. - DETTA SKULLE JU KUNNA VARA EN FOERKLARING TILL ATT MAN "RAAKAT FINNA" NAAGRA AV RW:S PERSONLIGA TILLHOERIGHETER SEDAN MAN BOERJAT SOEKA NAAGOT MERA ENERGISKT I ARKIVEN.

S E X T O PERSONLIGEN VILL JAG HELHJAERTAT INSTAEMMA I RAADET ATT VI PAA SVENSK SIDA SOEKER KOMMA I KONTAKT MED GORDIEVSKYS F D OEVERORDNANDE OCH DEN SAGESMAN SOM JU UTGOER GRUNDVALEN FOER HANS UPPGIFTER.

S E P T I M O FOER DEN "LILLA HISTORIEN" KAN TILLAECCAS ATT SAGESMANNEN PAA VAEGEN UT BERAETTADE ATT HANS FAR INGICK I BERIAS LIVVAKTSGARDE UNDER BEFAEL AV GENERAL MOSKOLENKO. BERIA HADE HELT OCEREMONIELLIT ARRESTERATS AV MARSKALK ZJUKOV UNDER ETT MOETE MED POLITBYRAAN I JUNI 1953, FOERTS TILL EN MILITAERGARNISON, FOERHOERTS OCH DAEREFTER SKJUTTIS MED ETT NACKSKOTT I DECEMBER SAMMA AAR. DEN OFFICER SOM UIDE LADE SKOTTET FICK MEDALJ FOER BEDRIFTEN, MEN VAEGRADE ATT NAAGONSIN BAERA DEN.

KETTIS

AMBASSADEN NEW DELHI KL 17.00 JULIN HL

Dep UD 363 Ny utgåva 1990-10 50 bl à 50 ex BCB Varberg 901869

Avsändningsort

Pol 1/Hallqvist/hi

Ärende

Raoul Wallenberg

Datum

1990-12-14

Dnr

Avd

P

Grupp

2

MA

Eu

Adress

Ambassaden Moskva dnr...

Ambassaden Washington dnr...

Text

Till ambassaden Moskva för ev. kommentar samt till ambassaden Washington för kännedom.

Ambassaden i New Delhi har 1990-12-13 meddelat följande:

CIT.

Primo Jag har i dagarna fått tillgång till Andrew/Gordievsky: KGB...
.....(se bif dnr
fick medalj för bedriften, men vägrade att någonsin bära den.
SLUTCIT.

Ifylles av telegramexpeditören

Sign

SIMONE LUCKI

Avocat

Bureau de Bruxelles

Pour votre bonne information

Très respectueusement

121290

B-1050 BRUXELLES, le 11 décembre 1990.

RUE DAUTZENBERG 50 - BTE 3

TÉL. (02) 640 10 03

647 21 30

1990-12-15
1991-04-18

S ARKIV

Monsieur Jean GOL
Ancien Vice-Premier Ministre
Président de la Commission
des relations extérieures de la Chambre
Centre Paul Hymans
Rue de Naples 39
1050 BRUXELLES

Très urgente

Monsieur le Vice-Premier Ministre,

Raoul WALLENBERG

J'ai l'honneur de vous faire part de la découverte toute récente et fortuite d'un document d'une haute importance pour notre cause daté de fin février 1947, catalogué strictement secret et appartenant à la plus haute gamme, retrouvé dans les archives soviétiques du Conseil des Ministres au registre central.

Je vous en adresse la photocopie sous ce pli avec une traduction française grossière.

Cette pièce a manifestement échappé à la vigilance du KGB qui l'aurait sinon, certainement écartée.

L'erreur du KGB provient d'avoir voulu économiser un document et d'avoir traité de WALLENBERG au deuxième paragraphe, le document étant classé sous le premier des autres noms concernés par l'écrit, KISCHMAN, ressortissant allemand revenu.

Le KGB n'a pas vu que ce document se rapportait à R. WALLENBERG car ce dernier n'y apparaît qu'in fine du 2e paragraphe.

Cette pièce est importante à plus d'un titre :

Le nom y est convenablement orthographié (avec deux "l"); le prénom y est mentionné; la ration d'officier doit lui être servie. Raoul WALLENBERG se trouvait donc bien à Lefortovo, puisqu'il y est classé, ensemble avec RÖDEL, comme prisonnier de guerre (bien que la Suède ne fût pas en guerre).

Or, il faut savoir que, jusqu'à présent, les autorités soviétiques n'ont jamais admis que Monsieur WALLENBERG ait séjourné à la prison de Lefortovo. Encore peu avant cette pêche miraculeuse, on leur a demandé accès aux archives de cette prison où il y a des cartes d'enregistrement; ils ont répondu négativement, affirmant qu'il ne s'y trouvait rien ...

./.

Nos témoignages pour cette prison, testés soigneusement mais que les autorités soviétiques ont toujours rejetés, conservent tout leur crédit et prennent une plus grande dimension.

Le soi-disant "document unique" de Smoltsov ("l'acte de décès" selon la thèse officielle), douteux parce que le nom y est orthographié avec un seul "l" et que le prénom est absent, se trouve ainsi doublé d'une pièce beaucoup plus fiable.

L'existence de ce document dévoile qu'il existe des pièces supplémentaires et qu'il y a lieu de persévérer. Le KGB ne fait visiblement aucun effort, bien qu'il y ait des documents.

Notre découverte indique que même une force aussi considérable que le KGB n'est pas à l'abri d'erreurs, qu'elle n'est pas invincible et que l'esprit est plus fort que tout.

Entre-temps, l'Ambassadeur de Suède à Moscou n'a toujours pas de réponse concernant notre demande d'audience avec le chef du KGB, qui semble se dérober. Pourquoi le KGB ment-il ? Que cache-t-il ?

Notre objectif c'est d'obtenir que Raoul WALLENBERG soit libéré, que le KGB nous ouvre ses archives et laisse chercher les informations là où elles se trouvent.

Mes efforts se heurtent parfois aux convictions personnelles de nombreux sceptiques. Elles ne valent pourtant que comme hypothèses et ne devraient donc pas peser, comparées aux faits.

Aussi, malgré les obstacles, je suis déterminée à poursuivre, mais j'ai besoin du concours de toutes les bonnes volontés, de la vôtre en particulier. Comme vous avez déjà bien voulu manifester l'intérêt et la sympathie que vous portiez à mon action, je me permets de rappeler à votre bon souvenir que vous envisagiez favorablement l'idée de faire adopter par le Parlement belge une résolution en faveur de Raoul WALLENBERG.

Je serais très heureuse et surtout grandement aidée si vous consentiez, maintenant, à donner suite à ce projet. Monsieur GORBATCHI concevant beaucoup de sympathie pour la Belgique, le moment me semble le mieux approprié pour agir.

Par ailleurs, je suis heureuse de pouvoir désormais bénéficier d'aides individuelles otaniennes et plus particulièrement de celle, très choisie, du Conseiller spécial des affaires de l'Est à l'OTAN, Monsieur Chris Donnelly qui entretient des contacts avec des militaires soviétiques; ce spécialiste me confirme qu'il existe des territoires soviétiques militaires à perte de vue, coupés du monde entier.

Comme je vais voir tous ceux qui sont importants pour l'URSS, j'alerte la Commission des Communautés qui va négocier un accord d'association et est occupée à examiner la possibilité d'une aide économique.

Je lui demande que le cas de Monsieur WALLENBERG soit soulevé également dans ce cadre.

J'en parlerai à Monsieur Jacques DELORS qui est un homme sensible et à Monsieur Frans ANDRIESSEN, responsable des relations extérieures, Vice-Président, de nationalité néerlandaise.

Je dois convaincre ces personnalités de mettre la libération de WALLENBERG comme une condition, voire une contrepartie ; ce n'est évidemment pas facile si je suis seule et si je ne puis bénéficier d'aides qualifiées comme celle que vous m'aviez offerte si généreusement.

Je prends donc la liberté de renouveler ma démarche antérieure auprès de vous.

Espérant qu'il vous plaira de donner suite à ma demande, je vous prie, Monsieur le Vice-Premier Ministre, d'agréer l'assurance de ma très haute considération.

Simone LUCKI,
Présidente du Comité Belge pour Raoul WALLENBERG et
Secrétaire Général de la Commission Internationale
d'Enquête sur le sort de Raoul WALLENBERG

4/69
L'attachement secret

du prisonnier interne. 2)

M. (M) Le Ministre de la Sécurité
est le colonel commandeur Thurnau
Cognac (M) Le prisonnier Lefortov de
Ministère de la Sécurité de l'État (HGB)
(HGB) Le prisonnier commandeur Thurnau

Je vous demande de me transmettre pour transférer
au prisonnier de l'État (HGB) la présence de prisonnier
Kutschera (HGB) et (HGB) pour la place ensemble
en cellule 205 et le prisonnier de l'État (HGB).

Je vous demande de transférer les prisonniers de
l'État (HGB) et (HGB) Thurnau, actuellement
en cellule 205 du prisonnier de l'État (HGB) au prisonnier interne
de HGB, et la place ensemble en cellule 207
et de les envoyer pour la ration d'officier de
prisonnier de l'État.

Le chef département 4 de Direction 3

Colonel Kutschera

1) Transféré plus tard en "HGB"

2) Ljubljanka

НАЧАЛЬНИК

НАЧАЛЬНИК 4 ОТДЕЛА 3-го УПРАВЛЕНИЯ

ПОЛКОВНИК

НОЛО.

В канцелярии 7-го и записки на офицерский знак военнопленного
Взят во внимание запись МЛБ СССР, помещенная совместно
военнопленных в плену в ВАРШЕВСКОМ РАЙОНЕ ПОДЪЕЗ
Соединенных в канцелярии 3-го Управления
на МЛБ СССР в канцелярии 3-го Управления
помещенных из МЛБ СССР в канцелярии 3-го Управления
записки МЛБ СССР военнопленных в канцелярии 3-го Управления
Промышленного производства в канцелярии 3-го Управления

ТОБ. МОЛОВА

КОПИЯ: НАЧАЛЬНИК УПРАВЛЕНИЯ МЛБ СССР
ПОЛКОВНИК -

ТОБ. МОЛОВА

НАЧАЛЬНИК УПРАВЛЕНИЯ МЛБ СССР
ПОЛКОВНИК -

СОБ. СЕРГЕЕВ

99

МОСКВА

№ 3/

Февраль 1947

МИНИСТЕРСТВО
ОБЩЕСТВЕННОЙ
БЕЗОПАСНОСТИ
3-й Управления
МОСКВА

SVERIGES AMBASSAD
MOSKVA

1990-12-12

Ex + RW - Fören
Pol 1, Hallgrist Boh
Exp 910130

Kanslirådet Martin Hallqvist

Utrikesdepartementet

346/001

INKOM UD		
1990-12-17		
AVD.	GR.	MAL
P	2	EW

(Pol)

✓

Vittnesmål om Raoul Wallenberg
(\$ bil)

Broder,

./.

Härmed insändes några brev med vittnesmål rörande
Raoul Wallenberg som ambassaden erhållit. De åtföljes
av översättning eller sammandrag på svenska.

Hans Magnusson
Qui hujus
Jacobson
Hans Magnusson

Fån: A TSUKUROV
Re: Wallenbergärendet

Handwritten: Magnusson

Bil..... till hbr.....	1990.12.12
IK. A.13. MOSKVA	
D. 16/342	17 90.12.06
AVD. R	GR. 18
MAL. 106	

Handwritten: 15

Уважаемый господин МАГНУССОН

Я, бывший начальник штаба пехотного батальона , капитан Цукуров А.И. в январе 1945 г. вошел в здание Шведского посольства в Будапеште, в числе первых беседовал с дипломатом Раулем Валленбергом, который нас любезно и радостно встретил, был очень доволен нашему приходу и их освобождению.

В честь освобождения Валленбергер пригласил офицеров нашего батальона на ужин, который был устроен в здании посольства.

Мы, офицеры батальона 6-8 человек прибыли на ужин в указанное время. С их стороны присутствовало 3-4 человека мужчин и 5-6 молодых женщин.

После ужина мы остались спать в отведенных для нас комнатах.

Утром мы распрощались со всеми, и они нас проводили и благодарили за спокойное (без разрушений) освобождение здания. После этого я никогда больше не видел Валленбергера.

Ваше приглашение посетить Ваше посольство 26 ноября 1990 г. я не смог воспользоваться, т.к. приглашение получил 29.11.90г. Город Караганда находится в 3-х тыс.км. от Москвы и зайти к Вам не представляется возможным.

Мой телефон в г.Караганде: 57-19-13.

С уважением А.Цукуров.

01.12.1990г.

Handwritten signature: A. Tsukurov

Ambassadens Översättning

Ärade herr MAGNUSSON.

Jag, f d infanteribataljonstabschefen kapten A.I. Tsukurov, gick i januari 1945 in i svenska ambassadens byggnad i Budapest och var bland de första som talade med diplomaten Raoul Wallenberg, som tog emot oss med vänlighet och glädje, och som var mycket nöjd med vårt intåg och deras befriande.

För att högtidlighålla befrielsen inbjöd Wallenberg ¹⁾ vår bataljons officerare till en middag, som hölls i ambassadbyggnaden.

Vi bataljonsofficerare, 6-8 personer, anlände till middagen vid den utsatta tiden. Från deras sida var 3-4 män och 5-6 unga kvinnor närvarande.

Efter middagen stannade vi kvar och sov över i för oss avdelade rum.

På morgonen tog vi avsked av alla, de följde oss ut och tackade för det lugna befriandet av byggnaden (ingenting förstört). Efter detta har jag aldrig återsett Wallenberg.¹⁾

Er inbjudan att besöka Er ambassad 26 november 1990 kunde jag inte utnyttja då jag fick inbjudan 29/11 1990. Karaganda ligger 3000 kilometer från Moskva, så jag har ingen möjlighet att bara titta in till Er.

Mitt telefonnummer i Karaganda: 57 19 13.

Högaktningsfullt
1/12 1990

A. Tsukurov ✓
(Namnteckning)

¹⁾ På dessa två ställen skriver brevskrivaren "Wallenberger". Ö.a.

901102
Ry → MD
MM Stoatu Швецши гостеприимству Э. Бернеру.

Fr.: Nikolaj TURYNIN (!)

ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЕ СВЕДЕНИЯ

Вил. till hbr.
1990.12.12

Re: Wallenberg ^{grendet} к ранее изложенному посланию о РАУЛЕ ВАЛЛЕНБОРГЕ,

однако они не увеличивают вещественных доказательств
дела, а только способствуют в укреплении возникающей
версии.

Надо особенно отметить отрешенное состояние находящегося за
запертой дверью одинокого обитателя, ни на что уже не реагиро-
вавшего, ни на что не обращающего внимания и сидящего в постеле
совершенно без движения, уставившись в одну точку.

В связи с этим напрашивается вопрос: зачем в таком случае
охранять такую неподвижную фигуру?

Можно, правда, предположить... шел куткий бесчеловечный экс-
перимент. Человечность здесь усердно попиралась на каждом шагу.

Теперь и нашему обществу известно, что эксперименты над
людьми в гнусном этом ведомстве активно проводились и в широких
масштабах.

Он был превращен в результате этой преступной деятельности в
живой ОБЕЗЛИЧЕННЫЙ ТРУН.

Я нахожу необходимым еще раз подчеркнуть исключительное сход-
ство между человеком, виденного мною в печальной обители, и
снимком в газете "Комсомольская правда" от 15.09.89 г.

Никто, наверно, не будет отрицать, что подобное событие по
крайней мере надолго запоминаться в жизни. К тому же я обладал
хорошей памятью и на тот период ее еще не успели вытравить для
деградации личности.

Весьма странно выглядит и такой факт, что я за два месяца
пребывания ни разу не видел, каким образом осуществляется питани-
е единственного затворника палаты и пребывающих вместе с нами, пом-
шенных якобы для прохождения медицинского обследования... "право
охранительными органами".

Пишеблок, между прочим, находился в другом корпусе, и я не
однажды ходил туда за обедом для всех обитателей первого этажа.

При поиске это, по-видимому, необходимо знать, что летом того
же года начался капремонт этого корпуса, и обитателей его я виде-
л в городе.

В больнице этой был второй корпус, но для тяжелобольных, или
точнее для буйных.

Этот ненормальный объект, как и всё остальное, стремящееся к
светлому будущему - расширялся. Частично были воздвигнуты стены
третьего корпуса по воле заказчика, который, как ни странно, вы-
ступал МВД.

Но строительство приостановили по инициативе международных
организаций.

Еще при мне бытовал разговор, что нас будут куда-то перево-
дить, но при разговоре со мной сомнительных больных обязательно
добавлялось - тех, кто не получает передачи от родственников и
они их не навешают.

И сообщали, что где-то поблизости есть подобная больница в сельской местности.

Одну такую и я знаю. В г. Смела Черкасской области я видел дорожный указатель в сторону окраины: "Областная психиатрическая больница".

В городе Донецке на Донской стороне около Донецкого Metallургического завода была еще областная психиатрическая больница с контингентом тяжело-больных. Я это пишу к тому, что перемещение этого лица, хоть временно, но вероятно.

Главный врач (мужчина) и мой "лечащий врач" (женщина) были моложе 40 лет, и есть надежда, что они еще живы.

Могут, я думаю, многое сообщить многоликий (!) фельдшер и фельдшерица, проживавшая в ближайшей деревне, непосредственно осуществлявшие преступные действия, а также и раздачи пищи.

А теперь я сообщу некоторые откровенные факты для убеждения в вероятности ПРЕБЫВАНИЯ РАУЛЯ ВАЛЛЕНБЕРГА в этом регионе. Мне пришлось работать в одном цехе Донецкого металлургического завода с Владимиром Зинчуком, сыном крупного государственного работника расстрелянного вскоре после окончания войны. А его мать вместе с ним выслали из Москвы в г. Донецк, тогда застроенного в основном одноэтажными домишками.

Его судьба также окончилась печально, так как до конца преждевременно окончившей жизни подвергался травле в переносном и прямом смысле. Был очень талантлив, институт окончил успешно, получал в основном пятерки.

Разумеется, диплом с отличием не выдали.

Перед смертью работал в Донецком машзаводе, имея оклад инженера СКБ всего 110 руб.

Жизнь покончил самоубийством в комнате общежития, живя с агитом... КГБ.

Я его видел будучи в этой комнате.

В августе этого года на Пушкинской площади у стен редакции "Московские новости" ознакомился с обращением о помощи к людям бывшего дипработника посольства Албании, схваченным чекистами в момент конфликта между правительством этих стран.

Он тоже был помещен в психиатрическую больницу и пробыл в ней долгие годы.

Находился во многих больницах Европейской части страны, в том числе и в Кавказском регионе.

Так что укрывательство ни в чем неповинного работника дипкорпуса небольшой страны в психиатрической больнице даже более конструктивной и надежной, так как он лишается тех куцых прав, которыми еще обладают заключенные наших тюрем.

В настоящее время он находится на свободе и просит помощи у людей, чтобы выбраться из этой страны на свободу.

А теперь о последствиях после знакомства мною со статьей со снимком РАУЛЯ ВАЛЛЕНБЕРГА в "Комсомольской правде" от 15.09 89 г.

Когда тебя настойчиво из-за угла убеждают, есть что скрывать и есть тому причины.

Разумеется, я внимательно ознакомился с текстом статьи и особенно долго разглядывал снимок, так сразу поразившего меня сходством с тем одиноким человеком, тайно пребывавшего в палат

со странными условиями содержания.

Через несколько дней на меня удачно "налетел" житель г. Доне да еще из бывших работников Донецкого металлургического завода (недавно перешел на пенсию) на Колхозной площади. Под конец разговора у м. "Проспект мира" (оказался "любителем" пеших прогулок) я ему задал вопрос о названии хутора, где расположена психушка. Он мне тут же мгновенно ответил на него, однако фамилию гл. энергетика не помнит, но с удивлением на меня посмотрел.

А он, однако, не из местных жителей.

В Донецк приехал из Днепропетровска после окончания заочного института (с его слов).

После этой встречи решил письменно обратиться к Д. А. Сахаров который по сообщению прессы еще раньше безрезультатно занимался этим вопросом.

Тут же эта бумажка была нахально сфотографирована, т.к. я е составлял в зале Московского почтамта. После этого пошло, поех

На следующий же день возник приступ искусственной грыжи (четвертый по счету от ее возникновения), а потом вскоре же, ввозращения на Украину (Киевская обл.).

Участился шантаж и запугивание, появилась сухость во рту в течение сна, еще хуже стал работать пищеварительный тракт, а та же увеличилось вредительство с целью нанесения материального ушба и дальнейшее омрачение жизни.

При исключении из рациона черного хлеба сразу же появляются затыжные запоры, с постоянной методичностью лишают полноценного сна.

И как обычно при необходимости обращения к кому-либо или ку-либо в защиту своих прав наступает резкое снижение воли, активсти, словесной логики.

Дальше-больше. В ночь на понедельник 10 сентября с.г., когд мною было подготовлено письмо в посольство, меня обработали спе препаратом, расстраивающим деятельность дыхательных путей, но н этот раз без насморка и повышения температуры тела. Во вторник с утра сильно начала болеть спина, резко усиливались боли, увели чения скорости движения.

Всю неделю, в том числе и в субботу и в воскресенье пульс был повышенным 77-88 более 80. Моя постоянная норма - 60.

Пульс вошел в норму 17.09 после посещения парной (сауны). В четверг 20 сентября во время завтрака занесен в пищу спецпрепар по расстройству деятельности желудка.

Как обычно через 6 часов началось расстройство желудка, дли шея дольше обычного, до самого утра следующего дня.

Р.С. Я ознакомился еще с одной статьей о Ва шем соответствии, но уже в газете "Рабочая Т, Бунта" от 30.09 с.г., которая гораздо полней по сра вению с предыдущими статьями, мною прочитанны

Автору однако явно не по вкусу желанье членов комиссии ознакомиться с архивом КГБ, разу мейте, если они и сумеют увидеть то только там.

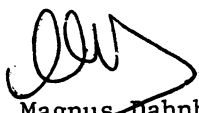
и он настойчиво со страниц центральной газеты пытается убедить читателей в том, что там, кро мо говоря, куцые сведения из справки о деле

1990-11-02

✓
Nytt brev från Nikolaj TUPYNIN i Wallenbergärendet

Ett ytterligare, långt, brev har inkommit som tycks anknyta till Tupynins brev av 1990-09-14. Det är dock ej helt säkert att det är Tupynin det nya brevet kommer från då avsändaren ej satt ut sitt namn. Handstilen ser emellertid likartad ut och i det senaste brevet nämns på nytt mannen som satt orörlig på en brits. I det senaste brevet står att det är ett komplement till de upplysningar som tidigare lämnats.

Detta nya brev ger dock inga nya upplysningar. Mest beskriver avsändaren hur han, som han uppfattar det, blivit utsatt för trakasserier sedan han skrivit brev till Sacharov i Wallenbergärendet. Dessa har yttrat sig så att han fått bräck, känt torrhet i munnen och blivit dålig på andra sätt. Han är övertygad om att dessa krämpor är trakasserier mot honom men ger ingen konkret anledning till sin uppfattning.

Magnus Dahnberg

Реш → ММ → ММ-1 100975 2 сентября 1990,

В Посольство Швеции.

Фамилия: Р. Я. СТЕПАНОВ

Имя:

Место:

Учитывая то, что в Центральном архиве
обстоятельств гибели дачника
Валенберга, конечно, и его родствен-
ник. Поэтому что наши оператив-
ные работники буквально вернут
и скрывают картину. Если комиссия
и родственнику действительно узнать
последние дни его жизни, а потому
и смерти надо обратиться к мне.
Ведь я с ней совместно в далекой
Якутии принимал ужас лагерной
жизни.

Кто то доказывает что Валенберг
умер у тюрьмы в 1947 году, покажите
мне этого человека и я сразу
прямо в глаза скажу за обман.
В чем и раскрываю Личко

БССР

~~Гомельская область~~

~~Гомельский р.~~

~~Г~~

БССР

Гомельская область

Брагинский район

дер. Храковичи

Шевченко Петр Н.

16/232 А

10.05.25

R 18 Ex/4

Reg → HM
Fam: TAMARA
Re: Wladimir
LOPATINSKAYA

700926

MO

1

Уважаемый, господин посол
В моей жизни судьба шведского
дипломата Рауля Валленберги
занимает очень серьёзное место и
не только потому, что моя родная
сестра познакомилась с ним на Ко-
лыме в зоне политзаключённых пос.
"Каньён", но и потому, что мой отец
и брат были тоже репрессированы.

В начале года сестра написала
об этом в газету "Комсомольская прав-
да". В результате 11 июля с.г. при-
езжала Киевская киностудия "Научерльм"
и делала съёмки в течение 3-х часов,
во время которых сестра подробно
рассказывала о встрече и знакомстве
с Раулем Валленберги и другими ре-
прессированными, которые находились там.

О встрече сестры с Раулем Валлен-
бергом я знаю давно, и меня страш-
но потрясла его судьба. И я сочини-
ла стихотворение о трагической судьбе Рауля,
а на них-музыку. Песню исполняю

рег.

→

сама под собственным аккомпаниментом
на фортепиано.

Мне хотелось, чтобы мой песня, пос-
вящённая Раулю, была передана его
родным, а вот как это сделать, я
не знаю.

Слова песни "Судьба"

1. Свою судьбу никто не знает,
Не знает её, Рауль, и ты.
Своего горит и догорает,
И вместе с ней твои мечты. } 2р.
2. Ты суеток разума и света,
Топал во тьму, в краешный ад,
О, высший суд, о где ты, где ты
2р. { Не виноват, не виноват.
3. Рауль, Рауль, ты тяжело болен,
Эда бредешь в безумной мгле,
Нет человека, только номер,
Прощай на рваном рукаве. } 2р.

4. Твоя звезда во тьме погасла,
С ней гасли сотни тысяч звезд,
24 { Проходят годы и напрасно,
О них не рассказать без слез.

5. Свою судьбу никто не знает,
Не знал её, Рауль и ты,
Свело горит и угасает,
И вместе с ней твои мечты. } 24

С уважением к Вам

● Инвалид 1ой группы Лопатинская
Тамара Михайловна, проживающая в
г. Саратове по ул. Плутинской д. 3
Кв. 3. Индекс 410031. Домашний
телефон 26-27-44.

14/IX - 902

16/
9609 26
R 18 28

1990-10-08

Brev från Tamara LOPATINSKAJA i Wallenbergärendet

Tamara Lopatinskaja skriver att hennes syster blev bekant med Raoul Wallenberg i Kolyma, i zonen för politiska fångar i byn "Kanjon". Systemen skrev om detta i Komsomolskaja pravda i början på året och blev därefter intervjuad av Kievnautjfilms filmteam under tre timmar. Lopatinskaja berättar så att hon skrivit en sång om Raoul Wallenberg som hon brukar sjunga själv och som hon gärna vill lämna till Wallenbergs släktingar. Sångtexten finns med i brevet.

Magnus Dahnberg

В течение этих несчастных месяцев еще раз
открылся открытый двор этой Коммуны и
наблюдая все того же человека в той же
несчастной и короткой позе.

Лицо это никак не расширилось на откры-
тую дверь и шум.

А все-таки, что свидетельствовало призрачные
и кровавые впечатления эти предлагаемые
нам чистотой и отчужденностью.

Больше я не видел и ни от кого не слышал,
чтобы эта дверь была еще раз открыта.

Однако и в течение двух лет я никогда
не видел, чтобы что-то из рассуждающего
персонала больницы заходил или ходил
в эту "медную" палату.

Но почему я решил, что это был Рудольф
Вальддорф?

Только в разговорах, и только спустя годы
мне, по портрету, напечатанного впервые в...

"Коммунальной правде" в 1989 году.

Для фотографии был представлен мурчкот
в той же позе. Я даже сразу определил, по по-
зиции его головы. 50 лет. Тотчас в гробу
отправил в той же позе отсюда, его год ро-
ждения - 1912.

И это уже в доказательство существования
реальности, что в развитии Берли.

Как вы, разумеется, известно, тотчас я вы-
ел и являюсь первым проманившим регистром
отрады, потому что был и одержимостью как нищий
и у "Войны организации"?

И вот я предельно в этих условиях и в медна,
но был свидетелем еще одного трагического
случая.

Однажды был представлен из Центральной
войсковой больницы группа из восьми человек

изво возвраща муромца и посылает в дружину
отдельную пашину.

Пролетая в этой пашине зная и не приходя
в сознание от скачка.

Летит его а это не спешит. От поединка в
пашину перед боями, а в рас-третив
себя его только в поединке.

Вокруг утварей, что от перед этим утварей
редкие стрелы и фли в дружину флизили,
паше утварей и своей семьи.

Мне кажется, что для начала а измощи-
тельность, а тоды Кордилья и флизили
направленные паша, а в галстике а в
покорный оура.

А бы только а тоды. Зная, что в нас
паша пошину.

Моя адрей прот. 101000, г. Москва,
паша до востребования
Дружину Николая Тихоновичу

14.09.90.

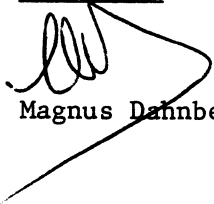
Адрей

1990-09-14

Brev från Nikolaj TUPYNIN i Wallenbergärendet

Tupynin skriver att han i januari-februari 1964 satt inspärrad på staden Donetsks psykoneurologiska sjukhus. Vid två tillfällen under denna vistelse fick han vid rastning genom en endast vid dessa två tillfällen öppen dörr syn på en man, vars utseende han aldrig glömt. Mannen satt naken och orörlig, liksom frånvarande, på en säng. Tupynin såg honom i profil, i samma pose vid båda tillfällena. Mannen var i 50-årsåldern. En person ur sjukhuspersonalen sade till Tupynin att detta var en "viktig person".

När Tupynin 1989 såg Wallenbergs foto publicerat i Komsomolskaja pravda kände han igen mannen han sett på sjukhuset i Donetsk.

Magnus Dahmberg

ÄRENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET

EJ2

KOPIA TILL:

UIR MIN

..

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

UTRIKESDEF
Dnr...../.....

1990-12-28/19

And 1/2 1/2

P015

POL

INKOM UD

B R A A D S K A N D E

AMBASSADEN WASHINGTON 1990-12-19

UD STOCKHOLM

ERA OCH FOER KR.HALLQVIST,
POL 1.

RE WALLENBERG

[Pol 1/Hallqvist/EL
Moskva 90-12-21]

FORTS

RE WALLENBERG

PETERSSONS KONTAKT I VITA Huset MEDDELADE IDAG (19 DECEMBER) ATT AMERIKANSKE AMBASSADOEREN I MOSKVA KOMMER ATT INSTRUERAS ATT SOEKA FOERETRAEDE FOER SJEVARDNADZE, OCH ENDAST SJEVARDNADZE, FOER ATT TA UPP WALLENBERGFRAAGAN. MATLOCK KOMMER ATT FRAMFOERA ATT MAN PAA AMERIKANSK SIDA UPPSKATTAR ATT WALLENBERGSKOMMISSIONEN BERETTS TILLTRAEDE TILL VISSA ARKIV, MEN ATT WALLENBERGS OEDE FOERBLIR ETT OLOEST MYSTERIUM. WASHINGTON OENSKAR DAERFOER ATT MAN I MOSKVA KUNDE TA YTTRELLIGARE STEG FOER ATT BEREDA KOMMISSIONEN TILLTRAEDE OCKSAA TILL MERA KAENSLIGA DOSSIERER SAMT INDIVIDER SOM KAN HA KUNSKAP I AERENDET.

MATLOCK KOMMER OCKSAA ATT INSTRUERAS ATT HAALLA NAERA KONTAKT MED SVENSKA AMBASSADEN I MOSKVA.

THUNBORG

AMBASSADEN WASHINGTON

1990-12-18

Kanslirådet Hallqvist
Utrikesdepartementet

P2 Eu'

Hbr Hallqvist-Fredén ✓
91 01 30

Hemlig
Sekl 2:1

Fru Munters

Broder,

Först nu kan jag besvara Din till mig muntligt fram-
förda fråga om förre utrikesministerns, Munters, hustru
Natalja Aleksandrovna Muntere lever.

Svaret är att hon gör det och är bosatt i Riga vid
korsningen mellan Terbatas- och Stabugatorna med
telefon 292 610. Hon är född Kljagina och gifte sig
(i andra äktenskapet) med den blivande utrikesministern
1933. Hon deporterades, satt i Vladimir-fängelset och
återvände till Riga 1956. Utrikesminister Munters avled
1967.

Skall jag söka upp henne och vad vill Du i så fall veta?
Jag har bett min informant att inte ringa henne så jag
vet inte i vilket mentalt tillstånd den gamla damen
befinner sig.

Om Du finner det lämpligt hoppas jag Du vill delge detta
hbr med ambassaden Moskva, som oberoende av Dig ställt
samma fråga till mig. Ambassaden upplyser att Muntere
föddes 1897.

Härliga hälsningar,
Vilgime,
Lars Fredén

Lars Fredén

352/002

INKOM UD	
1990-12-18	
AVD. p	GR. 2/MAL Eu
JAB	EV

PM

I
u
a

Sammand

[REDACTED]
UTRIKESDEPARTEMENTET

CE1

KOPIA TILL:

UITR MIN

-"-

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

[REDACTED] Washington
Pol 1, Hallgrist Pol
91 0102

INK UTRIKESDEP

Enr...../.....

1990-12-27 21

Ans	St	Ans
18	2	Eu1

POL

INKOM UD [REDACTED]

AMBASSADEN MOSKVA

1990-12-21

UD STOCKHOLM

[REDACTED] FOER POL 1

RE WALLENBERGAERENDET

FORTS

RE WALLENBERGAERENDET

DAA JAG IGAAR TRAEFFADE FOKIN PASSADE JAG PAA ATT PAAMINNA OM VAAR BEGAERAN FAA TILLSTAAND ETT MOETE PAA HOEG NIVAA MED KGB. JAG BETONADE ATT DET INTE KRAEVDES NAAGRA OMFATTANDE FOERBEREDELSE UTAN ATT VI VILLE FRAMFOERA ETT ANTAL FRAAGOR OCH OENSKEMAAL TILL ORGANISATIONEN.

FOKIN FOERSAEKRADE ATT VAD HAN TIDIGARE SAGT MIG STOD FAST. DROEJSMAALET HADE UTESLUTANDE TEKNISKA ORSAKER. VICE KGB-CHEFEN PIROZJKOV, SOM VAP DEN SOM SKULLE HAALLA I SAKEN, HADE GAANG EFTER ANNAN FAATT ANDRA UPPDRAG UTANFOER MOSKVA, BL.A. I NAGORNO-KARABACH OCH ANDRA DELAR AV KAVKASUS (TROLIGEN GEORGIEN). FOKIN UPPGAV OCKSAA ATT MAN "HADE FLERA IDEER" ATT FRAMFOERA VID DET PLANERADE MOETET SAMT ATT MAN HADE VARIT BEREDDA FOERESLAA ATT DE SVENSKA SKL-EXPERTERNA SKULLE AATERKOMMA TILL MOSKVA. ALLT DETTA KOMMER NU ATT TAS UPP PAA MOETET, SOM SKULLE KOMMA ATT AEGA RUM I EN "POSITIV ANDA".

BERNER

AMBASSADEN MOSKVA

UTRIKESDEPARTEMENTET

CBE1

ÄRENDE:

KOPIA TILL:

UTR MIN

-"-

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

Washington
Pol 1, Hallgrist Boh
910102

INK UTRIKESDEP

Dnr...../.....

1990-12-27 21

Ans	Gr	Med
<i>P</i>	<i>2</i>	<i>Ed</i>

POL

INKOM UD

AMBASSADEN MOSKVA

1990-12-21

UD STOCKHOLM

ERT KRYPTO

FOER POL 1

RE WALLENBERG

FORTS

RE WALLENBERG

JAG TALADE IDAG MED AMERIKANSKE AMBASSADOEREN OM CIT. HAN OMNAEMNDE HAN IGAAR FAATT INSTRUKTION TA UPP FRAAGAN MED SJEVARDNADZE OCH ENDAST MED DENNE. BAKGRUNDEN AER JU PAASTOEININGAR FRAAN KONGRESSMAEN. VI ENADES OM ATT DET I DAGSLAEGET EJ SKULLE VARA SAERSKILT AENDAMAALSENLIGT GAA PAA DEN AVGAAENDE UTRIKESMINISTERN. JAG REDOGJORDE FOER VAART ARBETE OCH DEN UTSAGA SOM LAEMNADES IGAAR (FOKIN) ATT MOETET MED KRJUTJKOVS STAELLFOERETRAEDARE INOM KORT BLIR AV. MATLOCK FRAAGADE OM JAG TYCKTE DET VAR BRA OM HAN VID MOETE HAN BEGAERT I ANNAT AERENDE MED KRJUTJKOV (FOER ATT FRAAGA OM DENNES NYLIGA UTTALANDEN OM UTILAENDSKA UNDERRAETTEELSEORGANS VERKSAMHET I SOVJET AVSAAG USA:S OCH I SAA FALL UTTRYCKA FOERVAANING HAEROEVER) TOG UPP WALLENBERGFRAAGAN. JAG SVARADE BL A MED TANKE PAA MATLOCKS FOERMAGA ATT SKICKLIGT SKOETA DISKUSSION OM JUST OVANNAEMNDA FRAAGA ATT JAG TYCKTE DET VAR HELT OK. HAN SKULLE DAA FOERSTAAS TA UPP FRAAGAN HELT OPOLEMISKT.

BERNER

AMB MOSKVA [REDACTED]

SVERIGES AMBASSAD

NEW DELHI

1990-12-13

Kanslirådet Hallqvist

UTRIKESDEPARTEMENTET

347/001

INKOM UD		
1990-12-21		
AVD.	GR.	MAL
P	2	Enl

ah

Raoul Wallenberg
(1 bil)

Broder,

Vid ett möte i morse med min kontaktman på sovjetiska ambassaden här överlämnade han bifogade artikel från Novoje Vremja om Raoul Wallenberg.

Jag har ögnat igenom den, men jag har inte funnit något anmärkningsvärt och förutsätter att den redan kommit Dig tillhanda genom Moskvaambassadens försorg. För ordningens skull sänder jag ändå in artikeln. - Om inte annat är ju uppmärksamheten ett tecken på hur seriös och samarbetsvillig man nu tycks vara på sovjetisk sida när det gäller Raoul Wallenberg.

Godnatt & God Morgon!
Sven
Sven Julin

HL

№ 39

21 СЕНТЯБРЯ 1990

ISSN 0137-0723

НОВОЕ ВРЕМЯ

Спешите
подписаться
на наш журнал

ДОРОГА РОССИИ

Во Владимирской тюрьме не найден

Рауль Валленберг не выходил из стен Лубянки. Но на Западе по-прежнему не верят «меморандуму Громыко» и заявлениям КГБ... Поиски ведет бывший узник Владимирки Кронид ЛЮБАРСКИЙ

Тюрьма, в прошлом — одна из главных в советском ГУЛАГе, открыла двери для иностранцев, членов Международной комиссии по выяснению судьбы и местоположения Рауля Валленберга. Именно во Владимирской тюрьме Валленберга чаще всего «видели» в 50–60-е...

Для двоих членов комиссии это была экскурсия в собственное прошлое. Профессора биохимии из Чикаго Марвина Макинена арестовали в СССР в начале 60-х, обвинив в шпионаже. К счастью для Макинена все ограничилось 28 месяцами во Владимирке, где он слышал о Валленберге... Кронид Любарский, редактор выходящего в Мюнхене журнала «Страна и мир», издатель бюллетеня «Вести из СССР. Права человека» и ежегодного Списка политзаключенных (книга со всеми биографическими данными о политзаключенных, сведениями об их семьях, причинах ареста, местонахождении лагеря), — сам бывший политзаключенный...

Любарский — москвич, астрофизик, кандидат наук — занимался исследованием планет, участвовал в таких советских космических программах, как подготовка полетов беспилотных аппаратов на Марс. Был арестован в 1972 году за участие в правозащитной деятельности и распространение самиздата. Получил 5 лет по 70-й статье УК РСФСР. Отбывал срок сначала в Мордовии, но оттуда за организацию первого Дня политзаключенного в

СССР в 1974 году был переведен во Владимирскую тюрьму. В 1977 году, по окончании срока, обратно в Москву Любарского не пустили — и устроиться на работу не давали. Когда же он возобновил правозащитную деятельность и стал одним из распорядителей Фонда помощи политзаключенным, против него возбудили сразу три дела, началось активное «выдавливание» из страны. Под угрозой нового ареста Любарский эмигрировал...

В состав комиссии Любарский был приглашен в 1980 году, когда в Стокгольме проходили международные слушания по делу Валленберга, как эксперт по советской пенитенциарной системе. И вот теперь в качестве эксперта международной комиссии Кронид Любарский, гражданин ФРГ (его не коснулись недавние президентские указы), вошел в камеру тюрьмы, где в 70-е сидел советский диссидент Любарский...

Тайна «железных масок»

— Конечно, мы не надеялись найти досье Валленберга где-нибудь на пыльной полке, — объясняет Любарский. — Но, во всяком случае, была возможность обнаружить перекрестные свидетельства, дела людей, которые позднее заявляли, что видели шведского дипломата в тюрьме...

— МВД и КГБ обещали комиссии полное содействие, заверили, что никаких препятствий на нашем пути не будет. Что касается МВД, оно сдержало слово. Начальник Главного управления исправительно-трудовых учреждений полковник Владимир Гуляев заявил:

Рауль Валленберг, наследник богатейшей фамилии, в последние годы второй мировой войны представлял свое правительство в Будапеште. Умный дипломат и обаятельный человек, Валленберг направил все свои силы на то, чтобы спасти евреев от уничтожения. Ему обязаны жизнью, по некоторым оценкам, более 100 тысяч человек. Советская печать, никогда не забывавшая вскользь упомянуть о «возможных связях» Валленберга с американской разведкой, называла другую цифру — 20 тысяч.

Валленберг выдавал венгерским евреям, которым грозила депортация в ла-

герь уничтожения, охранные свидетельства, ставившие их под защиту Швеции.

События того дня в январе 1945 года, когда в Будапешт вошли советские войска и шведский дипломат был захвачен военной контрразведкой СМЕРШ, точно не известны. Одни исследователи утверждают, что Рауль и его шофер были арестованы из-за конфликта, вспыхнувшего, когда у них попытались конфисковать машину. Другие считают, что в Валленберге заподозрили шпиона. Вероятен и случайный арест... По воспоминаниям же читателя нашего журнала (см. «НВ» № 30/90), воевавшего в освобождавшей Будапешт

воинской части, Валленберг сам вышел в расположение советских войск и попросил о встрече с командованием.

Как бы то ни было, Валленберг исчез. В послевоенные годы на Западе узнали наверняка: шведский дипломат — в руках русских. Это рассказали, вернувшись, освобожденные военнопленные. Шведское

правительство направляло запросы о судьбе Валленберга, но ответ всегда был один: у нас Валленберга нет, о судьбе его ничего не знаем. Так продолжалось до 1956 года, когда СССР посетил премьер-министр Швеции. Он вновь поднял этот вопрос, и Хрущев велел начать расследование. Вскоре появился так называемый «меморандум Громыко» шведскому правительству: в ответ на запрос проведен «полюстный просмотр» документов советских лагерей и тюрем, в результате чего-де был обнаружен один-единственный документ. В историческую литературу он вошел под названием «рапорт Смоль-

1. Фамилия Валленберг	Отечество Николай
2. Имя Рауль	3. Место рождения Лубянка
4. Год рождения 1911	5. Место работы СМЕРШ
6. Адрес Буденновский ул. 9	7. Проф. (специальность) Судья
8. Место работы (содержание)	9. Место жительства
10. Дата 1945	11. Гражданство СССР
12. Арестован 1945	13. Характер ареста по делу
14. Ст. ст. УК	15. Карточка записки

Внутренняя тюрьма НКВД СССР Гор. Москва

6.11

Лубянке, в Лефортов, прежде чем к ним приходили в камеры, официально предъявляли обвинение и фиксировали это в деле как дату ареста. Фон Клейст позднее получил по суду 25 лет, и срок заключения исчислялся с 1951 года... Мы столкнулись с волной таких «арестов по фактам», речь шла об иностранцах, захваченных СМЕРШ в 1943–1944 годах за границы. Предположительно органы госбезопасности решили «расчистить» свои тюрьмы для новых массовых поступлений.

Таким образом, нет ничего удивительного в том, что Валленберг годами сидел в камере и никто им не интересовался, не вызывал на допросы... Но в отличие от других он вообще не дождался приговора

Карточка Рауля Валленберга во внутренней тюрьме НКВД. Доставлен из Буденновского в распоряжение Главного управления контрразведки СМЕРШ...

вот уничтожили ли его — это действительно вопрос. Но мы установили: ни одна бумага не уничтожается без акта об уничтожении, в котором указывается, что конкретно уничтожается, и который уже является документом вечного хранения. Значит, утверждать, будто вообще ничего не сохранилось, все уничтожено, — значит, говорить неправду...

Загадка старых купюр

Далее комиссия занялась выяснением того, что происходит с вещами заключенного и как соответственно попали вещи Валленберга в старую кладовую Лубянки.

— Личные документы, а уж тем более такие важные, как записные книжки, обязательно хранятся в деле. Деньги оформляются квитанциями и хранятся в финансовой части тюрьмы, при этом одна копия квитанции хранится в деле, другая выдается на руки заключенному. Так же отдельно, по своей форме, оформляются ценности и личные вещи. Иными словами, все те предметы, которые КГБ выдал Валленбергам в октябре 1989 года, хранились в разных отделах тюрьмы, в разных архивах, разных фондах. Ни при каких обстоятельствах четыре разные категории предметов не могли сойтись в одном месте! Получается, что КГБ специально собрал этот «узелок», взяв откуда-то эти вещи. Очевидно, они лежали в деле Валленберга. Значит, оно существует? Короче говоря, КГБ изначально ввел в заблуждение родственников Валленберга и скрывает его «дело». Я не исключаю, что, передав вещи, на Лубянке уничтожили все остальное, но тогда на площади Дзержинского должен быть свежий акт об уничтожении...

Кем составлено	Кому
Начало срока	Конец срока
Внутренняя тюрьма НКВД СССР Приб. 6.11.45. из Буденновского в Лубянку СМЕРШ	

Любарский пришел еще к одному выводу: если сохранились наличные деньги Валленберга (а это старые, того времени, купюры), значит, он не был судим, ему так и не вынесли приговор. Иначе деньги обязательно были бы обращены в доход государства и навсегда ушли. Отсюда — заключение: Валленберг никогда не попал во Владимирскую тюрьму, где оказывались только после суда. Он не выходил за пределы Лубянки или Лефортова.

— Это подтверждается и тем, что свидетели, сообщившие, что они встречали Валленберга в тюрьме госбезопасности, видели его в лицо; прочие же свидетели, в том числе владимирские, — свидетели второй или третьей «степени»: сидели с кем-то, кто видел Валленберга, слышали, как кто-то о нем рассказывал... Мое личное мнение — Валленберг во Владимирке не был, хотя, как я говорил, остается несколько таинственных карточек...

— Другой вопрос: почему Валленберг так долго находился в тюрьме НКВД/МВД без приговора? Скорее всего, причины те же, что и, например, в случае командующего танковой армией фельдмаршала фон Клейста. Он был арестован в мае 1945 года — но в его деле я увидел запись: арестован в 1951 году... Оказывается, многие годами сидели на

и потому не был переведен во Владимирскую или другую тюрьму.

Что же произошло на самом деле? Сердечный приступ, как писал в своем странном рапорте Смольцов, или нечто иное?

— Детективная история на этом заканчивается и начинается политическая, — считает Любарский. — Надо оказывать давление на КГБ, чтобы дело Валленберга было выдано, а затем открыть оболочку дела и прочитать, что же случилось. Я могу только гадать: видимо, есть в этой папке нечто противоречащее рапорту Смольцова. Другая дата? Но я не думаю, что такой неточности стали бы стесняться. Скорее всего, это обстоятельство смерти. Какая-то постыдная тайна, которую ужасно не хочется выдавать... КГБ, как центральный, так и Владимирский, в отличие от МВД не помогал нам в расследовании. Я просил Виноградова, который является заместителем начальника архивов КГБ: пожалуйста, устройте нам встречу с человеком, который физически нашел переданные Валленбергом вещи... Какие тут секреты? Ответ был: «Это нецелесообразно». На мой вопрос «Нецелесообразно для кого: КГБ или комиссии?» ответа уже не последовало...

Лев Елин

Avsändningsort

Pol 1, kr Hallqvist/EL

[Redacted]

Ärende

Wallenberg

Datum

1990-12-21

Dnr

[Redacted]

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu'

Adress

Ambassaden

MOSKVA

(POL)

Text

Dnr.....

[Redacted]

Re Wallenberg

Ambassaden Washington har 90-12-19 inrapporterat följande.

Cit Peterssons kontakt i Vita Huset.....
(se i övrigt bif [Redacted] från Washington).....
kontakt med svenska ambassaden i Moskva.

Thunborg

Slutcit

Cabinet

Dep öbk 322

Ifylles av telegramexpeditören

Avstämning

Klockan

Sign

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

2 EU
R 46 S

(Pol.)

ARCHIVE COPY

MSG NO: 901221-239

DISTRIBUTION STATUS AT: 1990-12-21-11.17

TO:

STATUS:

TIME:

DIARY NO:

MOSKVA

DISTRIBUTED

1990-12-21-11.17

0603 ✓

FROM: UDTEX 21

POSTED TIME: 1990-12-21-11.14

MSG NO: 901221-239

=LIST

MOSKVA

+

UD STOCKHOLM 1990-12-21

AMBASSADEN MOSKVA

DAHNBERG FRAAN HALLQVIST.

DITT HBR 5/11 ANG SVENSKT SKYDDSPASS.

SKYDDSPASSEN SOM MAN SLUTADE UTFÄRDA I BOERJAN AV 50-TALET
VAR TIDSBEGRENSADE TILL SIN GILTIGHET. IDAG ÄR DE INTE
LÄNGRE GILTIGA.

CABINET

KR HALLQVIST/EL

- End of printout

KOPIA TILL:

UTR MIN

—"

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

Pol 1, Hallquist / Eoh

Et t RH-Frien

Prof von Dardel, Genève

Arko Washington am

Brun

Pres.

Dijssel

New Delhi

Louren

INK. UTRIKES DEP.		
D. N:o		
1991 -01- 24 23		
AVD	GR	MAL
10	2	Eel

INKOM UD 1991-01-23

AMBASSADEN MOSKVA

1991-01-23

(POL)

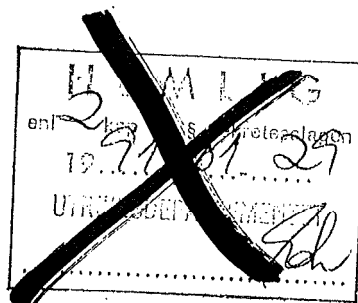
Hallquist / Exp 910130

UD STOCKHOLM

✓ FOER POL 1 (HALLQUIST)

RE WALLEBERGAERENDET

FORTIS

PROMEMORIA

AMBASSADEN I Moskva

HAR 91 01 27

MEDDELAT FÖLJANDE:

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET
Fol. 1K 2 9 JAN 1991
Hallgrén

RE WALLENBERGAERENDET

PRIMO

SAMTAL MAGNUSSON HAFT MED BIRSTEIN IDAG GER VID HANDEN ATT DE SOVJETISKA KOMMISSIONSMEDLEMMARNAS MOJLIGHETER ATT BEDRIVA FORTSATT ARKIVFORSKNING I INRIKESMINISTERIETS OCH MINISTERRAADETS ARKIV TILLS VIDARE SYNES HA BLOCKERATS. CHEFEN FOER DET SISTNAEMNDA ARKIVET HAR AVGAATT OCH EN BEGAERAN FRAAN AMBASSADENS SIDA ATT BIRSTEIN OCH ROGINSKIJ SKALL FAA TILGGAANG TILL YTTERLIGARE DOSSIERER HAR UNDERHAND AVVISATS. MERA EXAKT AER DET DET S K KRIGSFAANGEARKIVET SOM "STAENGTS" OCH DET SAEGS, OCKSAA UNDERHAND, ATT MILITAEERAAGLAGAR-AEMBELET OEVERTAGIT ALLT DETTA MATERIAL (INKL DET SOM ROER KATYN) FOER GENOMGAANG. VIDARE HAR CHEFEN FOER INRIKESMINISTERIETS ARKIV SKRIVIT TILL KGB-CHEFEN OCH BEGAERT ATT ALLT RELEVANT MATERIAL ROERANDE RW OCH KRIGSFAANGAR SKALL SLAEPPAS FRITT. FOER ATT TA STAEELNING TILL DENNA BEGAERAN HAR TILLSATTS EN SAERSKILD KOMMISSION, MED REPRESENTANTER FOER BEROERDA ORGAN, SOM SAEKERT KOMMER ATT TA GOD TID PAA SIG. VISS RISK FINNS EMELLERTID ATT GRAVERANDE MATERIAL KAN KOMMA ATT FOERSTOERAS.

I SIN AVVISANDE ATTITYD TILL FORTSATT ARKIVGRANSKNINGAR SYNES MAN UINYTTJA DET FAKTUM ATT FOERRE INRIKESMINISTERN BAKATIN ALDRIG GAV SKRIFTLIGA INSTRUKTIONER TILL ARKIVCHEFEN.

GIVETVIS HAENGER DE NYA SIGNALERNA SAMMAN MED FOERAENDRINGARNA I DET POLITISKA LAEGET. DETTA BEHOEVER DOCK INTE BETYDA ATT "HOPPET AER UTE". VI HAR AENNU INTE HOERT NAAGOT ANNAT AEN ATT DET UTLOVADE MOETET MED KGB KOMMER ATT AEGA RUM. BIRSTEIN TRODDE ATT MAN DAER NU GAAR IGENOM ALLT MATERIAL FOER ATT HA EN "VERSION" ATT LAEGGA FRAM.

SECUNDO

VI AVSER NU AENDAA RIKTA EN SKRIFTLIG BEGAERAN TILL NYE CHEFEN FOER INRIKESMINISTERIETS ARKIV ATT LAATA BIRSTEIN OCH ROGINSKIJ FORTSAETTA SITT ARKIVARBETE. DESSUTOM HAR JAG OCH MINA NORDISKA KOLLEGOR BJUDIT INRIKESMINISTER PUGO PAA LUNCH I MORGON TORS DAG. DET KAN JU VARA ETT TILLFAELLE ATT UNDERHAND SAETTA IN HONOM I BILDEN.

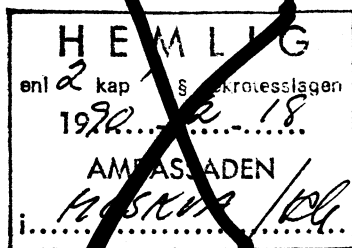
GIVETVIS STOETER VI AANYO PAA I MID OM MOETET MED KGB.

FOLTS

BERNER

AMB MOSKVA

1990-12-18

Kanslirådet Martin Hallqvist

Utrikesdepartementet

352/001

INKOM U		
1990-12-27		
AVD.	GR.	MAL.
P	2	En I

HEMLIGT

Vittnesmål rörande Raoul Wallenberg

Broder,

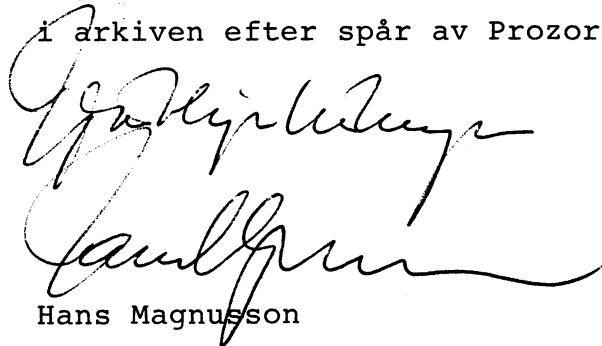
Ytterligare ett Wallenbergvittne dök upp på ambassaden den 13 december. Viktor Nikolajevitj Prozorov, född 1920 och bosatt på adress 600022 Vladimir, ul. Tjepajeva 3, kv. 64, sade sig vara relativt övertygad om att han sett RW i ett genomgångsfängelse i Moskva juli-augusti 1948. Han var inte säker på vilket fängelse det var, eftersom han stannat bara c:a en månad, men det rörde sig troligen om Taganka-fängelset eller möjligen Lefortovofängelset. Redan från TV-program om RW hade likheten med den person han sett varit påfallande; än mer så sedan jag förevisat fotografier på RW. Prozorov hävdade att han hade lätt komma ihåg ansikten eftersom han var konstnär. Vid tillfället i fråga hade fången dock haft skägg. Prozorov hade sett honom, troligen i en stor cell, vid två tillfällen, men ej tilltalat honom. Medfångar hade upplyst att han inte var tysk utan en "aristokrat".

Anledningen till att Prozorov inte kommit tidigare var att det varit svårt för honom att ta sig från Vladimir till Moskva.

Ex + RH-För
Prof von Dardel
Hallqvist
Pel 1, Hallqvist
P 910130

Han hade 1947 dömts till 25 års läger för att ha skrivit en kritisk bok om Stalin (sic). Först hade han dock räknat med att bli arkebuserad.

Jag avser informera Birstein så kan ju denne leta i arkiven efter spår av Prozorov.

Hans Magnusson

ma kabs 90-12-27

SÉNAT

Robert PONTILLON

Sénateur des Hauts-de-Seine
Conseiller Général des Hauts-de-Seine

République Française

Paris le 10 décembre 1990

Pol 1 90 0103 ✓
Hbr Hallgrist-hik
Exp 91 01 04 Sch

344/M. August
/001

INK. UTRIKES DEP.		
D. N:o 1990-12-27		
1991-01-08		
AVD	GR.	MAL
P	2	Eu

Raoul Wallenberg
Mre chr Pem,

(Pol)

Lors du sommet de la CSCE, je t'ai dit avoir été désigné par le Conseil de l'Europe comme rapporteur sur le dossier de Raoul WALLENBERG.

Notre démarche vise à obtenir la libération de ce diplomate, s'il s'avère qu'il est toujours en vie, ou bien, dans l'hypothèse inverse d'obtenir des autorités soviétiques des éclaircissements sur les circonstances de sa disparition.

J'apprécierais de recevoir rapidement les documents que vous possédez sur ce dossier et qui pourraient nous permettre de faire avancer notre démarche dans les meilleurs délais.

Je souhaiterais en effet que la proposition de résolution concernant cette affaire puisse être soumise à la discussion et au vote des membres de l'assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe lors de sa session du mois de janvier 1991.

Je te remercie par anticipation de l'aide que tu pourras m'apporter et te prie, de croire mon cher Pierre à l'assurance de ma profonde amitié

Robert PONTILLON

Monsieur Pierre SCHORI
Secrétaire général
Ministère des affaires étrangères

la vice Président de
l'Assemblée

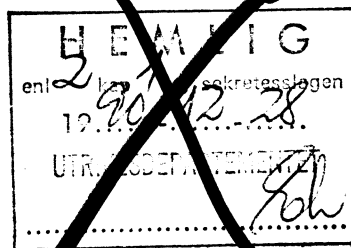
UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten
Kr Hallqvist/EL

362/005
PROMEMORIA
1990-12-28

P 2 En I

Ex t Kabinettssekr
Polchef
Chef Pol 1
Hallqvist
Amb Moskva
Amb Prag

Exp 90 0102 EL

H E M L I G

Samtal om Raoul Wallenberg med I Miller

När jag besökte Moskva 24-28 september, kom fredagen den 28 september på eftermiddagen, någon timme innan jag skulle fara till flygfältet, en äldre man oanmäld till ambassaden, tillsammans med en yngre kvinna. Han ville tala om Raoul Wallenberg. Efter som jag var RW-handläggare och råkade befinna mig i entréhallen ombads jag att ta hand om de besökande.

✓ Mannen presenterade sig som Issak Abramovitj Miller, född 1926. Samtalet fördes på ryska.

Miller hade under kriget tjänstgjort vid flygvapnet. Den 17 september 1946 hade han arresterats under tjänstgöring i Ungern. Det hade skett i samband med skjutövningar. Millers överordnade, som varit berusad, hade trakasserat Miller, som försvarat sig, varpå mannen hade skjutit Miller i handen. Efteråt hade det hetat att Miller skjutit sig själv i handen, och i Tbilisi dömdes han senare till döden. Därpå fördes han 1947 till Butyrka i Moskva men benådades. I något skede satt han även i Krystyna-fängelset i Leningrad.

Sedan hade Miller arbetat ett tag på ett vägbygge, vid staden Petjora. Det var en genomgångsstation till Gulag. När de satt 80-90 fångar tillsammans

och åt soppa - detta var i december 1947 - "en soppa som var så tunn att man skulle ha kunnat se hela Moskva igenom den", satt på golvet bredvid honom en man med armen i bandage. Han var ganska svag och talade dålig ryska. Han sade att han hette Wallenberg och varit diplomat i Budapest. Han hade också haft en chaufför som suttit samtidigt som han själv i Butyrka-fängelset, fast i en annan cell.

Wallenberg sade sig ha dömts i administrativ ordning. Han hade inte fått veta hur många år han skulle vara fängslad.

Miller hade släppts fri i augusti eller september 1953 efter vistelser i olika läger sedan 1947, det sista hette Tsemernanovka och låg vid Komsomolsk vid Amur.

1979 hade Miller fått lämna Sovjetunionen, och hade bott i USA till 1988, då han hade flyttat till Baku. I San Francisco hade han träffat Guy von Dardel.

Millers nuvarande adress i Baku var ul. Inglab 103 A, första kvarteret, lägenhet 8, tel 64 92 54. Att han, Miller, givit ovanstående uppgifter fick inte komma till sovjetiska myndigheters kännedom.

Vid hemkomsten fann jag i arkivet att Miller hörts i april 1980 av Benkt Jerneck i Berlin, och en månad senare av Lars-Åke Nilsson och Göran Lundström i samma stad.

Nilsson skriver bl a i PM 27 maj 1980: "Så snart Miller kommer in på sina föregivna möten med Raoul Wallenberg, blir berättelsen...genast färg- och konturlös. Miller undviker sorgfälligt alla uppgifter som skulle kunna kontrolleras. Särskilt anmärkningsvärt är att Miller, förutom Wallenberg,

endast kan ge namnet på fyra medfångar från en sex-
årig lägervistelse. Dessa fyra är även mycket vagt
identifierade.

Om Miller verkligen, som han påstår, träffat
Wallenberg nästan dagligen under fyra år, är det
anmärkningsvärt att Miller inte klarare kan beskri-
va sin kamrat. Miller vet sålunda mycket litet om
Wallenbergs bakgrund."

Jag kan inte se att Millers berättelse om mötet med
Wallenberg skulle ha klarnat i konturerna under de
tio år som gått sedan han hördes i Berlin, snarare
tvärtom. Möjligen kan man undra över varför han på
nytt sökt upp oss för att berätta sin historia.
Troligen har han påverkats av den myckna publicite-
ten om Wallenberg i Sovjet på sistone.

Martin Hallqvist

UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen
Första enheten

ARKIVEXEMPLAR

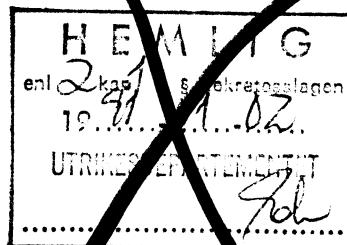
Dnr	Avd	Grupp	Mål
1990-12-28			
362/001		P 2	EU'

Ambassadören Lidgard
WIEN

Pol

H E M L I G T

Wallenberg

Broder,

Tack för intervjun med Anton Krüger. Han dök tidigare i höstas upp i Prag. Jag sänder härmed Lars-Åke Nilssons krypto i ärendet, jämte resultat av en koll i Bonn. Wallenberg-kommissionen i Moskva skulle också undersöka om man där kunde få fram uppgifter om Vorkuta.

(NR 242
dat. 90-10-01)
(NR 319
dat. 90-11-28)

Martin Hallqvist

Ifylles av postexp

Avsändt med			
☒ sv kurir	☐ utl kurir	☐ luftpost	☐ vanlig post

Avsändn datum

Sign

7/1-91

29

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten

ARKIVEXEMPLAR

1990-12-28

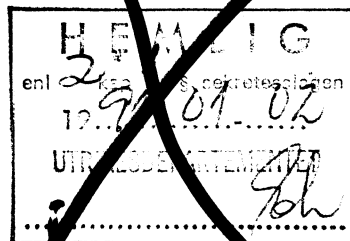
Avd Grupp Mål

362/001

P 2 EU'

Ministern Magnusson
MOSKVA

P01

H E M L I G T

Grosheim-Krisko alias Tomsen
(§ bil)

Wallenberg

Broder,

Roginski var mycket intresserad av denne man som ju arbetade på Budapest-ambassadens B-avdelning hösten 1944 och som sedermera hamnade i sovjetisk fångenskap. Han var särskilt intresserad av G-K:s förhållande till RW.

Närslutet sänder jag Dig dels det som Sven Johansson har funnit i Riksarkivet, dels en del av det vi har i vårt eget RW-arkiv, nämligen 1) förhöret den 13 januari 1954, 2) Tomsens egen skriftliga berättelse, 3) brev den 8 mars 1954 från författaren Rudolph Philipp till Arne S. Lundberg, 4) PM den 17 mars 1954 jämte bilagor, angående ambassadens B-avdelning.

Både Tomsens egen berättelse och Philipps (temperamentsfulla) brev är skrivna på tyska - några i kommissionen kan förhoppningsvis tillgodogöra sig det materialet.

Ifylles av postexp

Avsänt med

sv kurir

utl kurir

luftpost

vanlig post

Avsändn datum

7/1-91

Sign

HR

Det finns inget som tyder på att Wallenberg och Grosheim-Krisko blev närmare bekanta med varandra.

G-K nämns även i Lars G. Bergs bok, nu endast i förbigående. Den har i år kommit ut i amerikansk upplaga, med ett intressant efterord av Anders Hasselbohm. Jag ber biblioteket skaffa er ett ex.

Perth Klinge!

Martin Hallqvist

Martin Hallqvist

REGERINGSKANSLIET

Telefon 08-763 10 00

MEDDELANDE

Datum

1990-11-14

Avsändare

Sven Johansson

Arkivet

Handläggare

Direktvalsnr.

Ärende

Wallenberg

Mottagare

Martin Hallqvist

Pol 1

Grasheim-Krisko alias H Tomsen

Härmed bifogas vad som finns (anträffats) på RA om rubricerade person (känd under båda namnen). Förnamnet är här Harry men det gäller nog den person som kallade sig Henry. (I RW-härvan figurerar ju flera (Th)Tomsen(son), bl a en Alexander, men endast en var anställd vid legationen i Budapest.) Har inget annat om HT-GK än den avskrift som ledde fram till bifogade papper. Utan resultat

Vänd!

sökt på båda namnen även i kartoteken här. Det mesta UD har om honom torde vara det på P 2 EuI (åtminstone i delarna 18-20 i den utgivna versionen). Han blev ju fri 1953 och kom till Stockholm 1954. Förhöret med honom 14 januari 1954 och R Ph:s brev mars samma år t ex. (Säger han själv ej där något om sina relationer till RW?) Det var senare än den här förfrågan från norska ambassaden. Därför Harry?

B-avdelningens arkiv vid legationen i Budapest hade kanske haft ytterligare personalia. Men, som ju också Berg skriver här, det blev helt förstört, tyvärr.

Hälsningar!

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET
ang. H. Tomsen

Carl
Öd

*Enil & att Kuyard
Nord. aml. 24/3 51/
C*

P. H.

ang. Harry Tomsen.

STOCKHOLM 21.3.51. 19		
N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 95	MAL. C

sh

Såvitt en tjänsteman vid svenska beskickningen i
Stockholm under åren 1944-45 kunnat erinra sig, anställdes
vid beskickningens B-avdelning en man i 40-års åldern, vars
namn var Thomson. Vederbjörande har icke kunnat erinra sig
Thomsons förnamn och ej heller några uppgifter om härkomst,
nationalitet eller föregående verksamhet. Beskick-
ningens arkivalia hava förtjynts, varför noggrannare upp-
gifter om Thomson icke står att erhålla. Thomson hade vid
beskickningen till uppgift dels att biträda hjälpsökande
ryskt medborgare dels och att göra överlättningar till ryss-
känsliga äldre släkt handlingar för beskickningens räkning.
Han har givet därvid haft ett mycket förtjänstfullt
arbete och hade följande - under beskickningens överinsean-
de - dess tjänstemän, svenska kolonin och B-avdelningens
sagor handlingar med tryckta legitimationshandlingar på ryska.
Såvitt tjänstemännen har erinra sig hade Thomson aldrig fö-
rennast, att han varit norsk medborgare och ej heller
hade Thomson i tjänstemännens närvaro någon gång använt norsk
passport, vilket hade legat nära till hands med hänsyn till

tjänstgöringen på ovanstående besiktningen. Vederbörande har
icke kunnat erinra sig, att han sett något pass eller legi-
timationshandling för Thomson. Sedan vid jul-tiden 1944 Buda-
pest omringats av ryska trupper hade den ryska artilleriolden
omöjliggjort all kommunikation inom staden. Varken tjänstemän
eller hjälpsökande hade kunnat infinna sig vid besiktningen,
vars verksamhet helt lamslagits. Såvitt vederbörande kan
erinra sig hade han sett Thomson senast den 23 december 1944.
Thomson hade icke under belägringen/givit något livstecken
ifrån sig och ej heller hade han sett upp besiktnings- eller
belägringsolat i mitten av februari 1945. Vederbörande
tjänstemän erfor ryktessvis i början av mars 1945 att Thomson
skulle hava blivit dödad av ryssarna och anslagsats för spioneri.
Samma saganman hade även gjort gillande att Thomson redan
blivit avrättad. Häger anslagsater att få dessa uppgifter
officiellt bekräftade, hade icke förologat under dåvarande
förhållanden i Budapest.

Stockholm den 21 mars 1951.

Lima den 12 mars 1951.

SVENSKA BESKICKNINGEN
efterforskning av norske
medborgaren Harry Tomsen.

Förtroligt.

1 bil.

aa
Fm 21/3 51.
Med l. att kungöra
Mörbe Rumb & Co.

206.

Ink. 20 mars 1951		
Avd.	Gr.	Mal
P	95	C

Broder,

./.

Åberopande Ditt handbrev den 1 mars ang. norske medborgar Harry Tomsen får jag här bifoga en av mig uppställd promemoria ärendet.

Såsom framgår av densamma torde det inte vara omöjligt att den Tomsen, som påträffats i Sovjetunionen, verkligen tjänstgjort vid beskickningens i Budapest B-avdelning.

Däremot tror jag icke att "vår" Tomsen var norrman. Detta hade han annars säkert framhållit för mig, då han sökte anställning vid beskickningen. Just med hänsyn till hans dunkla förflutna, var det nämligen med största tveksamhet som han anställdes hos oss. Att så över huvud taget skedde, berodde endast på att beskickningen redan under den tyska ockupationen var i trängande behov av en rysk tolk, och att Tomsen var den ende som anmälde sig till denna svåra post. Hans verksamhetsfält var emellertid ganska begränsat, och utöver de ryska ärendena hade han inget inblick i beskickningsarbetet.

På mig gav Tomsen snarast intrycket av att vara en internationell, kanske något för smart affärsman, som av någon anledning kommit på kant med sovjettryssarna, och som genom sin anställning vid svenska legationen ville skydda sig mot repressalier från de senares sida. Han uppträdde emellertid alltid mycket korrekt vid B-avdelningen och utförde där - såsom även framhålls i min promemoria - ett mycket aktivt och förtjänstfullt arbete.

Med vänliga hälsningar
Bilaga två
Harry Tomsen

Herr Sekreteraren B. Österlind,
Stockholm.

P.M.

ang. en eventuellt norsk medborgare
vid namn Tomsen.

Sedan jag erhållit del av norska ambassadens i Stockholm promemoria den 27 februari i år rörande en norsk medborgare vid namn Harry Tomsen, och jag av svenska utrikesdepartementet blivit ombedd att inkomma med ett yttrande i ärendet, får jag värdsamt anföra följande.

B-avdelningen vid svenska beskickningen i Budapest inhystes under år 1944 i den finska legationens kanslilokaler vid Kelenhegyi utca. Dessa lokaler förstördes fullständigt genom brand i januari 1945, varvid B-avdelningens samtliga arkiv och handlingar gingo förlorade. Tyvärr har jag icke heller några privata anteckningar från denna tid. Nedanstående uppgifter äro därför helt hämtade ur minnet, och ber jag att med hänsyn till den långa mellanliggande tiden - över sex år - få göra en reservation för eventuella misstag.

Sverige bevakade som bekant Sovjetunionens diplomatiska intressen i Ungern under det sista världskriget. Någon gång på hösten 1944 - förmodligen i oktober eller november månad - anställdes vid beskickningens i Budapest B-avdelning en man i fyrtioårsåldern, vars namn jag tror var Thomsen.

Thomsen fick till uppgift dels att biträda hjälpsökande ryska medborgare, dels ock att göra översättningar till ryska språket av olika slags dokument för beskickningens räkning. Han utförde härvid ett mycket förtjänstfullt arbete och försåg bl.a. under beskickningens överinseende dess tjänstemän, den svenska kolonien och B-avdelningens skyddslingar med tryckta legitimationshandlingar på ryska.

Jag kan icke erinra mig Thomsens förnamn, ej heller några uppgifter om hans härstämning, nationalitet eller föregående verksamhet.

Det borde ha legat nära till hands för Thomsen att för mig såsom svensk omtala att han vore norrman. Jag tror mig emellertid med bestämmdhet kunna säga, att han aldrig nämnde något härom till mig. Ej heller använde han någonsin i min närvaro det norska språket.

Något pass eller annan legitimationshandling för Thomsen tror jag mig aldrig hava sett.

Vid jultiden 1944 omringades Budapest av ryska trupper, och den ryska artillerielden omöjliggjorde all cirkulation inom staden. Varken tjänstemän eller hjälpsökande kunde infinna sig vid beskickningen, vars verksamhet helt lamslogs. Sista gången jag såg Thomsen torde ha varit dagen före julafton, eller den 23 december 1944.

Under belägringen fick jag icke något livstecken från Thomsen, ej heller uppsökte han mig efter densammans slut i mitten av februari 1945.

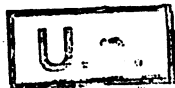
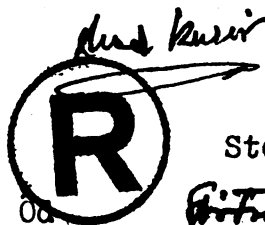
I början på mars erfor jag ryktesvis, att Thomsen skulle ha blivit häktad av ryssarna och anklagad för spionage. Samma sagesman gjorde även gällande att Thomsen skulle ha blivit avrättad. Några möjligheter att få dessa uppgifter officiellt bekräftade förelågo icke under dåvarande förhållanden i Budapest.

Jag har sedermera icke hört något om eller från bemälde Thomsen.

Lima den 12 mars 1951.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. efterspaning norske
medborgaren Harry Tomsen

27

STOCKHOLM		19
Stockholm den 1 mars 1951.		
N:o 370	BIL.	
1 bil. D. N:o		
AVD. <i>10</i>	GR. <i>75</i>	MAL. <i>2/2u</i>

Broder,

./.

Såsom framgår av i avskrift närslutna förtroliga promemoria från härvarande norske ambassad har norrmänn enhöllit upplysning, att en eventuell norsk medborgare vid namn Harry Tomsen vistades i fångenskap i Sovjetunionen. Enligt vad som uppgivits avser norrmännen att söka repatriera Tomsen, om det visar sig att han är norsk medborgare. Jag har i frågan samtalat med Anger, som trodde sig minnas, att Du under Din Budapest-tid och sannolikt på hösten 1944 anställt en person såsom referent i ryska ärenden, som möjligen kunde vara identisk med Tomsen. Enligt vad Anger ville minnas, var emellertid den av Dig anställda av baltisk härkomst eller hade i allt fall ryskt påbrå. Av promemorian framgår att hans moder är ryska. Anger trodde sig också kunna erinra sig, att den av Dig anställda referenten jämväl varit sysselsatt med att utfärda beskickningens

Kanslisten B e r g ,

L i m a .

EXTERNA	
2 3 57	
vanl. post	sign.

identitetskort i deras ryska version. Jag vore tacksan,
om Du ville snarast möjligt sända mig en rad om vad Du
kan erinra Dig om detta fall:

u. Österlind

Kgl. Norsk Ambassade

En P 85 C / 37 / 27 27
(RA)
F o r t r o l i g .

Original 1/3 51 a ad Tingsret.

*Anges her hændt
fra Borg (hæng) i Gøte
Cedern, Valdemarsvej, P. M. Gøte, omvises i
om id om på bussen
i Rudersdal.*

INK. UTRIKES DEP.T		
D No 259140		
18 FEB 1951		
AVD.	GR.	MÅL
P	75	C

ly

Vedr. norsk statsborger Harry Tomsen -
fangenskap i Sovjet-Samveldet. ✓

høj 314/En
13/86.

Den norske legasjon i Roma har den 14. februar 1951 innrapportert til det norske utenriksdepartement at en del italienske statsborgere nylig er kommet hjem fra krigsfangenskap i Sovjet-Samveldet. En av dem, Franco Trandafilo, har opplyst at han i et fengsel i Moskva hadde truffet en norsk statsborger ved navn Harry Tomsen. Italieneren oppgir å ha delt selle med Tomsen i Butiriskaia-fengslet fra 1. april til utgangen av mai 1950. Tomsen ble sittende i dette fengsel da Trandafilo ble løslatt.

Tomsen hadde fortalt at han var norsk statsborger og at han var ansatt i den svenske legasjon i Berlin 1943/44. I oktober 1944 ble Tomsen arrestert av sovjetrusserne i Budapest, beskyldt for å ha drevet spionasje. Han ble overført først til Lubianka- og deretter til Lefortowskaia-fengslet.

Tomsen ba Trandafilo, da sistnevnte ble løslatt, om å gi disse opplysninger til det svenske og norske utenriksdepartement.

Tom hadde Tomsen oppgitt at han var forretningsmann og tidligere vært ansatt i flere år i Paris, hvor han var ansatt ved ekspedisjonsfirmaet Schenker. Hans mor er russisk,

og han har en svoger i London som er direktør for et eksportfirma. Han har en datter, Anna Stella Giuseppina, som bor hos svogeren i London.

Etter hva Grandafilo har opplyst er Tomsen en mann på ca. 40 år.

På norsk side vil man nu gjerne skaffe nærmere rede på hans identitet og eventuelt få tilstillet de opplysninger som måtte finnes om Tomsen i det svenske utenriksdepartements arkiv eller i arkivene fra de svenske legasjoner i Berlin og Budapest.

Stockholm, den 27. februar 1951.

167,

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Bonn, p.t. Köln den 14 januari 1954.
Strängt förtroligt. 1 bil.

1 genvägs till Danieran.

167
168

Broder,

./.

I anslutning till tidigare meddelande i saken ber jag härmed få överlämna en uppteckning av den skildring den tidigare medarbetaren vid beskickningen i Budapest Henry Thomsen vid besök å beskickningen den 13 dennes lämnade av sina upplevelser i rysk fångenskap januari 1945 - december 1953.

Thomsen - som numera återtagit namnet Grossheim - verkade intresserad av att komma till Stockholm för att klara upp en del mellanhavanden från sin tjänstgöring i Budapest. Han torde även vara beredd att i Sverige själv nedteckna en berättelse om sina upplevelser; han sade sig hysa vissa betänkligheter mot att göra det här i Tyskland. Thomsen planerar att om ca. tio dagar bege sig till England för att spåra upp sin fru och dotter. Göransson vill minnas, att på sin tid vissa uppgifter om familjen av departementet tillställdes ambassaden i Oslo, som en gång hade i uppdrag att efterforska Thomsen. För den händelse departementet skulle förfoga över upplysningar om familjen, vill jag ifrågasätta, att beskickningen snarast får del av desamma för vidarebefordran till Thomsen.

Din T. uppm
V. Österlund

Herr Kabinettssekreteraren A. Lundberg,
Utrikesdepartementet.

na i Budapest och efter nära nio års fångenskap frigivits och den 28 december 1953 passerat gränsen till Västtyskland. Han vistas f.n. i Hagen i Westfalen, där hans adress är Böhmerstrasse 19, tel. 7032. Om sina upplevelser efter Budapests fall berättade Th. följande.

Sedan slutet av december 1944 hade Th. uppehållit sig å Pest-sidan med undantag för ett kort sammanträffande med Berg på Buda-sidan en av de sista dagarna i december, varvid B. frågat efter Wallenberg. Th. hade sagt sig tro, att denne uppehölle sig i Pest. Den 18 januari 1945 var hela Pest efter hårda gatustrider besatt av ryssarna. Th. hade denna dag åter kunnat bege sig ut i staden och på gatan anmält sig för en rysk officer och förklarat vem han var. Officeren hade tagit Th. med sig till en divisionsstat strax utanför staden, där han blivit vänligt mottagen, och där han ånyo gett upplysningar om sin ställning vid svenska beskickningen men meddelat, att hans legitimationspapper tyvärr gått förlorade under villervallan. Ryssarna bådo Th. stanna några dagar i staden; sedan skulle han erhålla ryska skyddsdokument och få en bil till sitt förfogande.

Den 22 januari hade en NKVD-general infunnit sig hos Th. i staden och begärt ingående upplysningar om svenska beskickningen och dess medlemmar. Th. hade svarat undvikande trots insisterande från ryssens sida. Natten mellan den 24 och den 25 januari hade Th. plötsligt kallats till generalen och blivit fråntagen personliga papper, pengar och värdesaker och i bryska former förhört rörande "beskickningsmedlemmarna". Ryssen hade sagt, att man å rysk sida "väl visste, vilka "schmutzige Sachen" beskickningen sysslat med.

Efter vad som hänt under natten beslöt Th. att söka fly från staden och lyckades genomföra sin avsikt på morgonen den 25 januari. Han begav sig till Pest, där han höll sig dold hos en kvinnlig bekant. Under denna tid gjorde han emellertid ett besök i den "Svenska banken" (?) i Budapest och frågade en svensk anställd, som han trodde heta Johansson, om denne visste något om Wallenbergs öde. Johansson skulle ha svarat, att denne den 17 eller 18 januari i sin bil, förd av W:s ungerske chaufför, fullt öppet farit ryssarna till mötes.

Ryssarna upptäckte så småningom Th:s gömställe, och den 5 eller

6 februari hade en patrull kommit och arresterat honom. Han hade förts till en ort ca 40 km öster om Budapest, där han kvarhållits ca 6 veckor i ett NKVD-läger. Den behandling han där undergått hade varit fruktansvärd. Genom utmattningsförhör pågående 14-16 timmar i sträck, under vilka Th. fått förbli stående, hade ryssarna sökt få honom att erkänna, att svenska beskickningen förberett uppbyggandet av en central för spionage mot Sovjet under den ryska ockupationen. Något direkt fysiskt våld hade emellertid icke utövats mot honom.

Efter någon tid hade en överste i lägret meddelat Th., att han skulle föras till Moskva. I mitten av mars 1945 hade han jämte några medfångar transporterats med flyg över Debreczen - Lemberg - Gomel till Moskva. Resan hade tagit 6 dagar. I Moskva hade Th. insatts i Lubjanka-fängelset, där han till en början läkarundersökts och fräntagits alla metallföremål. Härefter hade han förts upp i fängelsets femte etage, där han inspärrats i en relativt bekväm cell med nr. 525. Behandlingen hade varit god beträffande mat, kroppsvård o.s.v. Fyra NKVD-officerare hade i skift ständigt uppehållit sig i cellen. Kort efter ankomsten till denna cell hade Th. förts till ett mitt emot cellen liggande förhörssrum, där han blivit förhörd av den nyligen i samband med Beria-affären avrättade Merkulov, då bitr. minister för stats säkerhet. Förhöret inför denne, som varit iförd generals uniform med två stjärnor, hade pågått ca. 10 minuter. M. hade uppträtt vänligt och lovat, att Th. skulle få resa hem, om han bara berättade, vad han visste om svenska Budapest-beskickningens spionageförberedelser. Därefter hade Th. förts tillbaka till cell 525, där han fått vistas ca tre veckor. Han hade haft intrycket, att ryssarna avvaktade någon bestämd händelse eller något besked, innan de avgjorde hans vidare öde.

I mitten av april 1945 hade Th. väckts mitt i natten och förts till Lefortovskaja-fängelset, där han satt till hösten 1945 utan att något hände. Han hade hungerstrejkat och ställt till allsköns bråk som protest. Trots detta hade han icke

blivit utsatt för någon fysisk misshandel.

Någon gång på hösten 1945 hade Th. kallats till förhör inför en viss Weindorf, som han trodde vara chef för en kontraspionageavdelning inom ministeriet för statssäkerhet. Denne hade ställt en del allmänna frågor, såsom varför Th. varit så besvärlig i fängelset m.m. Därefter hade han plötsligt frågat, om Th. kände Raoul Wallenberg och bett om upplysningar rörande dennes verksamhet i Budapest. Th. hade redogjort för hans humanitära insatser till skydd för judarna, varpå Weindorf skratande förklarade, att vad han ville veta gällde Wallenbergs spionageverksamhet. Man kände å rysk sida väl till att såväl Wallenberg som Th. vore spioner. Man hade bevis därför. Förhöret varade ca två timmar, varefter Th. fördes tillbaka till sin cell.

Den 13 april 1946 hade adjutanten till en icke namngiven polisgeneral uppsökt Th. och meddelat honom, att han kunde räkna med hemresa inom de närmaste veckorna. "Der General lässt sagen, dass der Fall erledigt ist". Emellertid hände intet förrän hösten 1946 trots fortsatt hungerstrejk och andra protestmanifestationer från Th:s sida, bl.a. skrivelser till ministern för statssäkerhet.

Någon gång i september eller oktober 1946 hade Th. hämtats till förhör hos en major Asenkratov, som enligt Th. torde ha haft särskilt uppdrag av Weindorf att befatta sig med de fångna diplomaterna. Under ca. tre månader hade 30 à 40 förhör inför A. ägt rum. Ingående frågor hade ställts om samtliga medlemmar av Budapest-beskickningen, även rörande deras privatliv, äktenskap etc. Hela tiden hade man försökt få Th. att erkänna, att spionageverksamhet förberetts, och lämna detaljer härom. Förhören hade skett i relativt hyggliga former. Endast en passant hade frågor om Wallenberg ställts.

Efter dessa förhör hade Th. fått förbli inspärrad i Lefortovskaja ända till mars 1950. Han hade i tur och ordning suttit i cellerna 214, 140, 81 och 86. Behandlingen hade varit förhållandevis god. Fångarna hade fått hygglig mat och haft tillgång till ett välförsett bibliotek.

Eland medfångarna hade befunnit sig bl.a. praktiskt taget hela

de tyska beskickningarna från Bukarest och Sofia. Th. förklarade sig ej hysa ringaste tvivel om att även Wallenberg befunnit sig där. Visserligen hade han ej sett eller talat med någon medfånge, men genom knackningssystem hade han fått reda på att W. sutte i en cell belägen 11 celler från hans egen (då nr. 86).

Någon gång i mars 1950 hade en grupp fångar, huvudsakligen diplomater, till ett antal av 100 å 110, förts över från Lefortovskaja- till Butyrkafängelset i Moskva. Th. var bland dem och hade insatts i en cell med tre medfångar, bland dem ungerske handelsattachén i Sofia och en italiener. Th. anser sannolikt, att även Wallenberg fördes över men vet det ej med säkerhet. Efter 2 å 3 dagar hade Th. kallats till förhör inför en kommissarie Smernitski. Denne hade förklarat, att ehuru fångarna ej kunde återfå friheten, de dock snart skulle få se prov på sovjetregeringens rättfärdighet. I materiellt avseende hade de fått det bättre än i Lefortovskaja (tilldelning av smör, cigaretter bl.a.). I april 1950 hade Th. och den ungerske handelsattachén förts till cell 138 i Butyrka, där de blivit sittande till oktober 1951.

I oktober 1951 hade plötsligt "helvetet börjat". Th. lade märke till, att den ursprungliga gruppen på 100-110 efter hand minskades. Han själv hade ånyo kallats till Smernitski och tvingats underskriva ett dokument i vilket förklarades, att han vore häktad. S. hade läst upp dokumentet, i vilket utsades, att Th. bedrivit spionage och därigenom förbrutit sig mot vissa angivna paragrafer i rysk lag. Härefter hade S. rasat mot Th. Förhör hade pågått i 3 å 4 dagar, varunder han behandlats som en redan dödsdömd man. Möjligen kunde enligt S. straffet på grund av den ryska rättvisans mildhet bli 25 års tvångsarbete i Sibirien.

Efter denna sakernas vändning hade Th. begärt att få tala med Weindorf för att till denne avge en bekännelse. Weindorf hade kommit och Th. hade förklarat, att sedan han

*Samtliga
fr. Bansk. us
dipl. i Sofia
befinner sig i
Butyrka*

nu blivit hotad med dödsstraff han ville erkänna, att han icke vore norsk medborgare - såsom sådan hade han hittills hela tiden uppträtt - utan tysk och tidigare varit verksam som tysk affärsman i blygsam skala i Budapest. Bitr. säkerhetsministern Merkulov, som omedelbart underrättats om detta, hade blivit ursinnig och i Th:s närvaro rivit sönder en bunt dokument om fallet Th. En märklig förändring i ryssarnas inställning till Th. hade inträtt. De torde i detalj ha kontrollerat Th:s uppgifter i Budapest, funnit dem korrekta och förklarade efter ca. tre veckor, att de icke längre upprätthölle anklagelsen för spionage. Ryssarna förefölle plötsligt desintresserade av Th:s fall.

Senare på hösten 1951 hade han emellertid förts över till Lubjanka och inför riksåklagaren Rudenko anklagats för att genom falska uppgifter ha fört de ryska myndigheterna bakom ljuset. Frihetsstraff på 10 år yrkades mot honom.

Den 24 december 1951 hade Th. förts tillbaka till Butyrka och satts i samma cell som sin vän den ungerske handelsattachén. Den 25 februari 1952 hade han så kallats till en polisöverste i en annan avdelning av Butyrka. Denne meddelade, att ett såsom "O.S.O." betecknat organ inom ministeriet för statssäkerhet under ordförandeskap av ministern den 19 februari 1952 dömt Th. till 25 års "Einzelhaft", emedan han "varit verksam mot Sovjetunionen". Ingen apell vore möjlig.

Th. hade därefter förts till det s.k. "dödstornet" i Butyrka och därifrån någon av de sista dagarna i februari till fängelset (lägret?) Wladimir ca 180 km öster om Moskva. I detta fängelse förvarades enligt Th. de viktigaste fångarna. Det bestode av tre byggnader, varav en, kallad "Isolator", bestode av tre våningar med en eller tvåmansceller. I denna byggnad placerades personer, som man avsåg låta försvinna. Th. placerades själv där och uppskattade antalet medfångar till ca. 300, bland dem amerikaner, engelsmän, en Tito-general, en förutvarande medarbetare till Canaris etc. Alla voro dömda till 25 års frihetsstraff.

Bland fångarna i Wladimir hade enligt Th. befunnit sig en tysk vid namn Hille, som där suttit i samma cell som Wallenbergs ungerske chaufför. Huruvida Wallenberg själv varit där visste Th. icke, men han höll det icke för uteslutet. Några säkra uppgifter om W. hade Th. icke haft sedan han lämnat Lefortovskaja.

Som ett kuriosum nämnde Th. på tal om sin vistelse i Wladimir,

att ryssarna från Moskva fört dit den ovan flera gånger nämnda ungerske handelsattachén, när de visste, att han och Th. trivdes bra ihop.

Den 17 juni 1953 hade Th. plötsligt anmodats packa in sina tillhörigheter och förts till en sal, där han och 23 medfångar, bland dem Hille, meddelats, att de skulle frigivas. De hade utrustats med kläder och den 19 juni transporterats till Moskva och därifrån till uppsamlingslägret Tapiau nära Königsberg, dit de anlände den 28 juni. Till Tapiau hade från annat håll kommit bl.a. en tysk diplomat, förre ministern i Kaunas Erich Zedlin. I mitten av augusti hade representanter för ryska justitieministeriet hållit förhör med fångarna i Tapiau och bl.a. frågat Th., varför han ej ville stanna kvar på östra sidan av järnridån. Th. hade hänvisat till att han hade sin familj i väster.

Efter ytterligare sex månader gavs order om uppbrott och Th. anlände den 28 december 1953 med en fångtransport till genomgångslägret Friedland på västsidan i Niedersachsen.

Den ovannämnda Hille hade kvarstannat i östzonen. Th. hade med denne överenskommit att hålla fortsatt kontakt, och Th. trodde, att han eventuellt skulle vara beredd att efter meddelande från Th. komma över till Västtyskland.

Köln den 13 januari 1954.

T. Göransson

(T. Göransson)

Dieses ist ein kurzgefasster Tatsachenbericht, der die Erlebnisse des Herrn Henry T o m s e n , der sich seit dem Sommer 1944 im Dienste der Königlichen Schwedischen Gesandtschaft, Budapest, befindet, schildert. Ortsangaben und Namen stimmen genau. Die Zeitangaben können kleine Abweichungen haben, da inzwischen 10 Jahre vergangen sind. Für die Richtigkeit der Angaben stehen T. genügend Zeugen zur Verfügung.

- - - - -

Vorschlag zur Mitarbeit.

Im Sommer 1944 wandte sich ein Mitglied des Königlich-Ungarischen Innenministeriums, Herr Major B., an den deutschen Staatsangehörigen Herrn Hermann G r o s h e i m - K r i s k o , geb. am 30.11.1907 in Rostow, und fragte diesen, ob er bereit wäre als Dolmetscher bei der Königlichen Schwedischen Gesandtschaft (KSG), Budapest, zu arbeiten. Die Gesandtschaft, die die diplomatische Interessenvertretung der USSR in Ungarn übernommen hatte, benötigte jemand der in der Lage war, alle die damit in Frage kommenden Sachen zu bearbeiten. Herr Grosheim-Krisko gab einige Zeit darauf sein Einverständnis und es kam zu einer Zusammenkunft mit dem Legations-Sekretär Herrn Niels Anger. Das erste Zusammentreffen war in der Wohnung des Professors B. beim Abendessen, und Herr Anger schlug vor, ihn in der KSG zu besuchen, um dort weitere Fragen der Arbeit zu besprechen. Herr Grosheim-Krisko besuchte Herrn Anger mehrmals in der KSG, wurde allen Herren vorgestellt und es wurde ihm nun gesagt, daß er unter Leitung des Herrn Attachee Berg arbeiten wird. Da Herr Grosheim-Krisko einen Reichs-Deutschen Pass besass und in Budapest bekannt war, wurde mit Herrn Anger vereinbart, daß er seinen Namen und die Staatsangehörigkeit ändert. "Es geht nicht, daß Sie als Deutscher hier arbeiten," deutete Herr Anger an. Grosheim-Krisko nannte sich nun Henry Tomsen. Herr T. wurde durch Herrn Anger dem Herrn Minister Danileson vorgestellt, der mit der Mitarbeit des T. bei der KSG einverstanden war und beim Abschied sagte: "Hoffentlich haben Sie Russisch nicht verlernt und machen die Sache gut, ich danke Ihnen für Ihre Mitarbeit." T. versicherte, daß er die übernommenen Aufgaben gewissenhaft ausführen werde.

Es wurde verabredet, daß T. ein Gehalt erhält, das seiner Stellung entspricht. Da T. die Stellung nur mit der Bedingung übernahm, daß er auch in dem Gesandtschaftsgebäude wohnen könne, verließ seine Familie Ungarn. T. zog mit seinen Möbeln, Teppichen und zwei Koffern mit Privatsachen in das Gebäude der KSG in dem die Diplomatischen Interessenvertretungen für andere Länder untergebracht waren. "Nirgends sind die Sachen und Sie selbst so sicher, wie in der Schwedischen Gesandtschaft," meinten die Herren.

Im September 1944 machte sich Herr Anger Notizen aus dem Deutschen Pass des T. und verwies ihn wegen Ausstellung eines neuen Ausweises an Herrn Attachee Berg. Daraufhin wurde auf einem Bogen der KSG, Budapest, ein Ausweis auf den Namen Henry Tomsen, geb. 18.4. 1907 in Oslo, Argentinischer Staatsangehöriger, ausgestellt. Dieser Ausweis in spanischer Sprache, doppelte Ausführung, mit Lichtbild und doppeltem Daumenabdruck, wurde von Herrn Attachee Berg dem Herrn Minister Danielson vorgelegt. Ferner erhielt T. Ausweise in ungarischer und russischer Sprache, daß er als Mitarbeiter der KSG unter ihrem Schutz steht.

So wurde aus einem Grosheim-Krisko ein Tomsen und aus einem Deutschen ein Argentinier. Es wurde alles von der KSG unternommen, um beim Einmarsch der Sowjet-Truppen die Arbeit der Diplomatischen Interessenvertretungen ungehindert weiterführen zu können.

Die Arbeit in der KSG.

Nach verschiedenen Vorarbeiten, wie z.B. Besorgen einer Schreibmaschine mit kyrillischer Schrift (eine Hilfskraft, Herr J.V. übernahm mit seiner Schreibmaschine die vielen schriftlichen Arbeiten und half Herrn T.), Bestellen von Briefbogen mit der Aufschrift: "KSG -dipl. Interessenvertretung der USSR in Ungarn", Stempel, Plakate für die Gesandtschaft und schwedische Staatsangehörige, Anschriften etc, alles in russischer Sprache, ging man zur Hauptarbeit über.

Im August 1944, nach dem Umschwung in Rumänien und dem schnellen Vormarsch der Sowjets, reiste der finnische Gesandte ab und übergab das Haus der finnischen Gesandtschaft mit Inventar der KSG. In diesem Gebäude wurden untergebracht die diplomatischen Interessenvertretungen für Holland, Dänemark, Finnland, Argentinien, Badoglio-Italien, Iran und der USSR. Die Aufgabe des T. bestand nun darin allen Angehörigen der obengenannten Ländern Schutzpapiere in russischer Sprache auszustellen, in denen bescheinigt wurde, daß diese Personen unter dem Schutze der KSG, Budapest, stehen.

Gleichzeitig wurden Schutzpapiere und Bescheinigungen in Russisch den Diplomaten und Mitarbeitern der KSG ausgestellt. Schwedische Interessen in Ungarn wurden durch Aufschriften in russischer Sprache gekennzeichnet und Plakate sollten die Sowjets darauf aufmerksam machen " Dieses Gebäude ist die KSG" oder "Dipl. Interessenvertretung der USSR" u.ä. Über diese Arbeiten hat Herr T. auf Veranlassung des Herrn Attachee Berg monatlich seine Berichte verfasst und diese nach Stockholm weitergeleitet. Tatsächlich wurde durch die Arbeit des T. erreicht, dass beim Einmarsch der Sowjets sämtliche in Frage kommenden Personen mit einschlägigen Schutzpapieren ausgestattet waren. Ebenfalls vollkommen war die Kennzeichnung von Gebäuden, Firmen und Fabriken mit schwedischem Kapital, usw.

Etwa Mitte November 1944, während der Durchführung dieser Arbeiten, fragte Herr Attachee Berg, ob T. sein Gehalt brauche. Darauf antwortete T., dass er im Augenblick genügend Mittel habe und sein Gehalt später empfangen wolle.

Am 21. Dezember 1944 verabschiedete sich der ungarische Major B., der die Anstellung des T. bei der KSG vermittelt hatte, von den Herren der Gesandtschaft. Dabei forderte er T. in Gegenwart des Herrn Attachee Berg auf, mit ihm gemeinsam nach dem Westen zu fahren. Herr Attachee Berg meinte darauf: " Herr T., sie werden uns doch jetzt nicht verlassen!" - T. blieb selbstverständlich bei der KSG in Budapest.

Ueberfall auf die KSG.

Wie bereits bemerkt, wohnte T. im Gebäude der KSG. Am 24. Dezember 1944 morgens wurde das Gebäude von ungarischen Faschisten - Salaszy-Leuten - überfallen und ausgeplündert. T. hatte sich an diesem Morgen zufällig bei seinem Freund M. im Gellert-Hotel aufgehalten. Er wurde sofort von dem Ueberfall verständigt und gewarnt, dass man sich besonders für ihn und die Leiter der USSR-Vertretung interessiert habe. T. flüchtete, genau so wie die anderen Mitglieder der KSG, und begab sich nach Pest, wo er sich bei Herrn B. versteckte. Vergeblich versuchte T. mit Herrn Anger und Herrn Attachee Berg in Verbindung zu kommen, dieselben waren nicht auffindbar. Wallenberg hielt sich zu dieser Zeit bei Freunden in Pest auf. Durch die Gräfin H. hörte T., dass jemand von der KSG durch die ungarischen Faschisten festgenommen worden sei und der Gesandte angeblich bei einem befreundeten Diplomaten Aufnahme gefunden habe. Erst am 5. Januar 1945 (?) gelang es T. in einem deutschen Panzer über die Brücke nach Buda zu kommen. In der KSG traf T. Herrn

Herrn Attachee Berg, der zu ihm sagte: " Gut daß Sie da sind, es wird nicht mehr lange dauern und die Russen sind hier. Gehen Sie herüber und sehen Sie sich an, wie man in Ihrem Zimmer gewütet hat. Alles wurde zerstört. Holen Sie Ihre Sachen aus Pest und kommen Sie zur Gesandtschaft zurück, denn noch nie haben wir Sie so nötig gebraucht wie jetzt, wenn der Russe kommt." - Nachher gelang es dann T. nicht mehr über die Brücken von Pest nach Buda zu kommen, da diese unter ständigem Beschuss lagen. Einige Tage später wurden die Brücken gesprengt und T. blieb somit endgültig in Pest. Herr Attachee Wallenberg hielt sich während dieser Zeit ebenfalls noch in Pest auf. Er befand sich am Vörös-Martin-ter in dem Gebäude einer ungarischen Bank, die mit schwedischen Banken gemeinsame Interessen hatte. Dort erfuhr T., daß ein Auto der KSG durch einen Volltreffer zerstört worden war und der Fahrer dabei den Tod gefunden hatte.

Herr Tomsen wird festgenommen.

Nachdem die Straßenkämpfe tagelang andauerten, besetzten die Sowjets vom 17.-18. Januar 1945 endgültig Pest. Damit war man von der KSG, die in Buda lag, abgeschnitten. Bei den einsetzenden Plünderungen und Vergewaltigungen durch die Sowjetsoldaten wurde auch Personen betroffen, die schwedische Schutzpapiere hatten. Sie wandten sich an T. und baten um Schutz. An diesem Tage (18.1.45.) versuchte T. wiederum Herrn Attachee Wallenberg zu erreichen, damit dieser in der Angelegenheit mithelfen sollte. In der bereits genannten Bank, erhielt T. von einem Direktor -vermutlich schwedischer Nationalität- die Auskunft, daß Herr Wallenberg mit seinem Fahrer Langfelder den Sowjets entgegen gefahren seien.

Da sich die Übergriffe der Sowjetsoldaten häuften, begab sich T. am 19.1.45. zur sowjetischen Kommandatur, von wo aus er zum Divisionstab nach Klein-Pest geleitet wurde. Dort stellte sich T. als Mitarbeiter der KSG vor und machte die Offiziere darauf aufmerksam, daß die KSG die diplomatische Interessenvertretung der früher angeführten Länder ausübe und daß deren Staatsangehörige mit Schutzpapieren der KSG versehen worden sind. T. forderte im Namen der KSG, daß Inhaber solcher Papiere nicht belästigt werden dürfen. Mit größter Höflichkeit wurde ihm versichert, daß so etwas nicht mehr vorkommen und ein entsprechender Befehl umgehend erlassen wird. T. unterrichtete die Sowjets über den Überfall auf die KSG am 24.12.1944 und bat um Weiterleitung dieser Meldung über Moskau nach Stockholm. Ferner ersuchte er den Divisionstab um einen Passierschein, damit er die Inhaber der Schutzpapiere weiter betreuen könne. Es wurde T. alles zugesagt und man bat ihn bis zum nächsten Tage zu

zu bleiben, da es gefährlich sei nach Einbruch der Dunkelheit die Straßen zu betreten.

Am 20. Januar 1945 morgens wurde T. 2 Zeugen gegenübergestellt die sagten: "Ja, wir kennen ihn, er ist aber kein Schwede, sondern ein Norweger, heißt Henry Tomsen und arbeitet in der KSG." (Es waren für T. unbekannte Leute, vermutlich sowjetische Agenten.) Als T. nun den Passierschein erbat wurde er damit zurückgehalten, daß der Schein noch nicht fertig wäre. T. war ganz frei, schlief in einem guten Raum und wurde ausreichend gepflegt.

Am 21. Januar 1945 wurde T. in einem Nebengebäude von mehreren Offizieren verhört. Alle Wertsachen die T. bei sich trug (darunter einen Betrag von ca. 22.000.- Pengö die der Kasse der KSG gehörten), wurden ihm gegen Quittung abgenommen. Alle Proteste des T. wurden abgewiesen, da es sich angeblich nur um Formalitäten handele.

Vernehmung, Klein-Pest.

Die Offiziere waren im Besitz einer Namensliste der KSG auf der der Name des T. fehlte. T. begründete dieses damit, daß er besonders mit der Bearbeitung der Angelegenheiten der USSR betraut worden war und man es vorzog, ihn deshalb nicht bei den ungarischen Behörden anzumelden. Durch die Behauptung der beiden Agenten sah sich T. genötigt, sich weiter als Norweger auszugeben, was auch aus dem Geburtsort (Oslo) aus seinem Schutzpapier der KSG in russischer Sprache ersichtlich war. T. weigerte sich irgendwelche Angaben über die Tätigkeit der KSG zu machen, da er als Mitarbeiter der Schweiz verpflichtet unterlag. Man drohte T. ihn so lange festzuhalten bis er aussage. Obgleich T. sich innerhalb des Bereiches des Stabes frei bewegen konnte, stand er unter Aufsicht und es wurde ihm trotz Protestes die Möglichkeit verwehrt, seinen Dienstverpflichtungen nachzukommen.

Nach einer Woche wurde T. ca. 150 km ostwärts Budapest zum Armeestab gebracht (angeblich Sitz des Marschalls Malinowsky). Vermutlich befand sich Herr Attachee Wallenberg auch dort. T. wurde hier ein Papier in russischer Sprache vorgelegt aus dem hervorging, daß T. angeblich festgenommen wurde, als er sich bei einem Sowjet-Offizier über Artillerie-Stellungen erkundigt habe. Gegen diesen plumpen Überraschungsversuch protestierte T. energisch und behauptete wahrheitsgemäß, daß dieser Vorwurf eine Lüge sei. Man versuchte T. in Güte zu überreden dieses Papier zu unterschreiben mit dem Hinweis, daß man ihn dann schnell nach Moskau bringen und nach Norwegen

Norwegen entlassen würde. T. lehnte derartige Ansinnen strikt ab, forderte seine unverzüglich Freilassung mit dem Hinweis, dass man ihn gerade jetzt dringend in der KSG Budapest brauche. Noch am selben Abend wurde T. zum Divisionstab zurückgebracht.

Am 29 Januar 1945 wurde T. vom Oberleutnant A. geholt, der ihm in mehrstündigem Verhör Spionage im Auftrage der Schweden gegen die USSR vorwarf. Er gebrauchte die Worte : " Die ganze Schwedische Gesandtschaft ist ein Spionagenest. Wir haben schon genug Leute, die alles gestanden haben und warten nur ihre Aussage ". T. erkannte nun die gefährliche Lage.

Am 30 Januar 1945 morgens um 7 h. ging T. mit einem Eimer zum Wasser holen und flüchtete nach Pest, wo er sich bei Freunden Nn. aufhielt. Mit allen Mitteln versuchte T. mit der KSG in Kontakt zu kommen, doch war Buda infolge schwerer Kämpfe bis zum 18.2.45 abgeriegelt. Beim Schwedischen Roten Kreuz wurde T. gesagt, dass der Vorsitzende Herr Langlen von den Sowjets festgenommen sei.

Am 8 Februar 1945 wurde T. anlässlich einer Razzia erneut festgenommen und fürchterlich mishandelt. Man warf T. vor, dass er versucht habe zur KSG zu gelangen um Spionagemeldungen durchzugeben. Bis Ende Februar 1945 wurde T. im Divisionstab festgehalten und verhört, und dann zu der Abteilung des NKWD beim Armeestab überführt. Für T. begann nun eine Hölle : Tag und Nacht wurde er verhört wenn er in Ohnmacht fiel, begoss man ihn kaltem Wasser.

Man beschuldigte die KSG : der Funker Kugel habe in der KSG ein Sendegerät, mit dem er Nachrichten nach Schweden funke; Herr Attache Berg sei ein Freund von Ribentropp und kam in einem Sonderflugzeug nach Budapest, um gemeinsam mit den Deutschen gegen die Sowjets zu arbeiten; die Schwedische Regierung habe nur deshalb die Interessenvertretung der USSR übernommen, um besser spionieren zu können; schwedische Schutzpapiere seien nur dazu da, um Spione besser zu tarnen, etc.

Während dieser ganzen Zeit leugnete T. standhaft alle Vorwürfe und verlangte Benachrichtigung der KSG. Das wurde jedoch lächelnd abgelehnt.

Ende März 1945 wurde T. in ein Flugzeug verladen und über Debrecen, Lemberg und Comel nach Moskau geflogen. In Lemberg gelang es T. für etwa 36 Std. zu entfliehen, doch wurde er von einer Streife aufgegriffen und in Teeseln weitertransportiert.

Tomsen in Moskau in der Lubianka.

Direkt vom Flughafen wurde T. in einem geschlossenen Gefangenewagen in die Lubianka gebracht. Dort wurde er zuerst geduscht, dann wurden ihm am ganzen Körper die Haare geschoren! Nach ärztlicher Kontrolle wurde er 42 Stufen tief in einen Keller geführt, wo nach genauer Untersuchung alle Sachen abgenommen, Knöpfe abgeschnitten, Schuhsohlen und Absätze aufgeschnitten wurden. Belassen wurde Kleidung, Kamm, Zahnbürste und ein Taschentuch. Wieder im Erdgeschoß schloß man T. in eine enge Wartekabine ein. Kurze Zeit später ging es in einem Fahrstuhl zum 5. Stock aufwärts in das Zimmer 525 (?) wo ihn ein Major empfing. "Ihr Name ist T.? Sie sind von der KSG aus Budapest? Wie geht es Ihnen? Nehmen Sie doch bitte Platz! Sie sehen müde aus und haben wahrscheinlich Hunger, nicht wahr?" lautete seine Begrüßung. Es erschien ein Friseur, man brachte ein Essen, bestehend aus 4 Gängen, und Rauchwaren. "Jetzt ruhen Sie aus, und wenn Sie lesen wollen so sind hier russische, englische und amerikanische Zeitungen," sagte der Major. T. der nach 2 Monaten schwerster Mißhandlungen auf dem Diwan lag, konnte noch immer nicht zu sich kommen, was sollte dieser Aufwand jetzt bedeuten, fragte er sich: das große, schöne Zimmer, Teppiche, weiche Möbel, Radio und am Schreibtisch der "freundliche" Major. Einige Stunden später fragte der Major: "Haben Sie sich erholt? dann wollen wir herübergehen der stellvertretende Vorsitzende des UGB (Leitung der staatlichen Sicherheit) will mit Ihnen sprechen."

T. wurde in das gegenüber liegende Zimmer geführt, wo 5-6 Damen an Schreibmaschinen arbeiteten; weiter ging es durch eine gepolsterte Tür in einen großen Raum, wo am Schreibtisch ein hoher Offizier saß. (T. bemerkte auf den goldenen Achselstücken Zick-zack-Streifen und 2 goldene Sterne. Vermutlich war es Merkulow.) Dieser verhörte T. nur ganz kurz. Er wollte wissen, wie in der KSG die Spionagearbeit gegen die USSR aufgebaut war. T. leugnete und beschwerte sich über die Festnahme und Mißhandlung. Der General sagte wörtlich: "Wir brauchen Sie nicht, erzählen Sie uns alles, dann fahren Sie nachhause; wer soll es uns denn erzählen? doch nicht der Gesandte, aber ein kleiner Mitarbeiter, Sie können uns alles sagen. Bitte überlegen Sie es sich." Darauf wurde T. zurückgeführt und während 3 folgender Wochen sehr gut behandelt. Alle 12 Stunden wechselten die wachhabenden Offiziere im Range vom Kapitän bis zum Oberst. T. und die Offiziere unterhielten sich in freundlicher Art nur über nebensächliche Dinge, z.B. wie man in Paris lebte, ob die Faruen in Wien oder Berlin schöner seien, was ein Klavier in Budapest

Budapest koste, und in diesem Sinne mehr.

Es hatte den Anschein, als ob diese Behörde auf eine sehr wichtige Entscheidung warte, etwa eine Intervention seitens der Schwedischen Regierung, einen Bescheid vom sowjetischen Außenministerium oder ein anderer entscheidender Befehl von höchster Stelle. Bis dann Mitte April 1945 ein bisher unbekannter Major sich an den Schreibtisch setzte und T. anbrüllte: "Du Hure, willst Du uns endlich alles erzählen?" Nun wußte T. daß es wieder losging.

Verhöre bis zum 3. Mai 1945.

T. wurde nun Tag und Nacht scharf verhört, wieder ging es um dasselbe Thema wie in Budapest - Spionage durch die Schweden. Einige Vorwürfe gegen Schweden, wie aus der Fragestellung ersichtlich: "Daß Berg ein Spion ist, wissen wir, Sie sollen es uns nur bestätigen, sonst kommen Sie hier nicht raus. Wer war der schwedische Militär-Attachee in Budapest, wann reiste er ab? hat er sich unter falschem Namen versteckt? Welche Leute verkehrten bei dem Gesandten und Attachees? Warum wurden so viele Schutzpapiere ausgestellt? Wieviel hohe Faschisten u.a. Personen die von der gerechten Hand der Sowjets geflüchtet sind haben sie in der KSG versteckt? usw

Auf alle diese schweren Anschuldigungen versicherte T. immer wieder daß man sich in Moskau mächtig irre, wenn man glaube, daß die schwedischen Stellen, die eine so verantwortungsvolle Aufgabe wie die Interessenvertretung der USSR in Ungarn übernommen haben, irgend etwas mit Spionage zu tun hätte. T. wies daraufhin, daß die KSG von den ungarischen Faschisten nur deshalb überfallen wurde, weil sie die USSR vertrat und die Humanitäre Abteilung unter Leitung von Herrn Wallenberg ungarische Juden schützte.

Ende April schaltete sich ein Oberst M. als Beobachter in die Verhöre ein. Dieser äußerte schließlich: "Die KSG ist doch exterritoriales Gebiet und kann dort machen was sie will; darum erzählen Sie alles, dafür werden Sie nicht bestraft." T. beteuerte wiederholt, daß niemals eine Spionage betrieben wurde.

Am 30. April 1945 morgens gegen 4 h veranlasste Oberst M. die Überführung des T. in das Lefortowskaja Gefängnis, wo er in einer Einzelzelle untergebracht wurde. Am 3. Mai 1945 holte der oben erwähnte Major T. und sagte: "Wir haben keine anderen Räume, Sie bleiben vorläufig hier; damit Sie sich nicht langweilen kommen Sie mit Kameraden zusammen." T. wurde darauf in Zelle 140 gebracht, kurz danach führte man ihm zwei Deutsche Herren, v.A. und K., zu.

Verhör im August 1945, Lefortowskaja.

Das Verhör dauerte nur zwei Stunden. Man fragte T., wie es ihm ginge und verordnete ihm eine bessere Verpflegung, das heisst Diplomaten-Kost, die aus einer verstärkten Portion Brot und Brei bestand. Der "gutmütige Kommissar" sagte: "Es liegt ja gegen Sie nichts besonderes vor. Da wir mit Norwegen die freundschaftslichen Beziehungen haben, besteht nicht die Absicht, Sie lange hier zu halten. Man wird Sie noch holen."

Verhör am 18. April 1946, Lefortowskaja.

Dauer eine Stunde. Ein Adjutant des Generals empfing T. sehr freundlich und sagte ihm, dass sein Fall erledigt sei und er damit rechnen könne, in zwei Wochen nach Hause zu fahren. Die Sowjet-Regierung sei die gerechteste Regierung der Welt.

Verhör im Herbst 1946, Lefortowskaja.

T. wurde von Oberst A.I.W. geholt. Namen und Position hat T. erst später erfahren. Oberst W. ist Leiter der V Sektion der Gegenspionage des MGB, und behandelt besonders wichtige Fälle. Das Verhör war kurz und bezog sich nur auf Herrn Attachee Wallenberg. Oberst W. erkundigte sich über die Stellung des Attachees bei der KSG Budapest und seine Aufgaben. T. erläuterte, dass Attachee Wallenberg hauptsächlich mit dem Schutze der ungarischen Juden beschäftigt gewesen sei. Ueber das Privatleben des Attachees konnte T. keine Auskunft geben. Irgendwelche besonderen Anschuldigungen gegen Attachee Wallenberg liessen sich aus der Fragestellung durch den Obersten nicht entnehmen.

Verhöre vom April bis November 1947, Lefortowskaja.

Ein neuer Kommissar, Mitarbeiter des Obersten A.I.W., Major As., vernimmt T. ca 35 bis 40 mal. Die Verhöre finden nur am Tage statt und dauern jeweils 3 bis 4 Stunden. Major As. interessiert sich über den Lebenslauf des T. Ueber seine Tätigkeit bei der KSG wurde T. immer wieder in höflicher Form versichert, dass die anderen bereits ausgesagt hätten, wie in der KSG Spionage getrieben wurde. "Man wird dafür ja nicht bestraft, denn es spielte sich in der Gesandtschaft ab," führte Major As. aus. Bei einem Verhör waren die Obersten A.I.W. und M. anwesend, die u.a. ausriefen: "Die diplomatische Vertretung durch die Schweden hat uns hunderttausende gekostet und die betreiben gegen uns Spionage!"

T. kämpfte mit letzten Kräften da er merkte, dass die Verdächtigungen langsam abflauten. Im November 1947 entstand ein

ein Protokoll, aus dem zu ersehen war, dass viele Ausländer, die die KSG in Budapest aufsuchten, nur deswegen ausgefragt wurden, um ihre Nationalität, Staatsangehörigkeit, Geburtsort, Beschäftigung usw. festzustellen, damit man ihnen daraufhin Schutzpapiere ausstellen konnte. Der Major As. vertrat allerdings in diesem Zusammenhang die Ansicht, dass das Befragen von sowjetischen Bürgern bereits Spionage bedeute.

Am 5. November 1947 wurden die Verhöre beendet und T. damit getröstet, dass es sich noch einen Winter hinziehen werde.

Gesamteindruck der ersten drei Jahre im Lefortowskaja.

Durch Morse-Klopffzeichen war T. über die Lage seiner Mitgefangenen unterrichtet. So konnte er feststellen, dass 5 - 6 Zellen links von ihm ein Herr aus der KSG Budapest sass, wahrscheinlich Herr Attachee Wallenberg. Zuerst meinte T. allerdings, dass es sich um Herrn Attachee Berg handele, da bei den Verhören demselben soviel vorgeworfen wurde. T. hoffte, dass die schwedischen Stellen versuchen würden, ihn herauszuholen und kämpfte daher bei allen Verhören um jedes Wort. Deshalb verblieb er auch weiter bei dem Namen "Tomsen" und Norweger, da die Papiere von der KSG Budapest so lauteten. Es hätte sonst bei den sowjetischen Stellen das grösste Misstrauen hervorgerufen wenn es sich herausstellen würde, dass die KSG falsche Papiere ausstellt. T. blieb seinen Dienstverpflichtungen treu, damit gegen die diplomatischen Vertreter Schwedens keine Vorwürfe gemacht werden konnten und die Beziehungen zwischen Schweden und die USSR nicht getrübt werden sollten.

Hungerstreik 1948, Lefortowskaja.

Im Sommer 1948 trat T. in den Hungerstreik und wurde 16 Tage gewaltsam in ein Zwangshemd gesteckt und künstlich ernährt. T. verlangte Verbindung zu dem schwedischen oder norwegischen Geschäftsträger und Erledigung seiner Angelegenheit. T. wurde zum Major As. getragen, der ihm alles versprach und bat, sich zu gedulden. T. brach daraufhin seinen Hungerstreik ab.

Das Jahr 1949, Lefortowskaja.

Wieder mehrere Hungerstreiks, die zu keinem Erfolg führten. Dreimal schrieb T. an den Minister des MGB und bat um Erledigung seines Falles. T. wurde zweimal von Major As. geholt, der ihn wieder tröstete und eine Zusatzverpflegung verschrieb. Inzwischen wurde T. aus der Zelle 140 nach Zelle 87 und später Zelle 81 überführt.

Überführung in das Butyrskaja-Gefängnis, Moskau.

Ende März 1950 hörte man im Gefängnis grössere Bewegungen und man ahnte sofort, dass Gefangene abtransportiert werden. Am 30. März 1950 wurde T. und sein Zellenkamerad S. in das Butyrskaja-Gefängnis verlegt. Nach Anzahl der Gefangenentransportwagen, der belegten Wartezellen und dem verteilten Essen handelte es sich um etwa 100 bis 110 Personen. Es waren meistens Ausländer, die bislang nicht verurteilt waren. T. ist fest davon überzeugt, dass Herr Attachee Wallenberg bei diesem Schub mit dabei war.

Aus der Wartezelle kamen T. und S. in eine Zelle, wo bereits zwei Mitgefangene aus demselben Transport sassen, und zwar Herr Sch^{an} und Trdafilow. Trdafilow war Geschäftsträger der Mussolini-Regierung in Bukarest und hatte während seiner Haftzeit im Lefortowskaja-Gefängnis über Herrn Attachee Wallenberg gehört. Tr. versprach, dass, wenn es ihm gelingen sollte früher entlassen zu werden, er die nächste schwedische Stelle über das Schicksal von Herrn Wallenberg und T. verständigen würde.

Ab 3. April 1950 wurde Extraverplegung verabreicht, so. z.B. Butter, Reis, Gries, Fleisch. Tabakwaren usw. Sofort begannen kurze Verhöre, bei denen jedem gesagt wurde: "Bald erfahren Sie die Gerechtigkeit der Sowjet-Regierung!". Alle warteten nun auf ihre Entlassung.

Ende April 1950 wurden T. mit S. in eine Sonderzelle Nr. 139, die über dem Krankenrevier liegt, verlegt und verblieben dort bis zum August 1951.

Im Juli 1951 wurde T. von Oberst A.I.W. kurz verhört, der ihm sagte: "Es ist Zeit, dass Sie alles gestehen, wir können Sie nicht ewig hier behalten. Ich habe befohlen, Ihren Fall zu erledigen."

Im August 1951 wurden T. und S. in eine Sonderabteilung des Butyrskaja-Gefängnisses überführt, die am vierten Turm neben den Verhörräumen, Todeszellen und der Einrichtungsstelle "Turm 4" liegt.

Offizielle Verhaftung und Anklage.

Ende August 1951 wurde T. vom Kommissar Sm. geholt, der ihm sofort den Haftbefehl vorlas und zur Unterschrift vorlegte. (Sieben Jahre lang war T. nur "festgehalten" worden.) Daraufhin verlas Sm. die gegen T. erhobene Anklage laut Paragraph 58/6, d.h. Spionage gegen die Sowjetunion. Die Anklage wurde damit begründet, dass ~~die~~ Befragung der Sowjetbürger, die die KSG in Budapest aufgesucht hatten, Spionagezwecken dienten. Es handelte sich um politische, wirtschaftliche und militärische Spionage.

Es galt nun, T. der ihm vorgeworfenen Spionage auch zu überführen, da die vorhandenen Protokolle dazu nicht ausreichten. Kommissar Sm. versuchte nun mit allen Mitteln, ein Geständnis zu erpressen. Für T. begann eine Zeit unvorstellbarer Leiden, Misshandlungen und Drohungen, die er bis zu diesem Tage nicht für möglich gehalten hatte. Es folgten Verhör auf Verhör ohne Unterbrechungen 12 bis 14 Stunden. Man drohte T. zu hängen, zu martern und ihn in unterirdischen Zellen verfaulen zu lassen. Man schrie ihm ins Gesicht: "Bis jetzt haben wir Dich gut behandelt weil wir Dich entlassen wollten. Aber jetzt wirst Du hier sowieso verfaulen, ob Du etwas zugibst oder nicht". Nach den Verhören musste T. in seine Zelle zurückgetragen werden.

Nach einem vollkommenen körperlichen und seelischen Zusammenbruch entschloss sich T. seinem Zellenkameraden S. anzuvertrauen, mit dem er bereits vier Jahre zusammen war. T. erzählte ihm die ganze Wahrheit und wies darauf hin, dass es den Anschein habe, dass man ihn als Norweger und "Tomsen" erledigen wolle oder in einem Gefängnis isoliert verfaulen liesse. Da es den schwedischen Stellen scheinbar nicht gelungen war, T. zu befreien bzw. sich für ihn einzusetzen, sieht T. keinen anderen Ausweg als die Wahrheit zu sagen, um sein Leben zu retten.

Als Kommissar Sm. beim nächsten Verhör wieder schrie: "Du musst alles Gestehen, hier liegen genug Zeugenaussagen, um Dich zu hängen!", verlangte T. die Leiter der Untersuchungsabteilung, um ein Geständnis abzulegen. Kurz darauf erschien auch Oberst A.I.W., dem T. eröffnete: "Ich bin nicht Tomsen, und ich bin kein Norweger."

Dieses Geständnis schlug wie eine Bombe ein. Zuerst glaubte man T. nicht: Oberst A.I.W. entfernte sich und kam mit General Was. zurück, der sich die Sache anhörte, ein ganz erstauntes Gesicht machte und nach Rücksprache mit Oberst A.I.W. den Befehl gab, den Fall neu anzufangen. Oberst A.I.W. gab seinem Erstaunen darüber Ausdruck, daß T. so lange geschwiegen habe, denn er hätte schon längst zuhause sein können. T. erwiderte, daß er als Mitarbeiter der KSG es nicht für nötig befunden habe auszusagen.

So wurde aus Tomsen wieder Grosheim-Krisko und aus einem Norweger ein Deutscher.

G-K. erzählte nun genau wie er zur KSG gekommen war, wie er dort gearbeitet hat und versicherte, daß nie Spionage betrieben wurde. In einigen Tagen hatte Kommissar Sm. genaue Informationen über G-K. eingeholt und beendete seinen Fall im Dezember 1951.

Neue Anklage und Verurteilung.

Am 24. Dezember 1951 wurde G-K. in die Lubianka gebracht und dem Generalstaatsanwalt R. vorgeführt. Anwesend waren Kommissar Sm. Oberst M. und ein General. G-K. wurde ein Schreiben vorgelegt, aus dem hervorging, daß die Anklage wegen Spionage lt. § 58/6 gemäss § 1025 fallen gelassen und wegen Irreführung der höchsten Sowjet Behörden und Verheimlichung der Abstammung erneut Anklage erhoben wurde. G-K. könne mit 10 Jahren Lager Strafe rechnen, die Untersuchungshaft würde angerechnet. Auf Befragen versicherte man G-K. daß man ihn vor ein ordentliches Gericht stellen würde, wo er sich verteidigen könne. "Bis in die Höchste Stelle ist Ihr Fall bekannt, wie durften Sie uns 7 Jahre belügen!" - So wurde G-K. verabschiedet und in das Butyrskaja-Gefängnis zurückgebracht.

Bis zum März 1952 saß G-K. weiter mit seinem Zellenkamerade S. zusammen. S. hatte man ebenfalls 10 Jahre Arbeitslager angedroht. G-K. bereitete sich auf eine Gerichtsverhandlung vor, als er plötzlich seine Sachen packen mußte und einem Oberst im Butyrskaja vorgeführt wurde. Dieser erklärte: "Am 19. Februar 1952 fand eine Sitzung der OSO (Sonderverhandlung beim Ministerium für Staatliche Sicherheit) unter dem Vorsitz des Ministers des MGB statt. Sie wurden zu 25 Jahren Isolator-Gefängnis, Einzelhaft, verurteilt weil Sie gegen die Sowjetunion gearbeitet haben. Ihr Vermögen wird beschlagnahmt und gegen das Urteil kann keine Berufung eingelegt werden." So wurde G-K. durch ein Ferngericht verurteilt.

Im Zuchthaus Wladimir.

Im März 1952 wurde G-K. in das Wladimir-Gefängnis, 180 km ostwärts Moskau, überführt. Er trug gestreifte Kleidung und saß in Zelle 19 in Einzelhaft. Ende April 1952 öffnete sich die Tür und S. sein Zellenkamerad über 4 Jahre, trat ein. Das Gericht hatte S. zu 10 Jahren verurteilt, das Ferngericht erhöhte die Strafe auf 25 Jahre Lager und der Minister verwandelte es in Gefängnishaft. Vor dem Abtransport aus Moskau sagte der Kommissar zu S.: "Sie kommen mit jemand zusammen den Sie kennen."

Entlassung.

Völlig überraschend wurde G-K. am 19. Juni 1953 mit weiteren 21 Mann nach Tapiau überführt und traf von dort am 29. Dez. 53 im Entlassungslager Friedland/Westdeutschland ein. Am 13. 1. 1954 meldete sich Grosheim-Krisko wieder bei der Königlichen Schwedischen Gesandtschaft in Köln-Marienburg, wo er dem Herrn Minister den ersten Bericht mündlich erstattete.

KONFIDENTIELL

Der Fall "THOMSEN" - Konsequenzen für RAOUL WALLENBERG-AKTION

Auf Grund dessen, was uns bisher durch Zeugenaussagen, russischen und schwedischen Dokumenten etc. bekannt geworden war, hatten wir uns folgendes Bild von den Motiven gemacht, welche für die Gefangennahme für die jahrelange Gefangenhaltung R.W:s ausschlaggebend waren und bis heute noch sind:

Die sowjetrussischen Funktionäre waren verblüfft, mitten in einer seit Jahren von ihren Armeen eingeschlossenen und von innen - und schon 6 Monate vorher von der alliierten Flugwaffe - bombardierten Stadt eine wohl organisierte neutrale Legation mit vielen Filialen und Dutzenden "Diplomaten" anzutreffen - freiwillige Mitarbeiter R.W:s, de facto ungarische Mitbürger meist jüdischer Herabstammung - und tausende Menschen, sich mit schwedischen Legitimationspapieren auswiesen. Die sowjetischen Funktionäre hielten es für unglaublich, dass schwedische Diplomaten rein humanitären Motiven in der von deutschen und magyarischen Faschisten beherrschten und terrorisierten Hauptstadt eines Landes ausgeharrt hatten, das sich im Kriegszustand mit SSSR und mit den grossen Staaten des Westens befand. Zumal die Sowjetrussen ja auf Grund ihrer eigenen Praxis annahmen, dass jeder Diplomat automatisch ein Funktionär des Nachrichtendienstes, mindestens des eigenen Heimatlandes sein muss. - Diese Einstellung war für uns eine genügende logische und psychologische und politische Erklärung dafür, dass die NKVD der Armé Malinowski R.W. - und später viele, dessen Mitarbeiter - festhielten und verhörten. - Dafür, dass R.W. am 17. Januar 1945 de facto seiner Freiheit beraubt wurde, nachdem er vom 13. Januar an in einer weniger strengen Form festgehalten worden war, dafür nahmen wir als Erklärung die sogenannte "Dummheiten" R.W:s an, die er sich laut Informationen sowjetischer und sowjetfreundlicher Personen NACH seiner Befreiung aus der Lagerhaft kommen liess: Jüdische Augenzeugen berichteten, sie hätten R.W. in der Zeit zwischen dem 3. und 17. Januar 1945 in erregten Disputen mit sowjetischen Funktionären im Ghetto gesehen. Die Zeugen nahmen an, dass Gegenstand der Meinungsdivergenzen zwischen R.W. u. den russ. Offizieren resp. Funktionären der NKVD (sei) die Behandlung der Schützlinge R.W:s durch russische Soldaten resp. Marodiere gewesen.

Dass die Sowjetbehörden irgendwelche konkrete Anhaltspunkte für Spionagetätigkeit irgendeiner Abteilung der königlich schwed. Legation in Budapest gehabt haben könnten... daran dachte niemand von uns.

Dass die NKVD unsere ungarisch-jüdischen Zeugen nicht nur dazu bewegen wollten, "zu gestehen", dass R.W:s humanitäre Tätigkeit eine Camouflage für Spionage zu Gunsten der Feinde der SSSR gewesen sei, sondern dass die Verhöre über allem Getöse betreffend angeblicher Spionagetätigkeit des Leiters der B-Abteilung der Legation, Attaché Lars G:son Berg, erzwingen wollten..... das seien uns endgültig die Absurdität des sowjetischen Misstrauens gegenüber der königl. schwed. Budapestlegation zu erweisen, ein Misstrauen, dessen Opfer eben R.W. wurde.

Das Faktum, dass R.W. sich bewiesener Weise den sowjetischen Funktionären in Pest nicht nur schlechthin als Repräsentant der schwed. Legation, sondern an Hand von vorbereiteten Dokumenten in russischer Sprache als diplomatischer Vertreter Schwedens als SCHUTZMACHT DER SSSR - vor allem der russ. Kriegsgefangenen in Budapest - legitimierte... dieses Faktum beurteilten

wir als ein PLUS für R.W. und zugleich als ein weiteres Indicium für den ligen Mangel an Logik und Einsicht bei denen, die seit Jahren R.W:s Schicksal in ihrer Hand haben.-

Eine Analyse des Falles THOMSEN aber zeigt zwingend, dass wir bei Beurteilung der Motive des Verhaltens der Sowjetbehörden in Sachen R.W. von völlig irrationalen Prämissen ausgingen. Auch das Verhalten des ehemaligen Ausenministers Christian Günther, des Envoyé Danielsson und des Legationssekretärs Per A. und nicht zuletzt Lars Bergs - erscheint in einer ganz anderen Beleuchtung.

Und falls Envoyé Staffan Söderblom und alle anderen von uns wegen ihrer ineffektiven Behandlung der Frage R.W. kritisierten Funktionäre des Ausendienstes die wirklichen Hintergründe der sowjetischen Massnahmen gegen R.W. kannten....dann wird ihr Verhalten (beteende), ihr Zaudern, ihre Ängstlichkeit gegenüber energischen, eindeutigen und klaren Démarchen zu Gunsten der Rettung R.W:s verständlich. Was wir vorher als Indolenz oder Mangel an Mut zu deuten gezwungen waren, das kam nun als Furcht vor Auseinandersetzungen zwischen unserer und der sowjetischen Regierung gedeutet werden. Auseinandersetzungen, bei denen die Wirkung auf den sowjetischen Gesprächspartner und dessen Reaktion zweifelhaft erscheinen konnten. Auseinandersetzungen, die ja nichtmehr R.W. und seine leicht zu erklärende und vertretbare eindeutig humanitäre Aktion zum Objekt haben mussten, sondern Massnahmen eines schwedischen Legationschefs, ja der B-Abteilung des U.D. in scharfe Kritik setzen mussten, um die garnicht so sinnlosen Argumente der SSSR für ihr Misstrauen gegenüber der Tätigkeit unserer Budapestlegation zu widerlegen. Ein solches Unternehmen forderte aber ein gewisses Mass von Courage und Selbstvertrauen und Vertrauen zur schwedischen Opinion.

Dass die Eingeweihten in unserer aussenpolitischen Leitung eine solche principielle Diskussion mit der SSSR vermeiden wollten, ist verständlich. Aber mindest gleich verständlich muss sein, dass R.W:s Angehörige und jene, die den Kampf für R.W:s Rettung betreiben, nicht einsehen können, dass heute 1945 noch immer gewichtige Argumente dafür bestimmend sein dürfen, diese principielle Auseinandersetzung zu vermeiden, zumal diese allein eine rasche positive Lösung des Problems garantieren zu können scheint.

Wurden von Seiten schwedischer verantwortlicher Stellen Irrtümer begangen, die zu Unrecht von der SSSR als gegen ihre Kriegsanstrengungen ^{gerichtet} gedeutet wurden, so scheint es uns hoch an der Zeit, diese ev. Irrtümer offen zu geben und in ihrem Zusammenhang als wenn auch missverständliche Handlungen jenseits böser Absicht, also optima fide initiiert, zu erweisen.-

Fakta, die von SSSR zu UNGUNSTEN R.W:s gedeutet werden konnten:

R.W. meldete sich am 13.1.1945 als einziger in der Millionenstadt ^{Pest}/anwesender schwedischer Diplomat beim sowjet. kommandierenden General als Schwedens Repräsentant für den von der Roten Armee befreiten Teil Ungarns UND als Repräsentant für Schweden als SSSR:s Schutzmacht. - Damit hatte er de jure die Verantwortung für die Arbeit der B-Abteilung unserer Budapestlegation übernommen.

R.W. war - nachdem der Leiter der B-Abteilung Lars Berg sich durch glückende Flucht seinen NKVD-Wächtern entzog - weiter auch nach Heimsendung des einzigen Legationspersonales als der für alle wirklichen oder von den Russen ^{angenommenen} Fehler der B-Abteilung Verantwortliche in der Hand der NKVD

Im Gebäude der Finnischen Legation in Buda - dessen Schutz und Verwaltung zu den von Schweden übernommenen Aufträgen gehörte - richtete unsere Legation ihre B-Abteilung ein. Da Aitaché Berg nicht alle Schutzaufträge selbst durchführen konnte, teilte er die Agenda nationsweise unter REFERENTEN auf. Für alle Schutzaufträge wählten Berg resp. der Legationschef Danielsson vertrauenswürdige Personen IM EINVERNEHMEN MIT DEN MANDANTEN, d.h. mit den Regierungen, die sich im Kriege mit Ungarn resp. Deutschland befanden. So wählte der ehemalige niederländische Generalkonsul Decernent für holländische Interessen, ein ehemaliger Konsistat des argentinischen Generalkonsulates Referent für Fragen Argentinas, zwei Italiener, die das Vertrauen der Badoglio-Regierung hatten, berieten Berg in italienischen Fragen. - Aber WER rekommandierte den Schweden Walter Schwedens als Schutzbeauftragter der SSSR in Budapest?

Aus den ca 20-stündigen Verhören mit "Thomsen" ging unwiderlegt hervor: Einer der höchsten Chefs des ungarischen Sicherheitsdienstes (Staatspolizei Aufgaben der Contraspionage), im Range eines konsulrät resp. expeditionssachbearbeiter empfahl einen Kaufmann deutscher Staatsbürgerschaft für diesen verantwortungsvollsten Posten mit Rücksicht auf die schon damals als bevorstehend gesehene Eroberung Budapests durch die Roten Armeen.

Envoyé Danielsson akzeptierte diesen deutschen Mitbürger und ging darauf ein, diesem DEUTSCHEN eine neue Mitbürgerschaft, einen falschen Pass und einen anderen Namen zu geben. Dieser umgetaufte Deutsche durfte mit seinen Möbeln das Gebäude der ehemaligen Finn-Legation ^{Wohnung} übersiedeln, also in einem office zur Schwedischen Legation gehörigen ~~Legation~~ wohnen und amtieren.

Hatte Envoyé Danielsson hierzu die Zustimmung UD:s resp. des Auftraggebers SSSR:s - das ja für die Kosten der Durchführung des Schutzauftrages aufzukommen eingeholt? Auf Grund von Aussagen Bergs, "Thomsens" etc muss geschlossen werden, dass so NICHT DER FALL WAR.

Dieser Thomsen hatte Jahre lang in Budapest gelebt und war den ungarischen und DEUTSCHEN BEHÖRDEN in Budapest unter seinem richtigen Namen wohl bekannt. Er gibt selbst zu, dass er für den DEUTSCHEN WIRTSCHAFTSDIENST tätig war. Nota bene war oberster Chef dieser NSDAP-Institution jener FUNK, der als Kriegsverbrecher I. Kategorie vor dem Nürnberger Tribunal stand.-

Es ist kaum von der Hand zu weisen, dass Thomsens Einstellung bei der Legation und seine Umtaufe etc den Pfeilkreuzlerbehörden und den Repräsentanten Himmlers in Budapest bekannt war und von ihnen toleriert wurde. Dass Thomsens Frau von jüdisch-englischer Abstammung ist und trotzdem mit Erlaubnis der ungarischen u. deutschen Instanzen zusammen mit den Frauen und Kindern der Pfeilkreuzler- und Nazi-Bonzen nach Deutschland evakuiert wurde und ihr Manns wichtigster Besitztümer (Schmuck etc) mitnehmen durfte und ihrer Abstammung (Jüdin u. ehemalige Mitbürgerin eines Feindstaates) ungeachtet im Dritten Reich leben und mit Thomsen korrespondieren durfte.... das spricht für einen nicht einfach als Hirngespinnst abzutuenden Verdacht der Masochie Thomsens mit NSDAP.-

Die Erklärung, weshalb unsere Legation resp. UD:s B-Abteilung auf eine solche "Transaktion" einging, ist - laut Thomsen : UD hatte keinen der russischen Sprache mächtigen Aspiranten für diese Funktion bei unserer Budapestlegation zur Disposition. - Andererseits befand sich aber GRAF TOLSTOJ, ein belgischer Mitbürger, der Russisch vollständig beherrschte, im DIENSTE UNSERER LEGATION IN BUDAPEST. - Tolstoj lobt Berg als einen verlässlichen, loyalen Funktionär. Konnte nicht Tolstoj die russ. Kriegsgefangenen als schwedischer Funktionär allein betreuen? War die Anstellung des mystischen Deutschen notwendig?

Aus den Berichten Bergs geht hervor, dass Graf Tolstoj - und nicht Thomsen - für die russischen Kriegsgefangenen in Budapest hingebungsvoll sorgte, also den wichtigsten Teil der Schutzaufgabe Schwedens erfüllte. Dass er Envoyé sons volles Vertrauen hatte, geht daraus hervor, dass Danielsson mit Per An übereinkam: dass für den Fall, dass die Rote Armé zuerst Pest befreien sollte und falls R.W. zu diesem Zeitpunkt sich nicht in Pest, sondern bei der Haupt Legation in Buda befinden sollte, IN ERSTER REIHE GRAF TOLSTOJ ALS REPRÄSE UNSERER BUDAPESTLEGATION MIT DEN RUSSEN KONTAKT AUFNEHMEN SOLLTE... und erst zweiter Reihe (falls Graf Tolstoj verhindert wäre) Lektor Waldemar Langlet diese Funktion haben sollte!

Dass auch die Russen die Arbeit Tolstojs - trotz seiner Aristokratischen A als pro-sowjetisch einschätzten, als unangreifbar, dafür spricht der Umstand der kommandierende General in Pest den Grafen T. zum Decernenten für Frag der Ausländer in Pest einsetzte, also zu einer Zeit, da die NKVD unsere L tion mit Misstrauen behandelte und R.W. - u. Thomsen - gefangen hielt und Berg verhörte u. bewachen liess und täglich jüdische Mitarbeiter R.W.s verh und verhörte. Ob sich Graf Tolstoj diese privilegierte Position durch Pre gabe von Kenntnissen, die er als Mitarbeiter unserer Legation erwarb, erk das zu beurteilen fehlen uns alle Unterlagen. - Nota bene wäre ein eingehes Gespräch mit Graf T. wichtig nicht nur im Interesse völliger Klarheit betr fend R.W. -

Die Anstellung Thomsens ist ein DUNKLER PUNKT, dessen Aufklärung nicht mehr gehen ist. - Sie ist für eine effektive Betreibung der Rettung R.W.s: CONDI SINE QUA NON!

Erst erklärte Thomsen - um seine "Rechtsansprüche" auf geforderte "Nachzah von Lohn für die Zeit von seiner Anstellung bei der B-Abtlg. bis zu seiner December 1953 erfolgten "Heimkehr" nach Westdeutschland" zu stärken - :E Danielsson und Anger hätten ihn geradezu überredet, die Arbeit für die russ Abteilung zu übernehmen. Er hätte ja mit Frau u. Kind nach Deutschland reis dort in Frieden leben können. - Als er die Gratifikation von 20 000 Kr sic hatte, da protzte er - freimütig unter Einfluss von Alkohol und um zu impon mit seinen "lukrativen Geschäften", die er unter dem Schutz der DREI KRONEN als Quasidiplomat betreiben konnte. Unter anderem will er hunderte Goldstücke billig von Juden u. Aristokraten erworben haben und kostbaren Schmuck, ... all das will er im Keller der B-Abtlg vergraben haben. Es ist glaubhaft, dass er von den deutschen Machthabern in Budapest vor die Wahl gestellt wurde: entweder zum Dienst eingezogen zu werden oder für sie bei den Schweden Spitzeldienste zu leisten. Dass Thomsen zeitlebens frei von Skrupeln war und vor nichts zurück schreckte, wenn es galt, zu verdienen oder gar das Leben zu retten ... das illustrierte er täglich während seines 10-tägigen Aufenthaltes in Stockholm. Jeder Tag, jede Unterredung mit ihm erwies ihn von neuem als phantastischen Lügner und listenreichen Goldjäger. Er hatte - wie er später grosstuerisch bewies - ein monatliches Taschengeld von 100US-Dollars und besass mehr als 100 \$, als er beim ersten Zusammentreffen mit mir weinend erklärte, seit 24 Stunden aus Geldmangel nichts gegessen zu haben. Kam ich ihm auf eine neue Lüge, so bat er "vor Schwäche auf einen Stuhl sinkend", um Rücksicht mit einem schwachen, 9 Jahre unterernährten Menschen. Aber einige Stunden später wies er mir seine imponierenden Muskel, ich solle ihm mit aller Kraft auf seinen Magen schlagen, das spüre er nicht. Und Dr Gunnar Bellander konstatierte in 1-stündiger Untersuchung dass er sich in einem unglaublich guten körperlichen Zustand befand. Aus Briefen seiner Frau - die er mir später wies - sah ich, dass er sich bei ihr beklagt hatte, nichts zum Essen zu haben. Und wenn ich mit ihm essen ging, ass er Riesen-

portionen und entschuldigte sich damit, dass er zeitlebens gut und reichlich zu essen gewohnt sei und auch in SSSR nicht gehungert habe.- Solange Kohlen freihielt, konnte er nicht hundert Meter zu Fuss gehen, so schwach u. müde war er. Als er seine fremden Valuten gewechselt hatte und wusste, dass er ja die grosse Gratifikation bekommen werde, da wollte er nichtmehr Autofahren, da konnte er gehen resp. Strassenbahn benutzen.- Und seine grösste Sorge war, dass seine Frau in England oder seine Mutter und sein Bruder in Australien oder der Freund in New York, der ihm monatlich 100 \$ sendet, oder die Behörde in HAGEN - wo er gratis wohnen und essen kann und wo er als "Spätheimkehrer" 4 000 DM erhalten wird - nachdem er vor kurzem 600 DM und Kleider etc bekommen hatte - dass irgendwer erfahren könnte, er habe von UD Geld bekommen.-

Obwohl UD bekannt gewesen sein musste, wie belastend Thomsen für die Relation Budapest-Legation - SSSR und für R.W.'s Schicksal sein kann, war für R.W.: Familie und für mich die Identität Thomsens bis zum Tage seines Auftretens hier unbekannt gewesen. Weder Anger noch Berg hatten uns diesen wichtigen Punkt mitgeteilt. Und envoyé D. hatte sich ja geweigert, R.W.'s Mutter überhaupt zu sehen.- Diese Heimlichhaltung kann als Symptom schlechten Gewissens geteilt werden.- Und wird es auch von Seiten von R.W.'s Mutter.- Berg schrieb in seinem Rapport, dass Thomsen einmal der NKVD entkam und dann - wieder verhaftet - von diesen erschossen wurde.- Und der ehemalige Kassier bei der Botschaft Göte Carlsson erklärte, Thomsen fast nicht gekannt zu haben. Er habe mit ihm weder freundschaftliche noch andere Kontakte gehabt. Und mit R.W. hatte Thomsen überhaupt keinen Kontakt. Er gab zu, ihn ein- oder zweimal zufällig sehen zu haben. Die wenigen Wochen, die Thomsen schwedischen Diplomaten sprach, kann er sich nicht oft in der Botschaft aufgehalten haben. Er hatte ja "Gedanken", die ihn immer wieder von der Diplomatenstadt Budapest nach der Millionenstadt Pest führten. Er erzählte, bei einem solchen Geschäftsausflug von der Spree über die Donaubrücken - im Januar 1945 - überrascht worden zu sein und so am 1. April 1945 in die Hand der NKVD gefallen zu sein. Die Behauptung, nach Pest gefahren zu sein, um R.W. zu suchen, gab er auf, als er sein Ziel - die Gratifikation erreicht hatte.-

THOMSENS "TRUMPF"

Die Trumpfkarte, die gegen UD auszuspielen er solange drohte, bis er die Gratifikation gesichert hatte, war: DER FRAGEBOGEN DER LEGATION. Laut Thomsens Behauptung wurde in diesen schwed. Fragebögen nach "militärischen Heimlichkeiten" gefragt. Nicht nur nach Geburtsort etc, sondern nach Truppenteil etc, nach Zugehörigkeit zur Komm. Partei, ob Funktionär etc.- "Dinge", die für Ungarn u. Deutschland als Kriegsführende wichtig waren. Denn den schwed. Funktionären sagten die Russen Dinge, die sie den ungar. u. deutschen Ausfragern nie mitgeteilt hätten. Sahen sie doch in den Funktionären der Legation Beauftragte der SSSR.- Thomsen gab zu, dass der NKVD dieser Fragebogen bekannt war. Der ihn verhörende NKVD-Funktionär hatte ihm zugeschrieben: "Wir bezahlten Euch Schweine, und Ihr verrätet den Deutschen Heimlichkeiten, die Ihr aus unseren Soldaten heraus gelockt!" Es scheint mir notwendig, dieses Fragebogenproblem auf zu klären. Wer war für Abfassung verantwortlich? Wurde er im Einverständnis mit SSSR's Repräsentanten abgefasst? An wen wurden diese Fragebogen von unserer Legation weitergeleitet? Dass R.W. NICHTS mit dieser Sache zu schaffen hatte, das steht ausser jeglicher Diskussion.- Dass aber dieser Fragebogen ein wichtiges Argument für SSSR's unerklärliches Verhalten in Sachen R.W. sein kann, scheint uns sicher zu sein.-

Attaché Berg schrieb in seinem Rapport: "Thomsen hade det i denna tyska nerade stad svåra och impopulära uppdraget att sköta de ryska ärenderna. Wem anvertraute unsere Legation diese heikle Aufgabe?"

Ich wusste betreffend Thomsen aus den Verhören mit ihm in Köln :
"Hans föräldrar voro tyskar...."

Als ich ihn in seinem Zimmer im Grand Hotel traf sagte ich ihm - nachd bei einer von mir mitgebrachten Flasche Chianti warm geworden und in mi nach Lesen des Artikels in SIE & ER einen "Verbündeten" bei seiner gep ten "Aktion" gegen UD zu sehen glaubte: "Sie sind kein Deutscher, sage mir doch die Wahrheit! Ihr Aussehen, Ihre Gesten, Ihre Art zu argumentie muss von jedem Menschenkenner als undeutsch erkannt werden. Sie sind e sscher Russe; so wie Sie sehen aus und reden und gehaben sich gebildet Russen des Mittelstandes. Machen Sie doch mir nichts vor, wenn Sie von ernst genommen werden wollen! Ich machte ihm klar, dass all das, was e lin und Göransson und Danielsson betreffend Zeitpunkt seiner "Decamou rung" als Grossheim erzählt hatte, Märchen seien. Denn kein GPU-Mann schon gar kein Verhörsleiter jüdischer Herkunft konnten auch nur einen genblick im Zweifel sein, dass er weder der Norweger Thomsen noch der " Grossheim sei.- Dass ihn kein geschulter Gestapomann und kein Budape Jude auch nur eine Stunde lang sein Norwegertum oder seine deutsche H kunft geglaubt haben können... das behielt ich für mich. - Wie ihn env D. oder Anger oder Berg nicht nach kurzer Zeit durchschauten, das ist m ein Rätsel, auch wenn ich schwedische Unbekanntheit mit kontinentalen M schentypen mit ins Kalkül ziehe.- Von Nichtjuden könnte er für eine Juden gehalten werden, aber ein Jude erkennt in ihm typische fremde Züge. Wäre er nicht Russe, könnte er nur ein Levantiner sein.- Und er gestand mir auch, in Köln gelogen zu haben. Er heisse KRISKO, und mit "Grossheim" sei sein grosser Trick.- Dass er mütterlicherseits v Grossheims abstamme, das ist eine Fiktion, die er schon Jahre vor dem Kr glänzend untermauerte. Dies gelang ihm in Riga, wohin sein russischer Va übersiedelte.- Seiner Behauptung nach halfen ihm hierbei Kontakte seines Vaters mit Knipp-Essen, dessen Repräsentant im Baltikum Krisko senior gewe sen sein soll.-

Er erzählte so gegen Mitternacht, dass er zeitlebens grosse Schiebungen ge macht habe. Manchmal auch normale Geschäfte, so Lebensmittelexport von Ungarn nach Deutschland und einigemal nach Schweden (mit Hilfe des ungar. Emigran ten Josef Langraf, Karlav. 84, jetzt "Repräsentant f. Industrie- u. Handels kammer Budapest").- Aus seinen Papieren sah ich, dass er Griechisch-Ortho doxer Konfession ist.-

Es steht fest, dass er nicht einen Tag der NKVD gegenüber seine echtrussische Abkunft verheimlichen konnte. Es ist als sehr wahrscheinlich anzunehmen, dass dieser Weichling ohne moralische Skrupel auch nicht lange irgendetwas ver schwieg, von dessen Mitteilung er sich Vorteile bei seinen Gefängnisherren erwarten konnte.- Deshalb sind seine - widerspruchsvollen - Berichte be treffend seine dreifache Verurteilung (erst 25 Jahre Zuchthaus für Spionage, dann Aufhebung dieses Urteiles -als er sich als "Fritze" deklarierte - zu 10 Jahren, deren grösster Teil durch die 7 Jahre Untersuchungshaft verbüsst war, wegen Irreführung sowjetischer Behörden - u. schliesslich wieder zu 25 Jahren Zuchthaus für Spionage) ~~und~~ höchst wahrscheinlich Erfindungen, um seine wirkliche Funktion bei der NKVD=Aktion contra Schweden zu camouflie ren.-

4. Absatz: da für die Propaganda nicht geeignet
 R.Ph. binäre und die
 12/19/45 um.

Er gab zu, ein Protokoll unterzeichnet zu haben, laut welchem er bezeugte unsere Budapest-Legation Spionage zu Gunsten von SSSR:s Feinden betrieb. "Was hätte ich tun sollen?", fragte er. - Als Entschuldigung hierfür fuhr er an, dass der NKVD schon vorher Fragebogen etc bekannt gewesen sei. Er verdächtigte Graf Tolstoy als wahrscheinlichen Denuncianten. - Aber schließlich kann ja den Russen ein ausgefüllter oder einige leere Formulare nach der Eroberung Budas in die Hände gefallen sein....oder es können ja eh ung. Mitarbeiter das verraten haben, zumal ja viele von diesen in denen ihre Retter sahen u. Kommunisten wurden. - 4)

Nochmals: Wichtig ist, festzustellen, ob u. an wen die Legation die ausgefüllten Frageformulare schickte - Thomsen behauptet, er hätte selbst mit UD korrespondiert u. alles geschickt. -

Faktum ist, dass die Mehrzahl der russ. Kriegsgefangenen, von den Nazis V. Eroberung von Budapest weggeschafft wurden u. dass kaum 100 von der Roten Armée angetroffen wurden. Berg erklärt das damit, dass alle russ. Kriegsgefangenen vorzogen, von den Nazis "evakuiert" zu werden, als ihren "Befreiern" in die Hände zu fallen. Das kann aber Resultat einer Sinnesstimmung sein, der ja an vielen Stellen seines Berichtes offen erklärt, der Terror seitens der Roten Armée sei unvergleichlich unmenschlicher als der der Nazis gewesen, u. die Angst der Kriegsgefangenen vor der Behandlung durch ihre NKVD grösser als vor den deutschen u. ung. Faschisten. - Mögliche Weise Reflex seiner Erfahrungen mit Deutschen u. Russen. -

Resumé: Aus Thomsens Rücksendung nach 9 Jahren u. aus seinen Dichtungen Wahrheit enthaltenden Berichten kann geschlossen werden:

1. Die Sowjetbehörden glauben tatsächlich, dass unsere Budapest-Legation den Feinden Sowjets Nachrichten zum Schaden SSSR:s zukommen liess. SSSR:s höchste/polizeiliche/Behörden glauben im Besitze von Beweisen der Schuld Schwedens zu sein.

Deshalb nahmen sie alle Démarchen Schwedens zu Gunsten R.W:s niemals an. Sie nahmen an, dass Schweden eine Realdiskussion des Problems R.W. nicht riskieren könne, da Moskwa in solchem Falle diskreditierendes Beweismaterial - wohl nicht bezüglich einer Schuld R.W:s, wohl aber der Legation und damit der schwed. Aussenpolitik-Leitung im Krieg demonstrieren könnte.

2. SSSR hält R.W. zurück, um für den Fall einer drohenden Änderung der Aussenpolitik Schwedens zu Ungunsten SSSR:s ein Pressionsmittel in der Hand zu haben.

3. Es ist nicht ausgeschlossen, dass Thomsen - wie erwiesener Weise viele "Spätheimkehrer" - der MVD versprach, für SSSR Agentendienste im Westen zu leisten. - Thomsen wird aus Feigheit u. Bequemlichkeit dieses event. Versprechen solange nicht halten, als er auf ungefährlichere Weise im Westen existieren kann. Dass er - falls alle Chancen für ihn versagen, wieder zum Schieber zu werden, - aber diese Möglichkeit als ultima ratio reserviert hält, das ist fast sicher. - Betreffend R.W. weiss er de facto nichts, was diesem Schaden könnte...schaden bei der MVD oder seinem Ansehen diesseits des Eisernen Vorhanges. Und was er betreffend Legation weiss, das hat er schon lange preisgegeben, der MVD. Eventuelle Erpressungen durch Androhung von Publicierung im Westen sind kaum ernst zu nehmen. Er hat in allen bisherigen Interviews etc peinlichst vermieden, von seiner "diplomatischen" Vergangenheit als Thomsen zu reden. Das kann ihm jetzt als "Exportkaufmann" u. in Westdeutschland u. England - wo seine Frau plus deren Familie leben - nur schaden. -

4. Also nicht aus Rücksicht auf ev. Indiskretionen Thomsens und auch nicht in erster Linie im Interesse der effektiven Rettung Raul Wallenbergs... sondern vor allem im Interesse der Aussenpolitik - befreit vom Damoklesschwert "sowjetischer" scheint es notwendig zu sein, offen und klar diese latente SSSR durch Aufzeigung der Zusammenhänge unschädlich zu machen. Dies mag ein im diplomatischen Verkehr ungewöhnlicher Schritt sein. Aber ausserordentliche Situationen erfordern manchmal unkonventionelle Methoden.

Sollte hierzu eine Befragung resp. Informierung des Utrikesparlamentes erforderlich sein, so ersuchen wir, den Mitgliedern dieser parlamentarischen Kommission unsere Gesichtspunkte zur Kenntnis bringen zu können.

Unser - das bedeutet Raouls - Interesse an rascher Klärung der Sache bedarf wohl im 10. Jahr von Raouls Gefangenschaft keiner besonderen Legitimierung.

Alle Hoffnungen auf zufällige neue "Beweise", "Zeugen" und Kanäle werden bei der Beurteilung der Situation nach Thomsens Rückkehr als irrelevant erkannt werden.

Rudolph Philipp
Rudolph Philipp

Stockholm, am 8. März 1954

An Kabinettssekreterare Arne S. Lundberg
Kungl. Utrikesdepartementet
STOCKHOLM

1 Original plus 3 Kopien.

lex. till Danielsson

P.M.

1. Allmänt. I konselj den 25.6.41 beslöts, att Sverige skulle övertaga Sovjetunionens intressen i Ungern (B.1 Ab/A-Sovjetunionen).

B-avdelningen i Budapest inrymdes mot slutet av kriget i finska beskickningens fastighet (hbr Berg-Johansson 15.10.44, B 1 U/Eu), som emellertid helt förstördes, varvid även B-avdelningens arkiv gick till spillo (encl. B 125 Bukarest 31.3.45, B 1 Eu; P.M. 16.5.45, B 1 Eu).

2. Ryska krigsfångar och civilinternerade. Medan beskickningens verksamhet tidigare huvudsakligen bestått i avveckling av de ryska fastigheterna i Budapest, inträffade med årsskiftet 1943-44 en förändring i det att ett allt större antal krigsfångar och civilinternerade kom att finnas i Ungern (B 34 B 22.11.41, B 1 U/Eu; B.6.B. 27.1.44, B 4 Er).

Beträffande de förstnämnda företog beskickningens militärattaché, överstelöjtnant Wester ett antal inspektionsresor av krigsfångeläger (B 26 B 6.4.44, B 30 B 7.4.44, ch. 280 B 4.9.44 samt B 36 B 5.9.44-B 4 Er III). Vidare besöktes vid ett tillfälle både ett krigsfångeläger och ett militärsjukhus av en representant för svenska Röda Korset, nämligen av greven Michael Koutouzow-Tolstoy - jämte maka - såsom ställföreträdare för Röda Korsets representant Langlet (B 94 B 3.10.44, B 4 Er). Vid det sistnämnda tillfället utdelades musikinstrument, som insamlats av paret Tolstoy (jmf. även bil. till hbr. Danielsson-Engzell 10.9.44, HP 21 Eu allm.I).

I november 1944 övertog beskickningen tillsammans med Röda Korset vårdnaden om c:a 150 sårade ryska krigsfångar vid ett militärsjukhus i Budapest. Då krigsfångarna ifråga hotades med evakuering, inrättades en särskild avdelning vid sjukhuset under ledning av Tolstoy, som då kom att företräda såväl beskickningen som Röda Korset. Vid evakuering av sjukhuset i övrigt fick beskickningen övertaga förvaltningen av avdelningen samt med från privat håll insamlade medel bestrida kostnaderna för de sårades underhåll. Det är emellertid tveksamt om beskickningen som sådan ägde befogenhet att på sätt

som skedde inskrida till de sårades förmån. (ch. 503 B, 15.11.44, ch. 524 B 24.11.44, ch. 568 U 28.11.44, ch. 555 B 30.11.44, ch. 583 U. 2.12.44 samt ch 579 B 9.12.44, B 4 Er III).

Från beskickningen insändes vidare en förteckning över i Ungern avlidna ryska krigsfångar. Då förteckningen synes ha översänts i original till ryska legationen i Stockholm, finnes ej möjlighet avgöra vem som upprättat densamma. (B 106 B 20.10.44, B 4 Er).

Beträffande civila ryska medborgare utfärdade beskickningen under tiden 18.10.44-1.12.44 14 skyddshandlingar (Schutzbriefe). Uppgifter härom för tiden före eller efter denna tidsperiod saknas. Ej heller synes korrespondens med departementet ha ägt rum, ty varken departementets eller B-avdelningens diarier innehålla något material av här åsyftat slag. Tvärtom synes beskickningen utan föregående begäran om bemyndigande ha utfärdat sådana handlingar. (hbr. Berg-Koch 7.12.44 jämte bil.- B 1 Eu - jmf med. encl. B 4 B 14.3.44, B 7 Er II).

3. Personal. Fram till förra delen av 1944 kunde beskickningens personal omhänderha de ryska ärendena i Ungern. I oktober samma år omnämnes den rysk-födde - angives även som sovjet-rysk medborgare - Henry Thomsen för första gången, varvid angives att han förbereder de ryska ärendena, utan att uppgift emellertid lämnas om tidpunkten för hans anställande. (B 99 B 14.10.44, B 1 Eu). Den 18.10.44 synes en särskild rysk avdelning ha inrättats, som förutom handhavande av de ryska ärendena även var beskickningen behjälplig med utfärdande av skyddsbrev m.m. på ryska språket. Denna avdelning förestods av Thomsen med hjälp av en sovjetrysk medborgare, Gleb Joukowsky-Volinsky (även stavat Zsukovszky). Den enda redogörelse som finnes för avdelningens verksamhet omfattar tiden 18.10.44-1.12.44 (hbr Berg-Koch 7.12.44 jämte bil., B 1 Eu). Däri angives att 14 skyddsbrev (Schutzbriefe) utfärdats. Vare sig i departementets eget eller i B-avdelningens arkiv har korrespondens härom kunnat återfinnas. Vidare har icke heller skrivelser undertecknade av Thomsen kunnat finnas. Möjligt är att bilagan avseende ryska avdelningens verksamhet författats av Thomsen. Vidare att förteckning över avlidna ryska krigsfångar kan ha uppsatts av honom (jmf ovan under 2.).

I samband med övertagande av vården av c:a 150 ryska

bil.1.

bil.2.

bil.3.

sårade krigsfångar (jmf. ovan under 2) synes även Michael Kontouzow-Tolstoy ha knutits till den ryska avdelningen. Dessförinnan var Tolstoy och hans maka Svenska Röda Korsets representant Langlet behjälplig och förestod därvid tillsammans med ett engelskt äkta par en byrå för efterforskning av ungerska judar. (bil. till hbr. Danielsson-Engzell 10.9.44, HP 21 Eu/Allm I: rapport från Langlet till Röda Korset). Vidare företog paret Tolstoy en inspektionsresa till ett ryskt krigsfängeläger och ett ryskt militärsjukhus (se ovan under 2.).

Beträffande Tolstoy's medborgarskap må nämnas, att denna i Langlets rapport till Röda Korset anges vara belgisk. I telegram från beskickningen angående övertagande av vårdnaden om sårade ryska krigsfångar uppgives emellertid Tolstoy vara rysk medborgare. (ch. 503 B 15.11.44, B 4 Er III).

Nå de ryska trupperna intagit Budapest övertogs de sovjetryska intressena automatiskt av de ryska militärmyndigheterna, varvid även sjukhuset överlämnades. Tolstoy skilde sig sedermera från beskickningen och erhöll i uppdrag att som chef för stadskommendaturens utlänningsbyrå företräda samtliga utlännningar i Budapest. (P.M. 16.5.45, B 1 Eu).

4. Förhållandet mellan beskickningen och Röda Korset. Med hänsyn till Tolstoy's verksamhet vid Röda Korset, kan det måhända vara av intresse att nämna något om förhållandet mellan beskickningen och Röda Korset.

Vid flera tillfällen under hösten 1944 finner Danielsson skäl att påtala det sätt på vilket Röda Korset, utan inhämtande av beskickningens tillstånd, utsträckte sin verksamhet. Sålunda synes Röda Korset på eget bevåg ha utfärdat ett slags skyddsbrev för "sina skyddslingar" (hbr. Danielsson-Engzell 10.9.44, HP 21 Eu/Allm. I, ch. 483 B 9.11.44, P 2 Eu XIII) vilket måst accepteras av beskickningen. "... Beskickningen har mestadels i viktigare frågor ställts inför fait accompli från L:s (Langlets) sida och därigenom tvungits efteråt acceptera dennes visserligen välmenande men ofta föga genomtänkta dispositioner. Han har haft svårt att hålla sin verksamhet inom rimliga gränser och inlemmat inom Röda Korsets sjukhus institutioner, kloster m.m." (hbr. Danielsson-Engzell 9.12.44, HP 21 Eu/Allmänt II). Med sjukhus avses sålunda

utan tvivel avdelningen inom ett ungerskt militärsjukhus för sårade ryska krigsfångar (jmf. ovan under 2.).

Beträffande verksamheten för ungerska judar omnämndes vid ett tillfälle att 15.000 judar stode under beskickningens och Röda Korsets beskydd, varav med all sannolikhet mer än 10.000 under Röda Korsets (ch. 565 B 5.12.44, HP 1 Eu/XIII). Senare synes Röda Korset ha rönt svårigheter från de ungerska myndigheternas sida både på grund av utfärdandet av skyddspapper (P.M. över telefonsamtal 14.12.44 med Berlin, HP 21 Eu/Allm II) samt på grund av att man vid husundersökningar funnit för Röda Korset komprometterande material (ch. 603 B 16.12.44, HP 21 Eu/Allm II).

Stockholm den 17 mars 1954.

Avskrift.

KUNGL.SVENSKA
BESKICKNINGEN

organisationen av beskick-
ningens B:avdelning.

Budapest den 14 oktober 1944.

Nr. B. 99

1 bil.

Till Kungl. Utrikesdepartementets Avdelning B.

./.

Härmed har jag äran överlämna en promemoria angående organisationen av beskickningens B:avdelning samt handläggningen av till avdelningen hörande ärenden.

u./Ivan Danielsson

- - - - -

1. Avdelningen står under ledning av beskickningschefen, minister Danielsson.
2. Övrig personal utgöres av attachéerna Anger och Berg, kanslist Carlsson, samt ett mindre antal utländska medborgare. Dessa senare, vilkas antal växlar något allt efter arbets art och omfattning, äro för närvarande: den holländska konsulatpersonalen, utökad med ett holländskt skrivbiträde, två kvinnliga ungerska sekreterare, en italienare, en ryss samt två ungerska vaktmästare.
3. Avdelningen är inrymd i den finska beskickningens kansli, där avdelningen tills vidare förfogar över fyra kontorsrum.
4. Avdelningen företrädes utåt av minister Danielsson samt attachéerna Anger och Berg.
7. d) Sovjetryska ärenden förberedas av en till beskickningen anknuten sovjetrisk medborgare, herr Thomsen.

Utdrag av handbrev från attachén
Berg, Budapest, till sekreterare
Kock, B-avdelningen, dagtecknat
den 7 december 1944.

- " - " - " - " - " - " - " - " - " - " - " - " - " - " - " - " -

Die sowjetrussische Abteilung steht unter Leitung
des gebürtigen Russen Herrn Henry Thomsen, der den Sowjet-
russen Herrn Zsukovszky zur Hilfe für schriftliche Arbei-
ten hat.

- " - " - " - " - " - " - " - " - " - " - " - " - " - " - " - " -

(72-12 A 3)
423

Bericht über die Tätigkeit der "Abteilung für diplomatische
Interessen-Vertretung der SSSR" bei der Schutzabteilung
der Königlich Schwedischen Gesandtschaft Budapest.

Die Abteilung SSSR hat ihre Tätigkeit erst am 18. Oktober 1944 unter Leitung von Herrn Henry Thomsen in der Kalliahag 11. 20 aufgenommen. Als Mitarbeiter wurde der Herr G. M. Jourowsky-Volinsky verpflichtet, ihm unterliegen die Übersetzungen (ins Russische und Schreibmaschinenarbeit).

Ausser der Betreuung der in Ungarn befindlichen Sowjet-Staatsangehörigen, hat die SSSR Abteilung es übernommen, für sämtliche von der Königlich Schwedischen Gesandtschaft vertretenden Staaten, Schutzbriefe, Bescheinigungen in russischer Sprache auszustellen, Plakate Druckschriften drucken zu lassen sowie Übersetzungen für alle unmittelbar mit der Königlich Schwedischen Gesandtschaft stehenden Angelegenheiten vorzunehmen.

Betr. Schutzbriefe für SSSR Staatsangehörige.

Vom 18. Oktober bis zum 1. Dezember 1944 wurden abgegeben 14 Schutzbriefe ausgegeben. Dieser Schutz wurde nur denjenigen Bittstellern gewährt, welche einwandfreie Papiere vorlegten, aus welchen zu ersehen war dass sie tatsächlich Sowjet-Staatsangehörige sind. Unter den vorgelegten Papieren befanden sich Pässe ausgestellt von der Sowjet-Gesandtschaft Budapest in Jahren 1937/1938 sowie Original-Pässe der SSSR.

Es melden sich weiter viele Russen die behaupten in Jahren 1943/44 von den Deutschen Truppen mitgenommen worden zu sein, in Fällen wo es tatsächlich bewiesen wird, dass sie gegen ihren Willen SSSR verlassen haben, wurden Schutzbriefe ausgestellt.

Betr. Besitzer von Nansen-Pässen etc.

Besitzern von Nansen-Pässe, deutschen und ungarischen Fremden-Pässen, Flüchtlingen der Jahre 1918/1921 wurden keine Schutzbriefe ausgestellt.

Betr. Staatsangehörige von Estland, Lettland, Litauen.

In der letzten Zeit wenden sich viele Angehörige der baltischen Staaten sowie der von SSSR im Jahre 1939 besetzten Gebiete von Polen und Rumänien und bitten um einen SSSR Schutzbrief, mit der Motivierung, dass sie zu der Sowjet-Union gehören. In dieser Frage

In dieser Frage müsste eine Entscheidung getroffen werden, da bis jetzt fast alle Anfragen abgewiesen wurden.

Patr. Schutzbriefe.

Von Schutzbriefen in russischer Sprache wurden bis heute aus-
gegeben :

Mitgliedern der Königlich Schwedischen Gesellschaft
Schwedischen Staatsangehörigen in Ungarn
Angestellten der Konsulate etc. etc.
Schutzbriefabteilung an die Konsulate Staatsbürgern

Patr. Schutzbriefe sind in Ungarn

Patr. Druckbogen, Briefbogen etc.

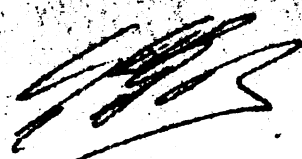
Für die Schutzbriefabteilung sind in Ungarn
nachstehendes geordnet :

- 1. Mitglieder der Königlich Schwedischen Gesellschaft
- 2. Schwedische Staatsangehörige in Ungarn
- 3. Verträge fremder Mächte
- 4. Mitarbeiter der Konsulate
- 5. Mitarbeiter neben Familie
- 6. Aufruf an die SSER möglich und sind Stellen.
- 7. Briefbogen für Schw. Gesellschafts-Interessen-Ver-
tretung der SSER in Ungarn.

Außer den obenangegebenen Druckbogenen kann die SSER
Abteilung jede Übersetzung ins Russische für die in Ungarn
ansässigen schwedischen Firmen, Vertretungen etc.

Für die Königlich Schwedische Gesellschaft Schutzbriefabtei-
lung, Angehörige der Staatsbürgerschaft werden Briefe in russi-
scher Sprache bestellt und zur Sache gelangt.

Budapest den 6. Dezember 1944

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten

ARKIVEXEMPLAR

1990-	Dnr 12-28 362/1011	Avd	Grupp	Mål P 2 EU
-------	--------------------------	-----	-------	---------------

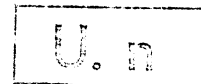
Ex t amb Nilsson, Prag ✓
amb Bonn ✓

gk München ✓

Exp m kurir Jh

Ministern Magnusson
MOSKVA

Wallenberg

Broder,

Närslutet resultatet av en ny intervju med Anton
Krüger, denna gång i Wien.

Han uppger att han tidigare besökt "en svensk myn-
dighet" i München, men därifrån har vi ingen rap-
port. Å andra sidan tycks han ha lyckats förtränga
Lars-Åke Nilsson i Prag (hur nu detta är möjligt).

Hans berättelse i Wien skiljer sig i vissa sakupp-
lysningar från den han gav i Prag, dock mest detal-
jer. Han har också blivit något mera dramatisk i
sin skildring, som om han märkt att det han sade i
Prag inte "tagit skruv".

*Sammanfattning av
intervju
3/11-91*

Martin Hallqvist

Ifylles av postexp

Avsändt med			
☒ sv kurir	☐ utl kurir	☐ luftpost	☐ vanlig post

Avsändn datum

Sign

3/11-91

stl

Ärende	Datum		Dnr
	1991-01-02		
Adress	Avd	Grupp	Mät
	P	2	Eu'

Adress

Ambassaden
WASHINGTON

Text

Dnr.....

Re Wallenberg

Ambassaden Moskva har 90-12-21 inrapporterat följande.

Cit Jag talade idag med amerikanske ambassadören.....
(se i övrigt bif [redacted] från Moskva).....
ta upp frågan helt opolemiskt.

Berner

Slutcit

Cabinet

Ifylles av telegramexpeditören
[redacted]

Ärende	Wallenberg	Datum	1991-01-02	Dnr	[Redacted]
		Avd	P	Grupp	2

Adress

Ambassaden
WASHINGTON

(POL)

Text

Dnr.....

Re Wallenberg-ärendet

Ambassaden Moskva har 90-12-21 inrapporterat följande.

Cit Då jag igår träffade Fokin.....
(se i övrigt bif [Redacted] från Moskva).....
i en "positiv anda".

Berner

Slutcit

Cabinet

Ifylles av telegramexpeditören		
Ant	Klock	Sign

MINISTRY FOR
FOREIGN AFFAIRS
Political department
First division

ARKIVEXEMPLAR

3/001

January 3, 1991

Dnr	Avd	Grupp	Mål
			P 2 Evt

Mr. Robert Pontillon
Sénateur des Hauts-de-Seine
Conseiller Général des
Hauts-de-Seine
PARIS

Le Sénat
Palais de Luxembourg
75291 PARIS CEDEX 06
Frankrike

Wallenberg

Dear Mr. Pontillon,

On behalf of Mr. Schori, who is presently on vacation, I take pleasure in answering your letter to him of December 10, 1990, (which he got on December 27) regarding Raoul Wallenberg.

Enclosed please find the following materials:

1. Answer by the Swedish foreign minister in Parliament to a question after the visit to the Soviet Union by the Swedish Wallenberg Association (October 24, 1989)
2. Answer by the Swedish foreign minister in the Parliament to a question after the minister's visit to Moscow (November 28, 1989)

Ifylles av postexp

Avsänt med

☐ SV RUTIR

☐ utl kurir

☐ luftpost

☒ vanlig post

Avsändn datum

Sign

31 01 04

[Signature]

3. Speech given by the Swedish foreign minister in Tel Aviv, March 19, 1990

4. An excerpt from a speech given by the Swedish foreign minister at the CSCE-meeting in Copenhagen in June 1990

5. Communique on September, 5, 1990, in Moscow, released by the international Raoul Wallenberg-Commission after its visit to the Vladimir prison

6. Two summaries (in French) which we have received from the chairman of the Belgian Raoul Wallenberg-Association, Madame Lucki (you may have seen them already)

7. A booklet on Raoul Wallenberg published by the Swedish institute, in cooperation with the foreign ministry

Let me add that we have a continuous dialogue with Soviet authorities, mainly through our embassy in Moscow and that we actively support the efforts by the Wallenberg Association in Stockholm and the International Wallenberg Commission and others. We hope that the more positive attitudes nowadays in Moscow will remain positive and finally lead to a solution of the case. As long as the contrary is not proved, we must assume that Raoul Wallenberg may still be alive.

The question regarding Raoul Wallenberg has been raised with Soviet authorities not only by the Swedish government. Other governments, as well as

organizations and individuals in influential positions have been active through the years, also lately. Certainly, the Swedish government is most grateful for what the Council of Europe could do. Please do not hesitate to contact us again, in case you have further information.

with kind regards,

Martin Hallqvist

Deputy Assistant Under-Secretary

Press Release

MINISTRY FOR FOREIGN AFFAIRS

Press Division

24 October 1989

QUESTION

No. 1989/90:120

Reply given on Tuesday 24 October 1989

Unofficial translation

Reply by the Minister for Foreign Affairs, Mr Sten Andersson, to a question from Mr Per Stenmarck concerning Raoul Wallenberg's disappearance

Mr/Madam Speaker,

Per Stenmarck has asked me what the Government intends to do against the background of what emerged at the visit of the Raoul Wallenberg Association to Moscow last week.

It is very true that the handing over of certain of Raoul Wallenberg's belongings to his relatives by the Soviet side proves neither that Wallenberg is alive nor that he is dead. It really only confirms what was already admitted in 1957, notably that Wallenberg was imprisoned in the Soviet Union.

However, I consider it a positive development that the Wallenberg Association was invited to the Soviet Union for discussions, and that a dialogue has obviously been initiated.

The Chairman of the Association, Mr Per Anger, and Raoul Wallenberg's half-sister, Mrs Nina Lagergren, have already informed me about their visit. Two members of the Association have remained in Moscow in order, amongst other things, to visit the prison at Vladimir. Most immediately, we want to hear what they have to tell.

Postal Address
Box 16121
S-103 23 STOCKHOLM

Address
Gustav Adolfs torg 1

Telephone 786 60 00
Press Division 786 67 30
Head of Press Info 786 67 25
Director Press 786 67 27

Telegram Cabinet
Telex 10590
Telefax 786 67 34

The Government is naturally prepared to continue its efforts to clarify this question. And we expect the Soviet side to carry on their work with greater openness than hitherto.

I myself will, moreover, have an opportunity to bring up the matter again in connection with my visit to Moscow in mid-November.

28 November 1989

QUESTION
No. 1989/90:219

Reply given on Tuesday 28 November
1989

Unofficial translation

Reply by the Minister for Foreign Affairs, Mr Sten
Andersson, to a question from Mr Per Stenmarck concerning
Raoul Wallenberg

Mr/Madame Speaker,

Per Stenmarck has asked me to give an account of the
discussions concerning Raoul Wallenberg's fate which I had
with the Soviet leaders during my visit to Moscow in
mid-November.

As I indicated in my reply to an earlier question about
Raoul Wallenberg from Mr Stenmarck on 24 October, I raised
the issue in connection with my visit to Moscow.

In discussions with my host, the Foreign Minister Mr
Shevardnadze, I first mentioned the positive openness shown
to the Raoul Wallenberg Association during their visit
earlier this autumn. Among other things, I also said that I
was pleased the Soviet side had undertaken to examine the
documents and information presented by the Association.

Mr Shevardnadze told me that the Soviet Union sincerely
regretted what had happened. These events took place during
a tragic period in the country's history and Raoul
Wallenberg's fate was not unique. The Wallenberg
Association had been given an opportunity to visit the
Soviet Union and go through documents. He made it clear

that the Soviet side is prepared to go further in this matter. And he added "we are interested in discovering the truth".

During my visit, the question was also dealt with at senior official level and continued assistance in searching for Raoul Wallenberg was further discussed.

Looking back on my visit, I can state with satisfaction that the Soviet side is interested in shedding light on Raoul Wallenberg's fate. This should facilitate the continued work of checking on witnesses' information and other suggestions. It is both time-consuming and difficult work and cannot be completed in connection with a short visit by a foreign minister.

It is true that Wallenberg's fate is not unique but his deeds were unique. Raoul Wallenberg has become something of a symbol for human rights. As long as there is uncertainty about his fate, the Swedish Government will continue its efforts to shed light on the matter.

Speech by the Minister for Foreign Affairs, Mr Sten Andersson, in Tel Aviv on 19 March 1990

Mr President, Mr Mayor, Your Excellencies, Ladies and Gentlemen,

I was deeply moved when I learned of the decision of the City of Tel Aviv to name a street after Raoul Wallenberg.

It is for me a great honour to represent the Swedish Government and the people of Sweden at this ceremony and to be present here today at the Street of the Ten Mills in Tel Aviv.

Sweden is proud to be associated with the name of Raoul Wallenberg. His life and his deeds by far exceed national boundaries.

His mission was one in the service of humanity.

It is now more than 45 years since Raoul Wallenberg was seized by Soviet troops in Budapest.

With unparalleled courage and in a spirit of self-sacrifice he had then been undertaking a unique humanitarian action. Thanks to his efforts thousands of Jews were saved from the holocaust.

Raoul Wallenberg was fighting against the evils of Nazism. He became himself a victim of the evils of Stalinism.

Raoul Wallenberg has become a legend. He is an honorary citizen of several countries. Public places and streets have been named after him - now the Street of the Ten Mills in here Tel Aviv is about to become Raoul Wallenberg Street.

His deeds and his fate have captured the imagination and hearts of people all over the world.

In Sweden Raoul Wallenberg's name is mentioned together with a small number of outstanding fellow countrymen - Folke Bernadotte, Dag Hammarskjöld and Olof Palme.

Thanks to their achievements our country has become associated with humanitarian initiatives and the struggle for human rights. Their deeds inspire us all to show solidarity with fellow human beings who are suffering or oppressed. It is in this spirit that Sweden has sought to continue the work for protection of human rights.

To me Raoul Wallenberg's achievements have a very special meaning. I am old enough to remember the Second World War, the Nazi atrocities and the Holocaust. The horrors of the Holocaust remain forever in the minds of people, also in Sweden.

For us, fortunate enough not to be engulfed by the flames of the war, the knowledge of the extermination, the terror and the suffering has left marks that can never go away and that will always serve as a reminder of man's capacity of evil.

I was grateful that Sweden escaped direct involvement in the War. I also felt frustration, despair and anger because we Swedes were not doing enough to prevent the evil.

Raoul Wallenberg showed that Swedes could do something, that a man of his qualities could achieve great things in Budapest in the autumn of 1944 - because he was the kind of person he was and because he was a citizen of a neutral country.

Nothing in his previous life had predestined Raoul Wallenberg for the heroic course of action which he pursued. Perhaps a seed had been sown when he was working in a bank in Haifa in the mid 1930's and met with German Jews who had escaped from Hitler's Reich.

He was appointed to carry out a difficult and dangerous task in Budapest and he accepted the assignment. He grew in stature as he fulfilled his mission.

Raoul Wallenberg became a symbol for the individual's struggle for humanity and for human rights.

People can be forced to bow to the oppression of dictatorship, to arbitrary and degrading treatment under police terror. But then comes the day when they can rise to face oppression and to liberate themselves.

Developments in the Soviet Union have also aroused new hopes that the truth about Raoul Wallenberg's fate will finally be established. One positive development has been that the general public in the Soviet Union is now aware of Raoul Wallenberg and his deeds.

We also have concrete evidence that the Soviet authorities are now interested in throwing light on this matter. Perhaps the most significant sign of this change is the visit of Raoul Wallenberg's family and the Swedish Wallenberg Association to Moscow last autumn.

When I was in the Soviet Union last November, my Soviet colleague, Mr Shevardnadze, said explicitly: "We are interested in getting at the truth". He also said that, on the Soviet side, they were prepared to pursue the efforts started when the Wallenberg Association visited Moscow, and take them further.

We shall latch onto Mr Shevardnadze's words, and his willingness to establish clarity in this matter.

The ultimate responsibility for bringing clarity to Raoul Wallenberg's fate lies with those who seized him in Budapest and abducted him - that is to say responsibility lies with the Soviet authorities.

We are demanding that the Soviet Union pursues the search for the truth with determination and all the means at its disposal.

But considerable responsibility rests with the Swedish Government.

We are realists. We have to realize that there is an arduous burden of enquiry ahead of us and that the cooperation of everyone concerned is required - this cooperation will involve the Wallenberg Association with its unique documents: political and diplomatic initiatives on the part of the Swedish Government, and political and practical support from governments, organizations and private citizens all over the world.

Over the years valuable suggestions and ideas have come from Israel. We count on continued support from here.

The Swedish Government will not tire in its efforts. As long as uncertainty remains about Raoul Wallenberg's fate, we will make every endeavour to find the truth.

As long as the contrary is not proved, we assume that
Raoul Wallenberg may still be alive.

I suggest that the preparatory committee, which is to meet next month to prepare for the forthcoming CSCE Summit, considers the feasibility and modalities of such an arrangement.

10/11

Mr Chairman,

My Government welcomes the measures which have recently been taken by several participating states towards the abolition of capital punishment. We hope that states will provide information during this meeting on national measures taken in this regard. The Nordic countries intend to table a proposal concerning the abolition of the death penalty.

Mr Chairman,

There is, however, also, as we all know, a human dimension of the past. We much welcome recent progress in dealing with this. But there still remain some questions that need to be answered if we should be able to proceed in a spirit of full confidence with our work here in Copenhagen and at future meetings, in Moscow and elsewhere.

To mention but one case in point. In Moscow last year, my colleague, Mr Sjevardnadze, assured me of the interest on the Soviet side in getting at the truth about what has happened to the Swedish diplomat Raoul Wallenberg. We note this as a new and promising approach.

~~11/11/9~~

Mr Chairman,

Given the fair winds of recent change, this meeting of the CSCE offers a singular opportunity for us to make progress in our work for a better Europe. It is an

SUMMARY OF FINDINGS OF SOVIET-INTERNATIONAL JOINT COMMISSION ON
THE FATE AND WHEREABOUTS OF RAOUL WALLENBERG

PRESS RELEASE SEPTEMBER 5, 1990
FOR FURTHER INFORMATION CONTACT
PROF. IRWIN COTLER
PROF. GUY VON DARDEL
TEL: 147 9009 (SWEDISH EMBASSY)

On Monday, August 27th, we announced the establishment of the first ever Soviet-International Joint Commission to investigate the fate and whereabouts of Raoul Wallenberg. (Attached is a list of the International and Soviet Membership on the Commission.)

In an unprecedented move, the Soviet Union agreed to cooperate with the Commission in an "openended" investigation, committed to the "search for truth". In the words of Colonel Gulayev, Director of Prisons in the MVD, in a meeting with us just today: "We will do everything to assist you in determining the true fate of this great man ... We do not want to be on the wrong side of history." Accordingly, Soviet officials for the first time undertook last week to open their prisons, archives and dossiers to the Commission.

The Commission began its investigation with a week long on-site investigation at Vladimir Prison, the site of much of the witness testimony of the 50's concerning Raoul Wallenberg. (Attached is a list of witnesses who claim to have had contact with Raoul Wallenberg during the 1950's in Vladimir Prison.)

The following is a Summary of the Principal Findings of the Commission.

1. We have found that the Soviet Union never conducted any investigation at Vladimir Prison. Prison archives were not examined, prison officials were not interviewed, and witnesses whose testimony was relevant were not examined, under oath or otherwise.
2. This finding is particularly disturbing - and painful - as the Soviet Union continued to receive testimony from the Swedish Government in the 1950's, based largely on witness testimony from imprisoned foreign nationals at Vladimir Prison who had left the Soviet Union, that Raoul Wallenberg was alive in the 50's. Yet for 12 years, from 1945-57, the Soviet Union insisted that "Raoul Wallenberg is not in the Soviet Union, and he is not known to us"; moreover, when the Soviet Union finally admitted in the Gromyko Memorandum of February 6, 1957, that Raoul Wallenberg had been in the Soviet Union but had died of a heart attack on July 17, 1947 in Lubyanka Prison, they claimed to have arrived at that alleged finding after a "comprehensive" investigation of the witness testimony from Vladimir had not revealed "any information whatsoever about Wallenberg being in the Soviet Union ... none of these interrogated knew anything about Wallenberg", and only the Smeltsov paper turned up in prison archives. The Commission's Finding that no investigation of any kind had ever been conducted by the Soviet Union at Vladimir Prison not only discredits the Gromyko Memorandum and the Soviet position that Wallenberg died in 1947, but brings into question their moral standing to make any claim whatever in the absence of any investigation by them.
3. The Commission has learned that foreigners imprisoned at Vladimir - particularly those in the status of diplomats - were usually registered not under their own name but under a number or false identity.

4. This Finding of the "Pre-Glasnost Classification System" for foreigners validates, for the first time, hearsay about "The Man in the Iron Mask" in the Soviet Prison System.
5. The Commission examined some 104,000 prison registration cards, and selected 1,429 cards for further computer analysis and videotaping. Of these some 30 cards were in the "numbered" category, and we have managed to find 10 of these cards. If Raoul Wallenberg's prison registration card is a numbered one, or registered under a false identity, it makes its discovery well-nigh impossible.
6. The Commission has learned that the personal prison dossiers of foreigners imprisoned at Vladimir have been preserved, but that they have been transferred from Vladimir to KGB Files in Moscow.
7. The Commission has also been advised that, in addition to the personal prison files, the KGB kept parallel "investigative" or "operative" files on foreigners imprisoned at Vladimir; however, these files have also been transferred to the KGB in Moscow.
8. The Commission has learned that the prison file classification system is an elaborate and complex one. For example, there are separate files kept for a prisoner's passport, prison registration card, money and personal belongings. In a word, imprisoned foreigners would have separate files for items belonging to each of the above categories.
9. Accordingly, the Commission find it rather incredulous that the KGB claimed to have discovered "by accident" items belonging to Raoul Wallenberg (prison registration card, passport, money, personal belongings) which it turned over the the Wallenberg family in October 1989, but which normally would have been classified in separate files. Indeed, the former Director of Archives at Vladimir Prison for 45 years found this

KGB claim to be rather ludicrous. Moreover, the KGB had claimed for 32 years that it had no information of materials whatsoever belonging to Raoul Wallenberg.

10. The Commission has found that the information on the prison registration cards of witnesses who gave testimony in the 50's and early 60's that they had contact with Raoul Wallenberg, directly or indirectly, correlates exactly with the information in their depositions and testimony at the time. The Commission regards this as compelling evidence of the validity of their testimony, increasing the continuity regarding Raoul Wallenberg.

11. The Commission has been advised by the Procurator - General's office that they opened a file on Raoul Wallenberg for the first time in 1988, and then closed it thereafter because they believed they had no authority to investigate in the absence of "a criminal case - without a judgement or sentence".

AFFAIRE WALLENBERG

DERNIERS DEVELOPPEMENTS

Brève chronologie des événements récents

17 mai 1990: Le Parlement européen adopte à l'unanimité, dans les urgences, une résolution par laquelle il demande aux autorités soviétiques de rouvrir le dossier de M. Raoul Wallenberg et celui de son chauffeur Vilmos Langfelder.

15 juin: La question du sort de Raoul Wallenberg est, à nouveau, débattue, dans le cadre de la CSCE, cette fois, à Copenhague. Les Soviétiques admettent que la version officielle du décès de M. Raoul Wallenberg peut légitimement être mise en doute et se déclarent prêts à procéder à une nouvelle enquête.

20 juin: M. Klein pose une question orale à M. Eyskens, ministre des Relations extérieures, à propos de la résolution du P.E. relative au dossier Wallenberg.

12 juillet: Le sénateur David Norris informe très largement le Parlement irlandais sur le dossier de Raoul Wallenberg, la résolution du Parlement européen et les démarches entreprises au sein de la CSCE.

26 août - 7 septembre: Une commission d'enquête internationale dirigée par M. Guy von Dardel, demi-frère du disparu, est autorisée à étudier les fichiers de la prison de Vladimir, à Moscou, et acquiert la conviction que des informations complémentaires sur Raoul Wallenberg se trouvent dans les fichiers du KGB.

4 octobre: Le Bureau ^{de l'Assemblée parlementaire} du Conseil de l'Europe à Strasbourg accueille favorablement une nouvelle proposition de résolution introduite par la présidente du Comité belge pour Raoul Wallenberg.

RESULTATS DE L'ENQUETE A LA PRISON VLADIMIR

Du 26 août au 7 septembre, une Commission d'enquête composée d'un groupe d'experts internationaux et d'un groupe d'experts soviétiques a effectué des recherches dans les archives de la prison Vladimir (Moscou) où, selon de nombreux témoignages d'anciens détenus, Raoul Wallenberg se serait trouvé dans les années 50.

Au cours de ses travaux, la Commission a pu compter sur la collaboration et la participation

- de la direction et du personnel de la prison Vladimir
- des représentants du Ministère de l'Intérieur et du Ministère des Affaires étrangères
- du député soviétique Mikhail Molostvov, membre du Parlement du Soviet suprême russe et membre de sa commission des droits de l'homme.

Bref rapport des résultats de l'enquête menée à Vladimir

1. La Commission a découvert que l'Union soviétique n'a jamais procédé à la moindre investigation à la prison Vladimir. Les archives de la prison n'ont pas été examinées; les fonctionnaires de la prison n'ont pas été interrogés et les témoins, dont les déclarations étaient pertinentes, n'ont pas été entendus sous serment ou autrement.

2. Cette découverte est particulièrement troublante, et même douloureuse. En effet, tout au long des années 50, l'Union soviétique a reçu, du gouvernement suédois, des témoignages fondés sur des déclarations d'étrangers incarcérés à la prison Vladimir et ayant par la suite quitté l'Union soviétique, selon lesquels Raoul Wallenberg était vivant dans les années 50. Pourtant, pendant 12 ans - de 1945 à 1957 - l'Union soviétique n'a cessé de répéter "Raoul Wallenberg n'est pas en Union soviétique et nous ne le connaissons pas". L'Union soviétique a fini par admettre, dans le Mémoire de Gromyko du 6 février 1957, que Raoul Wallenberg avait été en Union soviétique mais a aussitôt précisé qu'il était décédé d'un infarctus, le 17 juillet 1947, à la prison de la Loubianka. Ces conclusions étaient prétendument fondées sur une investigation "complète" des témoignages de détenus de la prison Vladimir. Cette enquête, disait le Mémoire de Gromyko, n'avait pas permis de découvrir "une quelconque information attestant de la présence de Wallenberg en Union soviétique ... aucune des personnes interrogées n'avait connaissance de Wallenberg".

En conséquence, la découverte de la Commission selon laquelle aucune enquête n'a jamais été menée par l'Union soviétique à la prison Vladimir non seulement discrédite le Mémoire de Gromyko et la thèse soviétique du décès de Wallenberg en 1947 mais en outre, elle met en question son droit moral à toute prétention, vu l'absence d'enquête de la part des autorités soviétiques.

3. La Commission a appris que des étrangers emprisonnés à Vladimir - surtout ceux ayant le statut de diplomates - n'étaient habituellement pas enregistrés sous leur propre nom mais sous un faux nom ou sous un numéro.

4. Cette découverte du "Système de classification de la pré-glasnost" utilisé pour les prisonniers étrangers donne, pour la première fois, un fondement à la rumeur légendaire de "L'homme au masque de fer" du système pénitentiaire soviétique.

5. La Commission a examiné 104.000 fiches d'enregistrement à la prison et retenu 1.429 fiches pour analyse complémentaire, par ordinateur et pour reproduction sur bande video. 30 d'entre elles figuraient dans la catégorie "numérotée" et nous avons essayé d'en trouver 10. Si la fiche d'enregistrement à la prison de Raoul Wallenberg porte un numéro ou si l'enregistrement s'est fait sous une fausse identité, il est pratiquement impossible de la découvrir.

6. La Commission a appris que les dossiers individuels d'étrangers détenus dans la prison ont été conservés mais qu'ils ont été transférés de Vladimir aux archives du KGB à Moscou.

7. La Commission a également été informée que, outre les dossiers personnels susmentionnés, des dossiers parallèles du KGB, qualifiés "d'enquête" ou "opérationnels", sur des étrangers détenus à Vladimir ont également été transférés au KGB, à Moscou.

8. La Commission a constaté que le système de classification des dossiers de la prison est très élaboré et complexe. Par exemple, il y a des dossiers séparés pour le passeport d'un prisonnier, la fiche d'enregistrement à la prison, l'argent et les objets personnels. En un mot, les prisonniers étrangers auraient des dossiers séparés pour chacun des objets entrant dans chacune des catégories mentionnées ci-dessus.

UTRIKESDEPARTEMENTET
CBEI

ÄRENDE:

KOPIA TILL:

UTR MIN

-"-

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

Se t RW-Fören
Pol 1, Hallgrist Pol
91 01 30

INK UTRIKESDEP

Dnr...../.....

1991-01-24

Ans	Gr	Kal
P	2	See

POL

INKOM UD

AMBASSADEN MOSKVA

1991-01-04

UD STOCKHOLM

FOER POL 1

RE RAOUL WALLENBERG

FORTS

RE RAOUL WALLENBERG

SENASTE NUMRET AV NEW TIMES (NOVOJE VREMJA) INNEHAALLER EN ARTIKEL OM RAOUL WALLENBERG SKRIVEN AV TIDNINGENS KORRESPONDENT I STOCKHOLM, ALEXANDER POLJUCHOV. HUVUDTESEN I ARTIKELN AER I PRINCIP DENSAMMA SOM JAG FICK FOER NAAGON TID SEDAN FRAAN ISRAELISKE GENERALKONSULN HAER, LEVIN. DAER SAEGS SAALUNDA ATT MOSKVA AAREN NAERMAST EFTER KRIGET VAR UPPTAGET MED ATT ARRANGERA "JUDISKA RAETTEGAANGAR" OCH BEHOEVDE ETT VITTIME SOM KUNDE BEKRAEFTA "VAERLDSIMPERIALISMENS OCH JUDARNAS" INBLANDNING I EKONOMISKT SABOTAGE MOT SOVJET (EXEMPLIFIERAS MED WALLENBERGFOERETAGENS AGERANDE OCH WALLENBERGBROEDERNAS PAASTAADD A TORPEDERING AV EN SVENSK MILJARDKREDIT TILL SOVJET (SIC)). RW PASSADE PERFECT IN I ROLLEN SOM VITTIME.

DAEREMOT SAEGS INGET OM UPPLOESNINGEN, DVS VAD SOM TILL SLUT SKULLE HA HAENT MED RW.

EN INTRESSANT VINKLING I ARTIKELN, SOM SAEKERT VARIT I SAECK INNAN DEN KOM I PAASE, AER ATT INTE BARA KGB ("ALLA VAENTAR ATT KGB TILL SLUT AVSLOEJAR ALLA DETALJER") UTAN AEVEN USA OCH ENSKILDA BANKEN MAASTE SLAEPPA ALLA DOKUMENT.

ARTIKELN INSAENDS MED NAESTA LAEGENHET.

BERNER

AMB MOSKVA

material
ang. Raoul Wallenberg
GNOSJÖ, 91-01-02

INK. UTRIKES DEP.		
D. N:o 2/010		
1991-01-04		
AVD P	GR. L	MAK EU

ELISABETH PERSSON ✓
BÄCKASKOGSPLAN 8
335 00 GNOSJÖ
0370/92166

HEJ!

Mitt namn är Elisabeth Persson och jag går sista året på samhällsvetenskaplig linje i Gislaved.

- När vi i trean gör det obligatoriska specialarbetet har jag valt att inom historians ram titta lite närmare på Raoul Wallenberg.
 - Jag har under hela hösten samlat material och läst mycket litteratur och har nu inriktat mig på tiden efter det att Wallenberg greps i Budapest. Det som intresserar mig mest är vad den svenska regeringen har gjort och varför han hålls, eller hölls, fångsla. Då jag under min läsning av olika böcker fann många hänvisningar till UD:s dokument-samling om Raoul Wallenberg, tror jag att jag skulle ha stor nytta av just denna i mitt fortsatta arbete. Jag undrar därför om det är möjligt att få ta del av denna samling? Jag skulle bli väldigt glad och tacksam om ni ville sända mig lite material om Raoul Wallenberg eller ge mig tips om var jag kan få tag på mer fakta.
 - TACK PÅ FÖRHAND!
- Med vänliga hälsningar.

Sant borsbyrå, Stralings- och
Tel Priv- och samt kommissionen
presskonf m a a Högsta-berätt

Elisabeth Persson Pol 1, Högsta-berätt
910131

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF BIOCHEMISTRY AND MOLECULAR BIOLOGY

920 EAST 58TH STREET
CHICAGO • ILLINOIS 60637

Raoul Wallenberg

Ext amb Moskva
December 21, 1990

Mr. Martin Halqvist
Swedish Foreign Ministry
Stockholm, Sweden

Hallqvist
Pol 1, Hallqvist Kol
Exp 91 01 30

INK. UTRIKES DEP.		
D. N:o 355/010		
1991-01-08		
AVD <i>P</i>	GR. <i>2</i>	MAL <i>Fu I</i>

Dear Mr. Halqvist:

As you know, through the work of the Soviet-International Commission on the Fate and Whereabouts of Raoul Wallenberg, we examined a large number of prisoner registration cards together with Guy von Dardel at the Vladimir Prison, August 28-September 2, 1990. During that time I began making a handwritten compilation of cell numbers, dates of occupancy, and prisoner names of individuals who have provided information regarding Raoul Wallenberg. We have finally managed to have this typed into a more legible form.

I have enclosed a copy for your information, hoping that even in its incomplete state it may be of some assistance to you. I plan to extend this with the additional information we accumulated on videotape and by computer, but at present I am uncertain when that will be possible.

I am sorry that this has taken so long to be completed. I have simply been too consumed with other responsibilities since my return from Europe in the latter part of September.

With best wishes,

Sincerely,

Marvin W. Makinen

Enclosure

cc: Prof. G. von Dardel

P 2 EU 1

**Correlations Substantiating Evidentiary Statements in Swedish Foreign Ministry
Files about Raoul Wallenberg**

Compiled by M. W. Makinen while examining prisoner registration cards at the
Vladimir Prison, August 28, 1990 - September 2, 1990.

! Hille brought to cell 13 on March 20, 1952, in which cell was Pelkonen:

- ✓ a. Pelkonen's card showed he was in cell 2-13 8/XII/51 - 15/IV/52.
- b. Hille's card showed he was brought to 2-13 on 20/III/52.

✓ Ernst Huber brought to cell 2-11 to be alone in Vladimir 27/V/51 - 26/X/52 and
was with Eulio Vadillo Martinez; ✓ then he was brought to 3-54 for short time,
and then 3-17 on 1/IV/54; here he was with Viktor Hahn:

- a. Huber's card shows he was in cell 2-10 29/V/51 - 27/IX/51, and in 2-11
from 4/XII/51 - 18/II/54.
- b. ✓ V. Hahn's card shows he was in 3-17 18/I/54 - 30/XI/54 and 11/I/55 -
12/V/55.
- c. complete overlap with statements of both Hahn and Huber.

Brugger says that he was in Korpus II in July-August '54, in 1956, Nov. 1956 and
15 March - 5 Aug., 1958 and stated to have knocking contact with RW while in
a cell on the second floor with RW. He stated that von Kleist was in his
cell at the time.

- a. Brugger's card stated that he was in cells

- 2-47 18/V/56 - 21/VI/56
 - 2-36 16/X/56
 - 2-23 17/X/56 - 4/XII/56

- b. Both cells 2-36 and 2-23 are on second floor of Korpus II according to
MWM experience and cells 18-22 next to cell 2-23 are particularly effective
for isolation of a prisoner.

- ✓ c. Gouazé stated that Brugger had had contact with RW in Autumn of about
1955-1957.
- d. von Kleist's card shows that he was in Vladimir 5/IX/52 - July, '54 (no
correlation).

✓ Schöggel stated that he had been in hospital April 16 - May 28, 1955, in which RW was in same cell.

- a. Schöggel's card shows that he was in 2-20 from 31/I/53 - 6/III/53 temporarily.
- b. Again 2-20 comes up in area of greatest isolation of prisoners.

Gustav Vogt stated that he had shared a cell with Gotthold Starke in cell 44 from whom he learned of a Swedish diplomat imprisoned in the Soviet Union.

- ✓ a. Starke's card shows that he was in cell 3-44 (22/III/54 - 29/IV/55).
- b. Vogt's card shows he was in 3-44 22/III/54 - to his release from Vladimir prison.

Eero Pelkonen was in same cell as Viktor de Latry where Swedes in prison were discussed.

- a. card of Pelkonen shows that he was in cell 3-76 (31/IV/54 - 8/IV/55).
- 1 b. card of de Latry shows that he was in 3-76 (31/XII/53 - 21/VI/54).
- c. this results in an overlap of about 2 months for Pelkonen and de Latry in cell 3-76.

✓ Turin stated that he had been in cell 21 (hospital) in March, 1953, during which time he had knocking contact with Henry Thomson (Grossheim-Kriski).

- a. Turin's card shows that he was in cell 2-20 (7/III/53 - 20/III/53).
- ✓ b. Thomson's card shows that he was in cell 2-19 (7/III/52 - 19/VI/53).
- c. complete overlap on both parts.

✓ H. T. Mulle stated to have shared cell with S. Gogiberidze from Feb. to Sept., 1956. When communique about Swedish Prime Minister's visit appeared on April 3, 1956, Gogiberidze stated that RW was in the Vladimir hospital and was isolated in the hospital.

a. The card of S.G. shows that he was in cell 3-64 (12/III/56 - 3/VII/56) and in 3-75 (3/VIII/56 - 24/XI/56).

b. The card of Mulle shows that he was in cells 3-64 (28/II/56 - 3/VIII/56) and thereafter in 3-75 starting 3/VIII/56.

c. There is clear overlap of H.T.M. and S.G. in the same cells at time of communique.

d. Card of Karl Laube (Austrian, born 1923) shows he was in cells 3-64 (28/III/56 - 3/VIII/56) and 3-75 (3/VIII/56 - with release on 20/IX/56). Mulle stated that he was also in same cell.

C. Rehenkampf had stated to be in same cell with S. Gogiberidze for considerable time, during which he talked about RW case. (Time between 1950 and 1953).

a. Rehenkampf's card shows that he was in cell 3-75 (31/XII/53 - 15/VI/55).

b. S.G.'s card shows he was in cell 3-75 (31/XII/53 - 15/VI/55).

✓ Eugen Török stated that he had been brought to cell 3-63 on Nov. 5, 1955, where he met Brugger and Gouazé and where he learned about RW. Brugger had stated that he met someone who had had contact with RW in Korpus II. Also in this cell was S. Gogiberidze.

✓ a. Gouazé's card shows that he was in cell 3-63 (27/IX/55 - 1/XII/55) and moved to 3-74 until 17/XII/55.

b. Brugger's card shows that he was in 3-63 (27/IX/55 - 1/XII/55) and moved to 3-74 until 17/XII/55.

c. Gogiberidze's card shows that he was in the following cells:

3-63	(27/IX/55 - 1/XII/55)
3-74	(1/XII/55 - 17/XII/55)
3-40	(17/XII/55 - 26/XII/55)

d. There is complete confirmation of overlap in time, prison cells, and individuals.

✓
A. Kalinski stated that S. Mamulov (former Beria secretary) had shared a cell with Swede named Raoul. Cell was in Korpus II #23 (reported to him by S. Gogiberidze). Kalinski stated that S.G. was brought to cell 2-21. After Mamulov, Sharya (another Beria secretary) was with RW.

✓ a. Mamulov's card shows he was in 2-23 (no date given but from other cell entries, it had to occur between 11/XI/63 - 31/X/64.

b. No entry in 2-23 for Sharya.

c. S.G. card shows that he was in Korpus II in various cells from 19/XI/63 - 15/III/67, end of sentence (one cell was 2-19 for S.G.).

d. MWM entry: Card of Kruminsh shows that he was in cell 2-11 (no date entered) but from other entries it could be 23/III/60 - 19/VIII/60. This would be prior to Powers as a cellmate. It is an unusual coincidence that two possible cellmates of RW have cell assignments in Korpus II with no date entered and both in regions of Korpus II that are extremely effective for isolation of a prisoner.

e. The information that Kruminsh had been with the Swedish prisoner "van den Berg" was given to MWM by V. F. Vorobei who was in Vladimir prison prior to labor camp. His card shows that he was in Korpus II, cells 2-19 (6/VII/60 - 23/VII/60); 2-33 (23/II/61 - 15/V/61); and 2-15 (25/VIII/61 - 26/X/61). This would have given him adequate time plus that in Korpus I to have learned about Kruminsh and his cellmates.

E. Bretthauer stated to have stayed from 1948 to 1955 in five different cells in Korpus II. However, he never got to know who was in "mystic" cells opposite entrance on the first floor. Afterwards, shortly before release, he learned that RW was in one of those cells.

Bretthauer's card shows that he was in following cells:

2-26	10/III/49
2-28	19/IX/49
2-55	1/IV/49
2-28	10/V/50
2-15	6/I/51

Lazar Berger stated that five people knew of RW in Korpus II: S. Gogiberidze, Kruminsh, Berger, Vorobei, and "Gogiashvili". There is no Gogiashvili in the card file, but Bereshvili was found who had been mentioned in Menshagin's memoirs published in Paris. Bereshvili spent most of his sentence in Korpus II, and was freed with about 7½ years remaining of a 25 year sentence. His card shows the following cells

2-21	26/V/48
2-22	no date
3-39	6/VII/48
2-6	1/III/50
3-66	2/XII/50

and many more cells in the 1950's in Korpus II. Again a cell near 2-20 appears with no date entered.

Gouazé stated that he had heard of RW from V. Bastamov in 1956:

a. the cards of Gouazé and of Bastamov show that they were both in cell 3-64. For Gouazé from 26/XII/55 - 16/III/56 and for Bastamov from 26/XII/55 until he was released 25/VII/56.

b. Gouazé also stated that he was in cell 45 from Sept. 21, 1955, where Gogiberidze, Pataridze, Török and later Mulle and Speiss were. The cards show no cell #45 for Gouazé, but the following

Gouazé	3-74	1/XII/55 - 17/XII/55
Gogiberidze	3/74	1/XII/55 - 17/XII/55
and both moved to 3-40 until 26/XII/55		
Török	3-74	11/XII/55 - 17/XII/55
	3-40	17/XII/55 - 26/XII/55
	3-64	26/XII/55 - 3/VIII/56
Mulle	3-64	28/II/56 - 3/VIII/56
Speiss	3-64	28/III/56 - 3/VIII/56

- ✓
A. Kalinski stated that S. Gogiberidze and S. Mamulov had been cellmates of RW. From the Swedish summary, it is not clear whether it is meant that all three were together or that each was separately a cellmate of RW's. The cards show, as pointed out on page 4:

Mamulov	2-50	11/XI/63
	2-23	no date given
	2-21	31/X/64
	2-33	13/V/65
	2-36	21/VI/65
Gogiberidze	2-33	23/IV/65 - 26/VIII/65

He stated also that S.G. could see RW and Mamulov in the walking courtyard together, first Mamulov and later Sharya. If the period for 2-23 and 2-21 cells above applies, then S.G. card shows

S. Gogiberidze	2-19	19/XI/63 - 23/IV/65
----------------	------	---------------------

Cell 19 in Korpus II faces the walking courts at one end, and so this is consistent.

- P.-E. Hille had been with RW in Moscow (Lubianka) and had been kept isolated afterwards. In Vladimir he was stated to have shared a cell with Koch. ✓

The cards show for Hille that he was in Vladimir in various cells from 3/V/51 to at least 24/V/53. Paul Koch's card shows no overlap of cells with those of Hille over this period.

Grossheim-Krisko (Thomson) said he was kept in cell 19 in March, 1952:

- a. His card shows the following cells

3-56	16/III/52
2-19	17/III/52 - 19/VI/53

- b. Turgin stated that he had knocking contact with Thomson in 1953. His card shows that he was in cell 2-20 (7/III/53 - 20/III/53), precisely adjacent to Thomson in 2-19.

G. Richter had been with RW in Lefortovskaya and in Lubyanka, but had not seen RW in Vladimir. He was in the same cell with Kitschman.

The cards show that

Richter	2-46	1/VI/55
	2-21	12/VIII/55 - 27/IX/55
	3-75	27/IX/55
✓ Kitschman	2-46	1/VI/55
	2-21	12/VIII/55 - 8/IX/55
	3-53	8/IX/55
	3-73	27/IX/55 - 3/X/55

(80)

Bäste Martin Hallgrin

D 2 E 4
N K O M
1991-01-08
S ARKIV

Jag sånder på detta sätt en hälsning
till er med ett tack för det svar jag
fick angående mitt brev med frågor
om Raoul Wallenberg. Ert svar var
mycket utförligt och jag har haft
och kommer att få stor nytta av
både stencilema och boken om Raoul
Wallenberg.

Tack för hjälpen,
Med vänlig hälsning Boa Slauer

UTRIKESDEPARTEMENTET

LJ3

KOPIA TILL:

UTR MIN

-"-

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

Moskva

910111

St + Prof. M. Dandef
KWL - men

UTRIKESDEF

Det...../.....

1991-01-10/9

P 2 Ee

Pol 5

910130
Pol 1, Hallqvist Pol

(POL)

INKOM UD

AMBASSADEN WASHINGTON 1991-01-09

UD STOCKHOLM

FOER MARTIN HALQVIST

RE WALLENBERG

FORTS

RE WALLENBERG

P R I M O. JAG TRAEFFADE IDAG (9 JAN.) NORDEUROPA/SOVJET-HANDLAEGGAREN I VITA HUSET FOER ATT BL.A. BLI INFORMERAD OM AMERIKANSKE AMBASSADOEREN MATLOCKS SAMTAL OM WALLENBERG I MOSKVA. I SAMRAAD MED WASHINGTON HADE MATLOCK BESLUTAT ATT INTE BEROERA WALLENBERG-FRÅGAN MED SJEVARDNADZE, SOM HAN TRAEFFAT DEN 7 JAN. EFTERSOM MAN INTE VISSTE VILKEN STAELLNING SJEVARDNADZE NUMERA HAR.

ISTAELLET HADE MATLOCK TAGIT UPP FRAAGAN I SITT SAMTAL MED KRUTJKOV, KGB-CHEFEN, SOM MATLOCK TRAEFFAT FOER ATT TALA MED OM DEN INTERNATIONELLA SITUATIONEN, BALTIKUM OCH WALLENBERG. OMEDELBART NAER MATLOCK BOERJADE TALA OM WALLENBERG SOM AMERIKANSK HEDERSMEDBORGARE ETC. AVBROET KRUTJKOV FOER ATT SAEGA ATT "DET VAR EN STOR MAN".

MATLOCK HADE FORTSATT MED ATT UNDERSTRYKA ATT MAN PAA AMERIKANSK SIDA MYCKET UPPSKATTADE VAD MAN I SOVJETUNIONEN REDAN GJORT FOER ATT BISTAA DEN INTERNATIONELLA WALLENBERG-KOMMISSIONEN I DESS EFTERFORSKNING, MEN ATT KOMMISSIONEN TRODDE ATT DET KUNDE FINNAS YTTERLIGARE INFORMATION I BL.A. KGB:S ARKIV. FRAAN AMERIKANSK SIDA SKULLE DET MYCKET UPPSKATTAS OM KGB KUNDE BEREDA KOMMISSIONEN TILLTAEDE TILL DESSA ARKIV OCH TILL TJAENSTEMAEN I ORGANISATIONEN SOM KUNDE SITTA INNE MED KUNSKAP OM WALLENBERGS OEDE.

KRUTJKOV HADE SVARAT ATT MAN FRAAN SOVJETISK SIDA VILLE SAMARBETA FOER ATT KUNNA AVSLUTA AERENDET. HAN LOVADE SE VAD SOM KUNDE GOERAS.

MIN SAGESMAN KONSTATERADE ATT SVARET JU I SIG MAASTE ANSES POSITIVT, MEN ATT DET NU AATERSTOD ATT SE OM DET BARA VAR POSITIVA ORD, ELLER OM DET OCKSAA FANNS SUBSTANS BAKOM. NAER KOMMISSIONEN TOG NAESTA INITIATIV FOER ATT FAA TILLGAANG TILL ARKIVEN OCH KGB-TJAENSTEMAEN VILLE MAN PAA AMERIKANSK SIDA GAERNA HAALLAS INFORMERAD, SAA ATT MATLOCKS BESOEK HOS KRUTJKOV KUNDE FOELJAS UPP. MAN VILLE OCKSAA GAERNA HAALLAS UNDERRAETTAD OM VAD VI FICK FOER BESKED I VAARA EGNA SAMTAL OM WALLENBERG.

FORTS

JAG TACKADE NATURLIGTIVIS FOER VAD SOM GJORTS FRAAN AMERI-
KANSK SIDA, LOVADE MEDDELA VAD SOM FRAMKOM UNDER AMB BERNERS
SAMTAL OM WALLEMBERG OCH OCKSAA UNDERSTAELLA KOMMISSIONEN
MOEJLIGHETEN ATT INFORMERA OM SINA YTTERLIGARE PLANER.

PETERSSON

AMBASSADEN WASHINGTON [REDACTED]

(UTRIKESMINISTERN)

Utr min kansli, ca

Handläggare: Kr Hallqvist, Pol I

ARKIVEXEMPLAR

Ex f kdm jämte ink brev t

Ambassaden Moskva

"-

Bonn

Exp 910128/gh

1991-01-09

Dnr	Avd Grupp Mål
91015	P 2 EU ¹

pol

Gösta Höglind
Styrmansgatan 20, 2 tr
114 54 STOCKHOLM

(Raoul Wallenberg)

Bäste Gösta Höglind,

Hjärtligt tack för brev den 10 september till statsministern och mig med intressanta uppgifter från Bundesarchiv om tyskar i rysk fångenskap med namnet Wallenberg. Det var en god idé att rikta den frågan till det tyska arkivet - vem hade kunnat tro att det var så många som 16!

Upplysningen att Bundesarchiv också har ett stort material om SS i Budapest var också värdefull.

Som sagt, stort tack för hjälpen!

Sten Andersson

Ifylles av postexp

Avsant med

☐

sv kurir

☐

utl kurir

☐

luftpost

☒

vanlig post

Avsändn datum

Sign

910114

gh

Dep U 328 10 000 ex 8608

RAOUL WALLENBERG-FÖRENINGEN

Ordförande Per Anger · Sekreterare Sonja Sonnenfeld
Fax 46-8-611 83 30

UD:s ARKIV

FAX 00949-228-17 44 84

A A

11. Dezember 1990

Arbeitsstab Sowietunionen-Hilfe

Herrn Dr. Ernst-Jörg von Studnitz zu Händen

Sehr geehrter Herr Dr. von Studnitz,

ich beeile mich, Ihnen die gestern telefonisch besprochene Liste zu übermitteln. Es handelt sich um dringendst benötigte Artikel für das "Raoul Wallenberg Medical Center".

Zu Ihrer Orientierung füge ich eine nähere Beschreibung des Centers und seines Wirkungskreises, Ihr Einverständnis voraussetzend, auf englisch bei: künftig werde ich bemüht sein, Ihnen erforderliche Unterlagen auf deutsch zukommen zu lassen und habe es heute nur der Eile wegen unterlassen, den Text zu übersetzen.

Dies ist der Wunschzettel, den unmittelbaren Bedarf umfassend:

Ultraschallapparat (falls möglich Marke
für Schilddrüsenuntersuchungen TOSHIBA)

Apparatur für automatische
Blutanalyse

Apparatur für automatische biochemische Analyse
"- zur Bestimmung der Blutglucose

Dispenser - Mikropipetten

Anschrift: Professor Albert Zaichick
Raoul Wallenberg Medical Center
Alexander Matrosov Str. 3
194100 LENINGRAD

Prof. Zaichick kommt am 19.d.M. auf einige Tage nach Stockholm. Ich werde mir dann gegebenenfalls gestatten, noch etwas hinzuzufügen.

Soeben fügt er aus Leningrad telefonisch hinzu, dass

Büroausrüstung
alter Diesel-Omnibus für seine Transporte nach
Mozir, sowie Diesel-Personenwagen

äußerst begehrenswert sind.

Herzlichsten Dank im voraus und freundliche Grüße.

Sonja Sonnenfeld

Ex till:
Gk Leningrad
EXP 901221 W

Riddargatan 10
114 35 STOCKHOLM

TEL. 08- 611 26 53

POSTGIRO 9002 52-8

RAOUL WALLENBERG MEDICAL CENTER

I juni 1990 invigdes Raoul Wallenberg Medical Center i Leningrad (RWMC).

Raoul Wallenbergs namn tilldelades en oberoende forskningsenhet som bildats vid Leningrads Pediatriska Högskola med syfte att förbättra barnsjukvården och förena grundforskningen med kliniska studier under samma tak. Genom att sälja sina tjänster till stora företag som hade råd att satsa på medicinsk vård för anställdas barn lyckades man skaffa tillräckliga resurser för att vara oberoende.

RWMC's positiva erfarenhet har inlet ett omfattande samarbete med andra forsknings- och vårdinstitutioner inom barnsjukvården.

RWMC arbetar främst med immunologiska, endokrina sjukdomar och genetiska störningar. För att undersöka miljöfaktorernas påverkan på växande barn samarbetar centrumet med Institutet för ekologisk toxikologi i Bajkalsk.

Tjernobyl-katastrofen har tilldragit sig stor uppmärksamhet från RWMC's sida. Man studerar lågdosstrålningens påverkan på barn. Sammanlagt planeras att undersöka 30 000 barn. Nu har man forskningsresultat på 5000 och mot slutet av året stiger siffran mot 10 000.

50 läkare, bland dem docenter och professorer åker till Mozyr. De tar med sig de instrument som går att flytta och gör undersökningar på plats.

Undersökningen pågår i en stad som heter Mozyr och innefattar ett stort antal olika tester för alla viktiga kroppsfunctioner. En särskild plats intar DNA-undersökningar, immunologiska och endokrina tester.

RWMC samarbetar med The Group for Molecular Genetics vid Leningrads Institut för Kärnfysik. Man har tillgång till DNA-diagnostik enligt PCR-amplifikationsmetod. Metoden är utvecklad i samarbete med prof. Savio Woo, The Department of Cell Biology, Baylor College of Medicine, Houston, Texas. Metoden tillåter att utföra 200 tester på en liten blodfläck.

Påverkan av miljöfaktorer och i synnerhet radioaktiv strålning på barn är en sak som i högsta grad är gemensam för hela mänskligheten. Därför ser RWMC utvecklingsmöjligheter i omfattande internationella kontakter.

1. RWMC är intresserad av kontakter med alla som forskar i påverkan av lågdosstrålning och andra miljöfaktorer på arvsmassan, immunitet och andra kroppsfunctioner.
2. RWMC kan delta i ett internationellt samarbete genom att utföra DNA-analys.
3. RWMC har möjlighet att ta emot forskningsgrupper för arbete i ett lågstrålningsområde.
4. Man planerar att organisera ett ständigt fungerande forsknings- och behandlingscenter i ett Tjernobyl-drabbat område med lågdosstrålning.

Den 27 oktober föreläser professor Albert Zalchik om undersökningsresultat av 5000 barn från Mozyr på ett seminarium "Tjernobyl idag" i Stockholm.

RWMC RAOUL WALLENBERG MEDICAL CENTER

*The International Research and Treatment Program for
Children and Environment*

Dr. JEVGENIJ D. KESAREV
Consulting Director

125 85 ALVSJO,
SWEDEN

Phone: +46-8-708 9509
Fax: +46-8-46 33 78

194100 LENINGRAD, Phone: +7-812 542 6453, +7-812 542 8882
Alexander Matrosov st. 3, Fax: +7-812 542 9247, +7-812 311 7117

Avsändningsort

Pol 1, kr Hallqvist/EL

Datum

1991-01-11

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu I

Ärende

Wallenberg

Adress

Ambassaden

MOSKVA

Dnr... [redacted] ...

Text

Re Wallenberg

Ambassaden Washington har 91-01-09 inrapporterat följande.

Cit Primo. Jag träffade idag.....
(se i övrigt bif [redacted] från Washington).....
informera om sina ytterligare planer.

Petersson

Slutcit

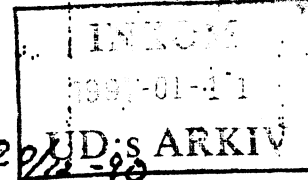
Cabinet

Dep Ubk 322

Ifylles av telegramexpeditören

[redacted]

P2 bu 7

FAX 723 11 76
Attention MARTIN HALLQVIST POL I

Hej Martin, här är underlaget till min anhållan att underrätta det svenska generalkonsulatet i Leningrad och be dem i sin tur sätta sig i förbindelse med det tyska för att på så sätt stödja Professor Zaichick och RAOUL WALLENBERG MEDICAL Center. Per Ånger och jag träffade Z. igår hos Kesarev - han arbetar som en slav och lyckas knyta till Centret de bästa krafterna tack vare sin stora kapacitet. I april nästa år kommer ett synposium att anordnas med anledning av 5-årsdagen av Tjernobyl. Läkare och experter från hela världen kommer att delta. Trots alla omvälvningar i Sovjet är man optimistisk i Leningrad, som man hoppas ska bli "självständig" under sitt forna namn Petersburg.

Vi tillönskar Dig inte bara en fin Jul och ett Gått Nytt År, utan det bästa på alla sätt.

Sony & Per

Nu blir de 2 sidor om min maskin får med på det!

Undrar vad som fallit bort.

Ex till:
Gk Leningrad

EXP 901221 W

AUSWÄRTIGES AMT
Arbeitsstab Sowjetunion
Az: AS-SU 320.25

.....
(Bitte bei Antwort angeben)

Auswärtiges Amt Postfach 1148 5300 Bonn 1

Bonn, 13.12.90
Telefon (0228) 17-0
Durchwahl 17-4482

Frau Sonnenfeld
Raoul Wallenberg-Föreningen
Riddargatan 10

S-114 35 Stockholm
Schweden

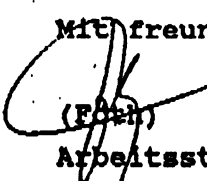
Betr.: Sowjetunionhilfe
hier: Ihr Schreiben vom 10.12.90

Sehr geehrte Frau Sonnenfeld,

Ihre Anfrage vom 11. Dezember habe ich an das Bundesministerium für Verteidigung mit der Bitte weitergeleitet, zu prüfen, inwieweit dem Raoul-Wallenberg-Zentrum in Leningrad aus Beständen der Bundeswehr bzw. der ehemaligen NVA geholfen werden kann. Ich wäre Ihnen dankbar, wenn Sie Professor Zaichick bitten könnten, sich seinerseits an das deutsche Generalkonsulat in Leningrad zu wenden, um dort seine Wünsche direkt vorzutragen.

Darüberhinaus habe ich die Adresse des Zentrums an die Informationsbörse, die beim Bundesministerium des Inneren zur Vermittlung privater Hilfe für die Sowjetunion gegründet worden ist, weitergeleitet, damit Personen auf der Suche nach einer Kontaktadresse für ihre Hilfsmaßnahmen sich dorthin wenden können.

Mit freundlichen Grüßen

(FÖZ)

Arbeitsstab Sowjetunionhilfe

Dienstgebäude
Bonn, Adenauerallee 88-103
Eingang Tempelstr. 8

Telefon
888591

Bundeskasse Bonn, Postgasse Köln 11800-608
Bankleitzahl 37010050

1991-01-04

Se + RW-Fören
Per 1, Hallqvist Pol
940130

Kanslirådet Martin Hallqvist

Utrikesdepartementet

✓ Artikel om Raoul Wallenberg
(1 bil)

(Bil)

4/003

Broder,

P 2 Ew^I

./.

Insänder härmed New Times-artikeln om RW som kort
refererades i vårt m i s o. Det intressanta av-
snittet finns på sista sidan.

Hans Magnusson

Hans Magnusson

Hans Magnusson

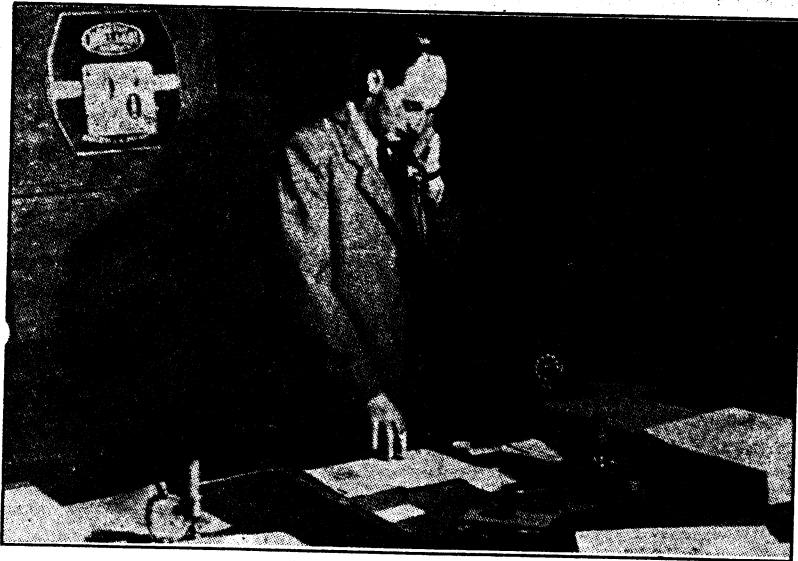
12/3 kopier från von Dersel, Björnsdahl
prof. Makinen

von Dersel meddelat samma dag
han varit på SE-banken &
inte blev riktigt intresserad av eg-
enskaperna till RW.

by

Bill... till Nov. 1944
Hedberg 191-01-08

The Raoul Wallenberg mystery

November 1944, Raoul Wallenberg in Budapest

Europe entered the summer of 1944 amidst an agony of fighting, poisoned by the noxious fumes of Nazi concentration camps furnaces, and yet neutral Sweden lived quietly and prosperously. It had been successful in stopping the transit of German troops on its territory and overcoming at last the shortages of coffee and bananas: in general Sweden managed to isolate itself from the mass butchery quite securely. Shortly before the end of the war the services of neutral countries were much sought by all the belligerents as was confirmed by one pleasant dinner at the out-of-town Grand Hotel arranged on June 13, 1944.

Assembled at the dinner table was what could initially seem an odd party: Swedish Sergeant Raoul Wallenberg, 32, who had received urgent leave from his commanders, big businessman Henrik de Wahl, a Hungarian Jew, who had presented his large company to Reichsmarschall Göring in exchange for the freedom of his relatives, and financial and humanitarian attaché of the US embassy Iver Olsen who also cooperated with the American Office of Strategic Services (OSS). Several days after the dinner, Raoul Wallenberg was once again allowed to leave his garrison so that he could dine with US envoy Herschel Johnson. By 4.30 a.m. the deal had been made: on behalf of President Roosevelt's War Refugee Board, Johnson appointed Wallenberg the plenipotentiary representative for the saving of Hungarian Jews. 48 hours later Johnson congratulated the astonished head of the Swedish Foreign Ministry's personnel department with "the brilliant choice of

He saved thousands but fell victim to international spy intrigues

a new diplomat for the Swedish Embassy in Budapest," the choice that had been made by the king and the government under pressure from the Americans, but without the personnel department's knowledge. With the rank of First Secretary of the Embassy and complete freedom to act outside the framework of the diplomatic protocol, Wallenberg was authorized to use the millions accumulated by the Jewish communities of the United States, Sweden and Hungary to bribe Nazi officials and to set up an organization for the saving of Jews from mass terrorization.

Why should the Americans have picked a modest sergeant who plunged into the blaze of Europe carrying a cheap pistol and a couple of backpacks for so difficult a mission? How did he succeed in carrying out the mission? What happened to him after the war when he was seized by the Soviets and shipped to Lubyanka? It is impossible to answer the third question without answering the first two.

Cosmopolitan

"The Jewish dog," thus Obersturmbannführer Adolf Eichmann, the Nazi expert on "the final solution of the Jewish question," nicknamed Wallenberg. But the Nazi sleuth was wrong: Raoul was born into a Swedish family and before the war he did not have anything in common with the "Kike-Bolshevist conspiracy" or the "Jewish plutocracy." The Wallenberg family are known as "Swedish Rothschilds" only because they controlled much of the Swedish economy for years. Later, we shall see that his relation to the Wallenberg clan became fatal for Raoul, although neither he nor his father and grandfather were ever directly involved in the financial operations of the Wallenbergs' Enskilda Banken.

"Raoul was born in 1912 three months after his father, a Naval officer, died," Nina Lagergren, Raoul's sister told me, "Raoul's grandfather, Gustaf, Swedish Ambassador in Turkey, started to bring Raoul up when the latter grew up. Raoul's first trip to Constantinople was made under the supervision of an Orient Express conductor. Later Raoul travelled to Greece, France, Britain, Germany where he studied languages. The boy was independent and bright, not a spoiled child of a wealthy family. Gustaf sent Raoul to study in the United States. He wanted his grandson to be enterprising and democratic like the Americans and chose for him an ordinary university somewhere in Michigan. This, however, did not prevent the young Swede from hitch-hiking across the States.

Raoul was quickly becoming cosmopolitan, this facilitated his career, but later made the Soviet

Army Secret service SMERSH officers suspicious. He sold Swedish-made goods in South Africa and studied banking in Palestine. When in Haifa, he shared a hotel with Jewish refugees from Germany: that was the first time he had seen the victims of Nazis. What was happening in remote Russia did not go unobserved by Raoul Wallenberg either: he believed the first five-year plan of the USSR required great sacrifices on the part of the Soviet people. He wrote that "Stalin gave the great people a chance to live and to develop." Later the Swede would make a better acquaintance with this "chance" deep inside GULAG.

Wallenberg was employed by a trading firm. Colour blindness prevented him from joining the Swedish Navy, the family service of his ancestors, but Wallenberg was pleased to agree to the firm's offer, as it was a good career opportunity and a chance to travel to war-engulfed Europe. Travelling in Europe was becoming a difficult business even for the young businessman with the Swedish passport and influential connections in European capitals. However the energetic Raoul Wallenberg made numerous business trips to Switzerland, France, Romania and Hungary from 1941 onwards.

A paradise turned hell

Since the Middle Ages Hungary, formerly a part of the Hapsburg empire, had been attracting Jews who liked the Hungarians' benevolent attitude and the absence of open discrimination. Jews made up a significant segment of Hungarian officials, doctors, lawyers, officers and even nobles. The first serious outburst of anti-Semitism occurred in 1919 when the defeat in the First World War, disintegration of the empire and later the socialist revolution generated the talk of the Jewish "betrayal of national interests." The establishment of the dictatorial Horthy regime unleashed a wave of terror spearheaded against Jews. Horthy, an admiral without a fleet and later Regent of Hungary, was not "a principled anti-Semite," he simply exploited the emerging sentiments to advance his political aims.

As the first step to oust the Jews first from social spheres and then from the capital, the Horthy regime adopted Numerus Clausus, a law that allowed Jews to occupy only six percent of jobs in the medical and legal professions and in cultural ones (Jews constituted six percent of Hungary's population). The result was a drastic shortage of doctors, lawyers and journalists. This did not discourage the dictator who was becoming increasingly pro-German in his attitudes. Horthy viewed close

cooperation with the Axis powers as a way to restore the empire. That is why Horthy never objected to new anti-Semitic restrictions, the establishment of Hungarian storm troops and Nazi structures among Hungarians of German descent.

The first results of the admiral's friendship with Berlin and Rome were encouraging: Hungary was allowed to seize parts of Slovakia, Romania, Yugoslavia and Transcarpathian Ukraine. These were traditional Jewish enclaves populated by local Jews and refugees from the areas occupied by Germany. All in all, Hungary, the only Jewish enclave which the Nazis almost not terrorized, was the home of about 800,000 Jews.

Hitler used to tolerate Horthy's softness on Jews as long as Hungary remained an ally of Germany, but as soon as the Hungarian troops were defeated on the Eastern Front and the Admiral-Regent started contemplating a withdrawal from the war, the Führer decided it was time to cement Horthy's ties with the Axis powers. Budapest's greater loyalty to Berlin required much bloodshed and on March 19, 1944 German troops entered the capital of Hungary. 48 Gestapo officers headed by Eichmann arrived in Budapest shortly after that and soon trainloads of Jews were headed for the concentration camp of Auschwitz.

"By July 6, 1944, 443,351 Jews have been deported," reported the Hungarian police to its new bosses.

The order of the German eagle

Proceeding from the Wallenberg family's motto *Esse non Videri* (To be, but not to be seen) Raoul's uncles Marcus and Jacob Wallenberg were busy concluding top-class deals. Via Enskilda Banken and other family firms they made maximum use of the specific situation generated by the world war. Their legal counsel in the United States of America John Foster Dulles (future Secretary of State, brother of the future OSS director, Allen Dulles), helped them to establish front firms for confidential representation of the German business' interest in the international markets in the United States. US branches of Bosch and IG Farben specializing in electrical equipment and chemicals respectively, which had close ties to the Nazi leaders and Wehrmacht were among Enskilda Banken's clients. Naturally, the Enskilda Banken services were generously paid for, because they allowed the German partners to avoid confiscations after the United States entered the war against Germany

and to manoeuvre their money outside the Reich.

The Wallenberg brothers controlled the world-famous firm SKF which delivered to Germany ball-bearings, a part of strategic importance for aircraft and tank-building industries, directly from Sweden. Without the Swedish supplies, the military might of Germany would have been seriously reduced.

After the occupation of Norway, the Nazis seized the factories of Norsk Hydro, a company partly controlled by the Wallenbergs. The factories produced aluminium for Luftwaffe, and heavy water for the German nuclear project. The Allies tried to paralyze the factories by sending in saboteurs and organizing massive air raids. At the same time, Enskilda Banken allocated SK 12,700,000 to the restoration of the factories and expansion of production....

The most deplorable example of Enskilda Banken's cooperation with the Third Reich might be the purchases on the international market of German securities threatened with confiscation. In October 1940 - January 1941, Enskilda Banken bought in the United States over two million dollars worth German securities for only one German client.

The real scale of the operations, carried out by Germany in cooperation with the Swedish partners, may never be revealed, but the authors of a survey entitled "Business At Any Price," Gerard Aalders and Cees Wiebes believe that Marcus Wallenberg and especially Jacob Wallenberg, the then director of Enskilda Banken, rendered invaluable services to the Nazis. In 1941 Hitler made Jacob Wallenberg a Commander of the Order of the German Eagle For Special Merits.

In 1940 the Americans started spying on the Swedish bankers whom the OSS described as arrogant and civilly irresponsible. In 1943 the Foreign Economic Administration of the Department of State started collecting incriminating evidence against the Wallenbergs, and the United States started introducing restrictive measures against the front firms established by the Wallenbergs and the US branches of German companies and confiscating their assets. In keeping with the Bretton Woods resolution outlining the financial order in the post-war world the Americans started liquidating German foreign assets accumulated as a result of the Nazi plundering of Europe and transfers of capital abroad in anticipation of the Reich's capitulation. The operation was codenamed Safehaven and began in 1944.

Iver Olsen, whom we met at the above-

mentioned Grand Hotel dinner of June 13, 1944, was dispatched to Stockholm on a fact-finding mission. Initially, Olsen was determined not to enter into contact with the Wallenbergs, but the US Treasury insisted that he cooperate with the powerful clan, hoping to get some valuable first-hand information.

Swedish House

"I met Raoul once again in Berlin where he stayed on his way to Budapest and where my diplomat husband was posted," Nina Lagergren recalls. "He used to be so pessimistic about our work in Berlin, dangerous because of the bombings, but now he was so inspired by his mission that he could not wait a day before leaving for Budapest. The thought that we saw each other for the last time and that I would be learning about my brother's activities only from his letters and reminiscences just did not occur to me then..."

In Budapest it seemed that the situation was hopeless and any resistance to the Eichmann team was doomed to failure. This must have been the reason why the Obersturmbannführer's small staff were so successful in transporting thousands of Jews to Auschwitz and other camps daily, by railways jammed with military trains. In fact, the embassies of Switzerland, Sweden, the Vatican and other states used to issue letters of protection to those Jews who had relatives in the respective countries. However, the Nazis rarely honoured such papers and their number was negligible.

The arrival of Raoul Wallenberg changed things. First, he dropped the practice of careful examination of applications: letters of protection were issued in exchange for a Swedish soccer club membership card, a story of one's study at a Swedish university, even customs declarations or laundry receipts... Second, Wallenberg shut his eyes to the flood of false letters of protection which inundated the Hungarian capital. Third, he bribed Hungarian and German officials with money, food, those same letters of protection and promises of postwar support. Fourth, he established an organization of 300 staff members for collecting information, ransom protection and maintenance of thousands of Jewish refugees who gathered in the Budapest ghetto and in the "Swedish Houses" leased to Wallenberg.

The main thing, however was that the Swede proved that one could argue with the Nazis defending their victims. He brilliantly imitated the boorish behaviour and speech of SS officers making Hungarian policemen carry out his orders. In coopera-

The Death March: Jews being herded to extermination camps

tion with the resistance movement Wallenberg contacted people in the Hungarian Foreign Ministry and police force who impeded the departure of death trains to the concentration camps. Wallenberg was behind diplomatic demarches of foreign embassies, calls from abroad, personal trips of diplomats and Red Cross representatives to the locations of SS operations.

Ironically, the Nazi leadership acted as Wallenberg's ally after its relations with the Horthy regime had soured: Josef Goebbels ordered that a film be shot secretly featuring Hungarian police, not the SS, deporting Jews. Later the film was shown abroad. The Nazis loaded trains full of their victims' belongings and sent them to Germany with affectionate inscriptions: "To German victims of bombings with love from the Hungarian nation." Even the Admiral-Regent was staggered by the black ingratitude and, remembering his pride, ordered that the transports of Jews be halted for several days. The Allies' air raids crippled the railways and the still functioning railways were jammed with trains carrying German troops to the Eastern Front to repulse the Red Army offensive. The deportations stopped and Reichsführer Himmler who had come to Budapest to supervise them and to get his share of the loot, left the city.

Dinner with Eichmann

On August 25, 1944 Eichmann declared that "the Jewish question in Hungary was

solved once and for all" and left Budapest following his boss Himmler. Unfortunately, the Obersturmbannführer was right: over 500,000 Jews were exterminated in the camps. However, Raoul Wallenberg believed his mission had been a success because he managed to save hundreds of thousands of potential victims. He started packing to go to Stockholm.

The Szalasi coup of October 15 frustrated Raoul's hopes. Feeling that the end would come soon, the Nazis unleashed a wave of terror against the remaining Jews, communists, liberals and other "traitors." Corpses were flowing down the Danube. Eichmann returned to advance the "ultimate solution of the Jewish question."

Wallenberg and his agents were scurrying across Budapest saving Jews from the hands of the Gestapo men irritated with blood. He lied to the local "foreign minister" that Sweden was prepared to recognize the Szalasi regime in exchange for its guarantees that the Swedish letters of protection would be honoured. He was bribing Hungarian and German officials, but he was unable to stop the mass shootings. The Swede decided to stake his all and invited Obersturmbannführer Eichmann for a dinner.

Although the adversaries possessed complete information about each other, they had not met personally until that day. The butcher's characteristic pseudoscientific interest in the "kike-lovers" must have moved him to accept the invitation of the

"wish dog." The former attaché of the Swedish Embassy in Budapest, Lars Berg, says the dinner took place shortly before Christmas. At the end of the meal Raoul offered a brandy to his guest and immediately attacked Eichmann saying Nazism was dead and there was no use in continued support in it. Irritated, Eichmann replied that he had never really believed in Nazism, but Nazism allowed him to enjoy a high rank in the SS, power, beautiful women, good life, and he was not going to reject it. "Look out of the window," said Wallenberg, "You can already see the fire of the Russian artillery, not just hear it." "The Führer will use the weapons of retaliation," the SS man retorted, "I shall carry out my duty to the end, and I would advise you to be more cautious and not to overestimate your diplomatic immunity: after all no one is guaranteed against an accident."

Wallenberg was perfectly aware of the danger he was in: a German army truck once burned his car, and he had to sleep in a different flat every night. Still, he opted to continue his struggle.

Eichmann was planning to destroy the Budapest ghetto. The envoy of the Swedish government and the US administration succeeded in crippling those plans by hiring Hungarian policemen to guard the ghetto and promising to put in a word for the "humane" General Schmidhuber...

Raoul was looking forward to the advancing Soviet Army. He could not have thought, however, that the Soviet Army secret service SMERSH would do what the Gestapo had not dared to: arrest a foreign diplomat. Wallenberg was arrested together with his driver, Wilmos Langfelder on January 17, 1945 and was promptly transported to Moscow.

The Jewish connection or a new Count of Monte Christo

Speculations about Wallenberg's fate in Soviet prisons have already appeared in the Soviet press (see NT 41/90) but so far the search for the truth has not been very effective. One impediment is the stupid and contemptible resistance of the Soviet side to publish any relevant documents.

Another one is the truth seekers' concern exclusively for "prison information" about Wallenberg's fate in the USSR. Let us try to solve the Wallenberg mystery by analyzing the political events and international spy intrigues at the end of the war.

In 1944, when Raoul dined with Eichmann, his uncle Marcus promised US Envoy Johnson that he would cooperate with the Americans in solving the financial mysteries of the Third Reich. In 1945, when Soviet counterintelligence was questioning Raoul Wallenberg in Moscow, Marcus Wallenberg was interrogated by the US counterintelligence in New York. In 1947, when Raoul was reported dead by a Soviet prison doctor, Marcus Wallenberg re-

placed his brother Jacob, Commander of the Order of the German Eagle, as director of Enskilda Banken, and the bank's assets frozen in the USA were liberated. An interesting chain of coincidences, isn't it?

There are many theories concerning the reasons for the arrest and death of Raoul Wallenberg, but most of them are based on general speculations and not the realities of the time. There have been hints, for example, that the Swedish diplomat might have been involved in the American-German separate peace probing.

It is also said that Raoul Wallenberg might have been close to the pro-Western Budapest underground resistance movement which was earmarked for elimination by the SMERSH planners. However, Wallenberg would have hardly been shipped to Moscow's Lubyanka prison only on account of his ties with the underground: Swiss diplomats arrested in Budapest on that charge were soon released.

Some authors suggest that Raoul might have been spying for Germany, although there is no logic in sending a German spy from a neutral country to the state occupied by Germany. A spy belonging to the Wallenberg family could be used much better outside the Gestapo sphere of control. The Russian émigré Count Mikhail Tolstoy-Golenishchev-Kutuzov, a staff member of the Budapest bureau of the Swedish Red Cross, would have been a much more lucrative target for SMERSH.

All this does not mean that SMERSH investigators never charged the young Swede with the above activities, but it is highly unlikely that these activities might have prompted SMERSH to arrest a Swedish diplomat and jeopardize relations between the USSR and neutral Sweden. Wallenberg's personal safe was opened by SMERSH whose operatives confiscated Raoul's papers and money, part of which belonged to the diplomat personally. It seems that there might have been a more serious reason behind the arrest that, as SMERSH believed, could justify the potential risks involved. What then was this reason?

The Soviet intelligence operated an extensive network of brilliant agents inside the secret service and Foreign Office of Great Britain. Kim Philby was the British liaison officer in Washington responsible for cooperation with the CIA and the FBI and Donald Maclean worked as First Secretary of the British Embassy in Washington. They could have informed Moscow about Operation Safehaven and Marcus Wallenberg's involvement in it. The Soviet Union exhausted by war must have been concerned about the fate of German assets because the Kremlin wanted to use to the full its right to a share of Nazi reparations and capitals. SMERSH might have hoped that Raoul Wallenberg could supply them with information about the Nazi plun-

dering of Jewish riches, currency smuggling and Swedish letters of protection issued to Nazis.

This could have been the end of the Wallenberg affair, had not those same sources informed Moscow that the Wallenberg brothers torpedoed a Swedish loan of SK 1 billion to the Soviet Union in 1945 in exchange for the liberation of their assets by the Americans... Besides, in the early post-war years Moscow was busy orchestrating "Jewish trials" and was in dire need of a witness who could confirm the involvement of "world imperialism and Jewry" in the economic sabotage of the USSR. The cosmopolitan Raoul, a relation of the aid-stoppers Marcus and Jacob Wallenberg, a person who "controlled the Jewish millions in Budapest on the orders of the OSS" was a custom-made actor for the role.

Raoul Wallenberg's personal qualities and humanitarian efforts did not protect him from the Soviet State Security Ministry (MGB) then headed by Abakumov. On the contrary, these made Raoul the ideal target for the planned trials. Uncle Marcus must have understood the situation perfectly when he addressed the former Soviet Ambassador in Sweden, Alexandra Kollontai, asking her to help find his nephew. Having received a negative answer, Marcus Wallenberg stopped the unrewarding search. The stance of the Budapest hero's immediate employers was even more passive: it was only recently that the US administration started inquiring about the fate of Raoul Wallenberg after the latter had been made an honorary citizen of the USA (the second such case after Winston Churchill).

Meanwhile, many US documents concerning the Wallenberg mission remain secret, some of them until 2010. Enskilda Banken is in no hurry to make its archives public either. The investigation of Raoul Wallenberg's fate naturally centres on the USSR, and everybody is expecting that the KGB will at last reveal all the details. But isn't the investigation artificially narrowed? The man who was the focus of international spy intrigues and financial operations could not have vanished without a trace.

Raoul Wallenberg in person could confirm the correctness of this axiom. He was not the only one who perished in the spy triangle, but the investigation of his fate may help break the silence of the secret services. Their archives and officers, former and currently operative, possess information which may explain many cases of mysterious or less mysterious disappearances. They have yet to pay their debts to history, to relate the events that occurred 40 to 50 years ago instead of squeezing the truth out like toothpaste.

Otherwise, the secret services' silence may spell catastrophe for those services themselves, no matter what country they work for: the Soviet Union, the United States, Germany, Britain or Sweden.

Alexander Polyukhov,
our own correspondent
STOCKHOLM

ARENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET

ROJA1

KOPIA TILL:

UTR MIN

—

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

UTRIKESDEP
Skr...../.....

1991-01-16 (5)

P 2 Eel

POL

INKOM UD

AMBASSADEN MOSKVA

1991-01-15

UD STOCKHOLM

FOER POL 1

RE WALLENBERG

FORTIS

RE WALLENBERG

BLOTT EN RAD FOER ATT FRAAN SAMTAL MED MATLOCK IGAAR BEKRAEFTA
WASHINGTONAMBASSADENS RAPPORTERING OM HANS MOETE MED KRJUTJKOV. DETTA
HADE JU HUVUDSAKLIGEN AEGNATS DISKUSSION AV K:S UTFALL MOT SPIONERI
OCH UNDERGRAEVANDE VERKSAMHET O D. OM W HADE M UNDERSTRUKT USA
STOEDDE VAARA ANSTRAENGNINGAR OCH ATT HAN AV MIG HOERT VI RAEKNADE
MED FAA GOTT SAMARBETE MED KGB.

BERNER

AMB MOSKVA

SIMONE LUCKI

Avocat

Bureau de Bruxelles

B-1050 BRUXELLES, LE 18 décembre 1990.

RUE DAUTZENBERG 50 - BTE 3

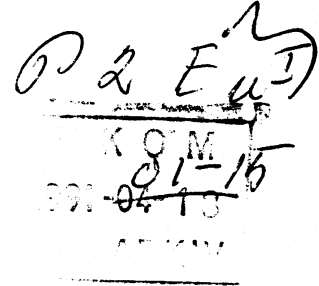
TÉL. (02) 640 10 03 0

647 21 30

ah

A Sa Sainteté le Pape

Très Saint Père,

Je prends, très respectueusement, la liberté de solliciter de Votre Sainteté la grande faveur d'une audience, afin de pouvoir recueillir Ses lumières concernant ce qu'il serait, aujourd'hui, approprié d'entreprendre pour sauver Monsieur Raoul WALLENBERG.

J'ai, en effet, la faiblesse de croire que les résultats que nous obtiendrions dans l'affaire WALLENBERG, pourraient servir de modèle de démarche en vue de faire libérer d'autres Chrétiens encore prisonniers en U.R.S.S.

Quelle joie et quel exemple d'oecuménisme ce serait, pour tout homme de bonne volonté, de voir l'Eglise catholique contribuer à la libération d'un protestant emprisonné pour avoir sauvé des juifs.

Daignez, Très Saint Père, agréer l'hommage de mon très profond respect.

Simone LUCKI,
Présidente du Comité Belge pour Raoul WALLENBERG et
Secrétaire Général de la Commission Internationale
d'Enquête sur le sort de Raoul WALLENBERG

SIMONE LUCKI

Avocat

Bureau de Bruxelles

18 décembre 19
B-1050 BRUXELLES, LE
RUE DAUTZENBERG 50 - Bte 3
Tél. (02) 640 10 03 0
647 21 30

Monsieur le Conseiller Philippe NIEUWENHU
Cabinet du Ministre des relations
extérieures
Ministère des Affaires étrangères
Rue des Quatre-Bras 2
1000 BRUXELLES

Cher Monsieur le Conseiller,

Raoul WALLENBERG

J'ai l'honneur de vous faire tenir, sous ce pli, l'original
de ma lettre de ce jour à Sa Sainteté le Pape.

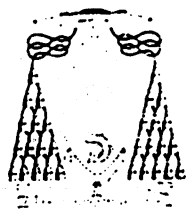
Comme vous pouvez le constater à la lecture de la copie
que je vous réserve, j'y sollicite une audience.

Auriez-vous l'extrême obligeance de vous charger de
la transmission de cette lettre via notre Ambassade
au Vatican ?

Je me permets de vous en remercier à l'avance très vivement.

Je vous prie, cher Monsieur le Conseiller, d'accueillir tous
mes sentiments les meilleurs et de haute considération.

Simone LUCKI,
Présidente du Comité Belge pour Raoul WALLENBERG et
Secrétaire Général de la Commission Internationale
d'Enquête sur le sort de Raoul WALLENBERG

Malines, le 27 novembre 1990.

29 NOV 1990

Maître Xavier Magnée
Bâtonnier de l'Ordre français
des Avocats du Barreau de Bruxelles
Palais de Justice de Bruxelles

1000

BRUXELLES

Monsieur le Bâtonnier,

Votre lettre du 20 novembre 1990 (réf. XM/CW/D.Princ. 396 - Wallenberg) m'est bien parvenue.

Comme je l'ai promis à Maître Lucki, je parlerai du sort de Monsieur Raoul Wallenberg au Saint Père lors d'une prochaine audience, mais pas dans un futur rapproché.

Soyez assuré, Monsieur le Bâtonnier, de mes sentiments de très haute considération,

+ Godfried Cardinal DANNEELS,

Archevêque de Malines-Bruxelles.

A parisi

"L'HISTOIRE EST ECRITE PAR CEUX QUI OSENT JOUER AVEC LEUR DESTIN"

Chacun connaît l'action héroïque déployée durant la seconde guerre mondiale par le diplomate suédois, Monsieur Raoul WALLENBERG, et qui lui a permis de sauver, au moment de l'application de la solution finale aux Juifs de Hongrie, quelque cent mille personnes.

Injustement arrêté en janvier 1945 par les troupes de libération soviétiques stationnées en Hongrie, il fut expédié, contre sa volonté, en U.R.S.S. et déclaré "mort par crise cardiaque en juillet 1947".

Alors que l'hypothèse de sa survie revient à l'avant-plan de la scène internationale, se contenter de commémorer les exploits de l'une des plus grandes figures de notre temps, sans exiger et obtenir toute la vérité sur son sort, serait faillir à tous les devoirs.

La chronologie des événements récents préfigure la difficulté qu'éprouvera la direction soviétique à maintenir une thèse officielle d'où la réalité est absente.

Le 17 mai 1990, à Strasbourg, le Parlement Européen adopte à l'unanimité, dans les urgences, une résolution par laquelle il demande aux autorités soviétiques de rouvrir le dossier de Monsieur Raoul WALLENBERG et celui de son chauffeur, l'ingénieur hongrois Vilmos LANGFELDER.

Le 15 juin 1990, la question du sort de Monsieur Raoul WALLENBERG est, à nouveau, débattue, dans le cadre de la Conférence sur la Sécurité et la Coopération en Europe, cette fois, à Copenhague.

Les Soviétiques admettent que la version officielle du décès de Monsieur Raoul WALLENBERG peut légitimement être mise en doute et se déclarent prêts à procéder à une nouvelle enquête.

Le 20 juin 1990, au Parlement belge, le Député Edouard KLEIN pose une question orale à Monsieur Mark EYSKENS, Ministre des Relations extérieures, à propos de la résolution du Parlement Européen relative au dossier WALLENBERG.

Le 12 juillet 1990, le Sénateur David NORRIS informe très largement le Parlement irlandais du dossier de Raoul WALLENBERG, de la résolution du Parlement Européen et des démarches entreprises au sein de la CSCE.

./.

Du 26 août au 7 septembre 1990, une Commission d'enquête internationale, instaurée par le Professeur Guy von DARDEL, demi-frère de Raoul WALLENBERG, est autorisée à étudier les fichiers de la prison de Vladimir, où selon de nombreux témoignages d'anciens détenus, le diplomate suédois se serait trouvé dans les années 50; elle acquiert la conviction que des informations complémentaires sur Raoul WALLENBERG se trouvent dans les fichiers du KGB.

Composée d'un groupe d'experts internationaux et d'un groupe d'experts soviétiques, la Commission a découvert, au terme de douze jours d'examen minutieux des archives, effectué par le Professeur Guy von DARDEL et son équipe, que l'Union Soviétique n'a jamais procédé à la moindre investigation à la prison Vladimir

Les archives de la prison n'ont pas été examinées; les fonctionnaires de la prison n'ont pas été interrogés et les témoins, dont les déclarations étaient pertinentes, n'ont pas été entendus sous serment ou autrement.

Cette découverte est particulièrement troublante, et même douloureuse. En effet, tout au long des années 50, l'Union soviétique a reçu, du gouvernement suédois, des témoignages fondés sur des déclarations d'étrangers incarcérés à la prison Vladimir et ayant par la suite quitté l'Union soviétique, selon lesquels Raoul Wallenberg était vivant dans les années 50. Pourtant, pendant 12 ans - de 1945 à 1957 - l'Union soviétique n'a cessé de répéter "Raoul Wallenberg n'est pas en Union soviétique et nous ne le connaissons pas". L'Union soviétique a fini par admettre, dans le Mémoire de Gromyko du 6 février 1957, que Raoul Wallenberg avait été en Union soviétique mais a aussitôt précisé qu'il était décédé d'un infarctus, le 17 juillet 1947, à la prison de la Loubianka. Ces conclusions étaient prétendument fondées sur une investigation "complète" des témoignages de détenus de la prison Vladimir. Cette enquête, disait le Mémoire de Gromyko, n'avait pas permis de découvrir "une quelconque information attestant de la présence de Wallenberg en Union soviétique ... aucune des personnes interrogées n'avait connaissance de Wallenberg". En conséquence, la découverte de la Commission selon laquelle aucune enquête n'a jamais été menée par l'Union soviétique à la prison Vladimir, non seulement discrédite le Mémoire de Gromyko et la thèse soviétique du décès de Wallenberg en 1947, mais, en outre, elle met en question son droit moral à toute prétention, vu l'absence d'enquête de la part des autorités soviétiques.

La Commission a appris que des étrangers emprisonnés à Vladimir - surtout ceux ayant le statut de diplomate - n'étaient habituellement pas enregistrés sous leur propre nom mais sous un faux nom ou sous un numéro.

Cette découverte du "Système de classification de la pré-glasnost" utilisé pour les prisonniers étrangers donne, pour la première fois, un fondement à la rumeur légendaire de "L'homme au masque de fer" du système pénitentiaire soviétique.

La Commission a examiné 104.000 fiches d'enregistrement à la prison et retenu 1.429 fiches pour analyse complémentaire, par ordinateur et pour reproduction sur bande video. 30 d'entre elles figuraient dans la catégorie "numérotée" et nous avons essayé d'en trouver 10. Si la fiche d'enregistrement à la prison de Raoul Wallenberg porte un numéro ou si l'enregistrement s'est fait sous une fausse identité, il est pratiquement impossible de la découvrir.

La Commission a appris que les dossiers individuels d'étrangers détenus dans la prison ont été conservés mais qu'ils ont été transférés de Vladimir aux archives du KGB à Moscou.

La Commission a également été informée que, outre les dossiers personnels susmentionnés, des dossiers parallèles du KGB, qualifiés "d'enquête" ou "opérationnels", sur des étrangers détenus à Vladimir ont également été transférés au KGB, à Moscou.

La Commission a constaté que le système de classification des dossiers de la prison est très élaboré et complexe. Par exemple, il y a des dossiers séparés pour le passeport d'un prisonnier, la fiche d'enregistrement à la prison, l'argent et les objets personnels. En un mot, les prisonniers étrangers auraient des dossiers séparés pour chacun des objets entrant dans chacune des catégories mentionnées ci-dessus.

Le 4 octobre 1990, le Bureau de l'Assemblée Parlementaire du Conseil de l'Europe à Strasbourg accueille favorablement une nouvelle proposition de résolution appelant à la libération de Messieurs WALLENBERG et LANGFELDER.

Réunie du 25 au 26 octobre 1990 à Belgrade, la Commission des questions juridiques et des droits de l'homme du Conseil de l'Europe désigne, comme rapporteur, le Sénateur français Robert PONTILLON, Président de l'Assemblée de l'Union de l'Europe Occidentale et Président de la Conférence internationale pour les Juifs de l'U.R.S.S.

En novembre 1990, la découverte fortuite d'un document d'une haute importance, daté de février 1947 et catalogué strictement secret, est retrouvé dans les archives soviétiques du Conseil des Ministres ; il renforce la foi qui s'attache aux innombrables preuves de la survie.

Echappé à la vigilance du KGB, il ne permet plus au gouvernement soviétique de nier la présence de Monsieur WALLENBERG à Lefortovo.

Tous ces éléments indiquent que, grâce à cette longue quête de la vérité, un mur, lourd de quarante cinq années de mensonges, est en train de s'écrouler.

Tout un pan des rapports Est-Ouest s'en trouvera modifié.

Simone LUCKI,
Présidente du Comité Belge pour Raoul WALLENBERG et
Secrétaire Général de la Commission Internationale
d'Enquête sur le sort de Raoul WALLENBERG

Un héros de notre siècle :
Raoul Wallenberg

Ceux qui ont vécu l'époque de la capitulation de Munich ont gardé le souvenir des avantages territoriaux qui en découlèrent pour la Hongrie, au détriment de la République de Tchécoslovaquie et de la Roumanie.

Il en résulta une dépendance de plus en plus accentuée de Budapest vis-à-vis de Berlin qui exigea l'adhésion de la Hongrie au Pacte tripartite qui liait l'Italie et le Japon à l'Allemagne.

Mais le Chef de l'Etat hongrois, l'Amiral Horthy, ne désirait pas prendre une part active à la guerre, et essaya de s'en tenir à l'écart. Le Chef du Gouvernement, Teleki, se suicida le 3 avril 1941, lorsque la Wehrmacht pénétra dans le pays pour attaquer la Yougoslavie. Son successeur devait accepter d'engager l'armée hongroise aux côtés des Allemands dans les Balkans puis en URSS où la 2e Armée hongroise subit sur le Don, en 1943, des pertes de l'ordre de 70% de ses effectifs.

Cependant, devant les exigences de plus en plus grandes de Berlin, le Premier Ministre Miklos Kallay, s'efforce de jouer un double-jeu et certaines tractations secrètes avec les Alliés ont lieu.

Hitler fera occuper la Hongrie par ses troupes en mars 1944 et un régime de terreur est immédiatement instauré dans le pays.

Les Juifs, que le régime Horthy n'avait pas persécutés, vont connaître les horreurs de l'isolement, de la concentration et de la déportation sous son successeur Szalaszi. On connaît le rôle d'Eichmann dans cette tragédie et à travers le témoignage de Primo Lévi, le drame de l'arrivée des Juifs hongrois à Auschwitz.

C'est alors qu'intervient un Suédois de 32 ans, membre d'une famille connue, Raoul Wallenberg, qui a décidé de se consacrer au sauvetage des Juifs, et qui va être nommé à l'Ambassade de Suède à Budapest.

Il y déploiera avec imagination et courage une activité incessante, distribuant visas et passeports de protection à des dizaines de milliers de Juifs traqués. D'après les travaux de l'historien allemand, V.D. Adam, de la Pädagogische Hochschule de Reutlingen, sur une population juive hongroise de 725.000 hommes, femmes et enfants, plus de 400.000 pourront échapper au massacre, et la plupart d'entre eux le devront directement ou indirectement à Raoul Wallenberg et au renouveau d'espoir que son action a suscitée à travers les populations juives du pays.

Recherché par la Gestapo, il parviendra à lui échapper avec un courage, un sang-froid et une habileté extraordinaires.

.../...

.../...

Reportons-nous par la pensée ou l'imagination à ces années qui furent, pour les armées alliées des années de combat et pour une partie de l'Europe occidentale celles de la libération, mais qui furent, pour d'importantes populations juives d'Europe centrale et orientale, celles de la plus grande souffrance, de l'angoisse et de la mort.

C'est sous la menace perpétuelle de l'effondrement de son action et de la déportation de ces populations vers les camps d'extermination que devait travailler Raoul Wallenberg dans une extraordinaire indifférence à son sort personnel.

En janvier 1945, il prend contact avec les troupes soviétiques qui vont libérer Budapest et se rend au quartier Général du Maréchal Malinovsky accompagné de son seul chauffeur.

On perd dès lors le sillage de l'un et de l'autre. bien qu'un certain nombre de témoignages, parfois contradictoires, aient signalé leur présence en divers lieux.

Depuis la fin de la guerre, des recherches ont été entreprises pour retrouver leur trace mais elles se sont toujours heurtées à l'indifférence ou à l'hostilité de la bureaucratie soviétique.

L'ouverture apportée par Mikhaïl Gorbatchov a ranimé les espoirs et une commission internationale d'enquête s'est créée dont les membres principaux sont : le Professeur von Dardel (Suède), Elie Wiesel (Etats-Unis) Gideon Hausner (1) (Israël), Samuel Pizar (France), Mikhail Schlenov (U.R.S.S.).

Cette commission est présidée par le Professeur Irwin Cotler (Canada) et notre compatriote Me Simone Lucki, Présidente du Comité belge, en est la Secrétaire-Générale (2)

Un groupe d'experts soviétiques présidé par l'historien et ethnologue Mikhail Schlenov, et composé de Messieurs Arseny Roginsky, Vadim Birstein, Alexei Kartsev, et Alexandre Rodyansky, lui prête son concours.

La Commission d'enquête a obtenu que de nombreuses personnalités interviennent auprès de Mikhaïl Gorbatchov pour que les autorités soviétiques rouvrent le dossier et permettent aux experts d'y avoir accès.

De très hautes personnalités ont joint leurs voix et leurs signatures à celles des membres de la commission d'enquête et cette liste impressionnante compte de nombreux Belges de grande autorité et de grand prestige.

(1) Gideon Hausner. le Procureur du procès Eichmann. vient de décéder.

(2) Rue Dautzenberg 50 Bte 3 . 1050 Bruxelles à qui les signatures de solidarité peuvent être adressées.

.../...

Ces efforts qui continuent à se déployer ont déjà connu des succès impressionnants. Parmi ceux-ci le vote à l'unanimité par le Parlement européen, le 17 mai 1990, de la résolution PE 141.810. Se fondant sur les déclarations des droits de l'homme, l'Acte final d'Helsinki et le Pacte des Nations Unies relatif aux droits civils et politiques, cette résolution invite, entre autres, les autorités soviétiques à "lancer un avis de recherche sur tout le territoire de l'Union soviétique par la presse, la radio et la TV ainsi que par toutes voies de droit".

Cette résolution a été portée le 31 mai 1990 à la connaissance de ces autorités par le Secrétaire-Général du Parlement européen.

Nous sommes convaincus qu'il est du devoir de tout citoyen conscient de ses responsabilités vis-à-vis des générations à venir, de s'associer à l'action du Comité Raoul Wallenberg pour qu'un sauvetage clandestin d'une ampleur unique dans l'histoire de la deuxième guerre mondiale soit connu et rappelé, par respect pour le passé et comme exemple d'abnégation au service de l'homme, de sa dignité et de ses libertés.

Baron Jean Bloch
Président honoraire du Consistoire
Président d'Honneur de l'Union Nationale
des Evadés de guerre.

— Et proche

Journal 171290

LE COMITE BELGE POUR RAOUL WALLENBERG S'EST

ATTACHÉ À UNE NOBLE CAUSE, CELLE D'UN AUTHENTIQUE HÉROS. COMMENT QUALIFIER AUTREMENT CET HOMME QUI A RÉUSSI, AU PERIL DE SA VIE, À SAUVER PLUSIEURS DIZAINES DE MILLIERS DE PERSONNES QUI, SANS LUI, N'AURAIENT SANS DOUTE PAS SURVÉCU AUX TERRIBLES MÉCANISMES D'ÉLIMINATION QUI S'ÉTAIENT MIS EN MARCHÉ DURANT LA SECONDE GUERRE MONDIALE.

SI SON INLIASSABLE ACTIVITÉ EN FAVEUR DES DROITS DE L'HOMME EN AVAIT FAIT UN HÉROS, LES CIRCONSTANCES DE SA DISPARITION ET LE MYSTÈRE QUI ENTOURENT SON DESTIN EN ONT FAIT UN SYMBOLE. SYMBOLE NON SEULEMENT DES DÉFENSEURS DE LA

LIBERTÉ FACE AUX ACTIVITÉS DE RÉGIMES QUI S'Y OPPOSAIENT DURANT LA SECONDE GUERRE MONDIALE, MAIS SYMBOLE GÉNÉRAL DES DÉFENSEURS DES DROITS DE L'HOMME FACE À TOUS LES TOTALITARISMES. À CE TITRE, IL PEUT ÊTRE COMPARÉ AUX PLUS GRANDES FIGURES DE TOUS LES TEMPS, QUI ONT DÉFENDU LE DROIT À LA JUSTICE, LA LIBERTÉ ET L'ÉGALITÉ, PARFOIS AU PÉRIL DE LEUR VIE.

LE MONDE, D'AILLEURS, NE S'Y EST PAS TROMPÉ : DÈS SA DISPARITION, SON GOUVERNEMENT D'ABORD, PUIS D'AUTRES, PUIS DE NOMBREUSES PERSONNES SE REGROUPANT EN ASSOCIATIONS. SE SONT ENQUIS DE SON SORT, NE POUVANT ADMETTRE QUE QUELQU'UN

QUI S'ÉTAIT TELLEMENT DÉVOUÉ À UNE SI NOBLE CAUSE, PÛT, POUR DES MOTIFS POLITIQUES INCOMPRÉHENSIBLES, ÊTRE ÉLIMINÉ. C'EST À LA RECHERCHE DE LA VÉRITÉ SUR SON SORT, DEPUIS 45 ANS MAINTENANT, QUE DES ASSOCIATIONS COMME LE COMITE BELGE POUR RAOUL WALLENBERG SE CONSACRENT. JE SAIS QUE BEAUCOUP D'INFORMATIONS CONTRADICTOIRES ONT CIRCULÉ À SON PROPOS; MAIS QUELQUE SOIT LE DESTIN, QUI LUI A ÉTÉ RÉSERVÉ, JE SAIS QUE TOUS CEUX QUI SONT ATTACHÉS À LA LIBERTÉ ET À LA JUSTICE ONT LE DROIT DE CONNAÎTRE LA VÉRITÉ SUR SON SORT.

3
C'EST DANS CET ESPRIT QUE J'AI INTRODUIT UNE RESOLUTION
AU PARLEMENT EUROPEEN QUI A ETE ADOPTEE A L'UNANIMITE
LE 17 MAI 1990 A STRASBOURG.

JE TIENS A ASSURER LE COMITE BELGE POUR RAOUL WALLENBERG
DE TOUT MON APPUI DANS SES EFFORTS ET

FORMULE L'ESPOIR. QUE LE PROCESSUS
QUI A ÉTÉ ENTAMÉ EN 1975, APRÈS L'ADOPTION DE L'ACTE FINAL
D'HELSINKI, ET QUI SE POURSUIT LENTEMENT PUISSE PARVENIR
FINALEMENT AUX RÉSULTATS QUE NOUS EN ATTENDONS : LE RESPECT

DE LA LIBERTÉ , DE LA JUSTICE, DES DROITS INDIVIDUELS, POUR
QUE NOUS PUISSIONS ESPÉRER, ENFIN, ENTRER DANS UNE ÈRE OÙ
IL NE SERAIT PLUS JAMAIS POSSIBLE QU'EXISTE UNE AFFAIRE
WALLENBERG.

LEO TINDEMANS,
ANCIEN PREMIER MINISTRE
ANCIEN MINISTRE DES RELATIONS EXTERIEURES
MEMBRE DU PARLEMENT EUROPEEN

DERNIERE NOUVELLE

NOUVEAU DOCUMENT SUR RAOUL WALLENBERG DECOUVERT DANS LES ARCHIVES DU CONSEIL DES MINISTRES D'UNION SOVIETIQUE

En novembre 1990, le Comité belge pour Raoul WALLENBERG est fortuitement entré en possession d'un document d'une importance capitale. Ce document daté du 24 février 1947, catalogué strictement secret et appartenant à la plus haute gamme, a été retrouvé dans les archives soviétiques du Conseil des Ministres, au registre central. Cette pièce a manifestement échappé à la vigilance du KGB qui l'aurait sinon, certainement écartée. L'erreur du KGB provient d'avoir voulu économiser un document et d'avoir traité de WALLENBERG au deuxième paragraphe, le document étant classé sous le premier des autres noms concernés par l'écrit, KITCHMAN, ressortissant allemand revenu.

Ce document fait état de la présence de Raoul WALLENBERG à la prison de Lefortovo. Or, les autorités soviétiques n'ont jamais admis ce fait et continuent même à refuser l'accès aux archives de cette prison, sous prétexte qu'il ne s'y trouve rien.

Or, dans le document susmentionné, le nom de WALLENBERG y est convenablement orthographié (avec deux "l"); le prénom y est mentionné; la ration d'officier doit lui être servie.

Ces précisions contrastent étonnamment avec les imprécisions, par contre, de "l'acte de décès" officiel de SMOLTSOV où le nom de WALLENBERG n'est orthographié qu'avec un seul "l" et où le prénom ne figure pas. Le nouveau document découvert tout récemment apparaît donc comme beaucoup plus fiable que le "document unique" de SMOLTSOV et renforce l'existence de pièces supplémentaires auxquelles l'accès s'impose, quelle que soit la mauvaise volonté du KGB.

ALEXIS GUÉDROÏTZ

~~MAÎTRE DE LANGUE RUSSSE À L'ÉCOLE DE GUERRE~~
TRADUCTEUR-JURÉ PRÈS LE TRIBUNAL
DE 1ÈRE INSTANCE DE BRUXELLES

AVENUE BEL-AIR, 37
1180 BRUXELLES

U R S S

MINISTÈRE DE LA SECURITE
D'ETAT

3 Direction Principale

Le 24 février 1947

N° 3/

M O S C O U

99

ABS. SECRET

AU CHEF DE LA PRISON INTERIEURE DU MGB DE L'URSS

colonel

cam. MIRONOV

COPIE: AU CHEF DE LA PRISON LEFORTOVO DU MGB DE
L'URSS

Lieut. colonel

cam. IONOV

Je vous prie de diriger à la prison Lefortov du MGB de l'URSS les prison-
niers de guerre KITCHMAN Horst et HATZ Otto et de la y placer conjointement
dans la cellule N° 203 avec ration particulière.

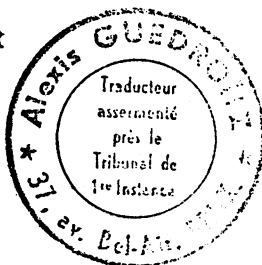
Je vous prie de déplacer les prisonniers de guerre de la prison Lefortov
REDEL Willy et WALLENBERG Raoul de la cellule N° 203 conjointement dans la
cellule N° 7 avec ration d'officiers.

LE CHEF DE LA 4 SECTION 3 DIRECTION PRINC.

colonel

(signé) /KARTACHOV/

Traduit du russe NE VARIETR
Bruxelles 15-XII-1990

*Les questions
Septembre 1990*

S'il faut croire Simone Lucki, présidente du Comité Wallenberg, la réponse est oui.

Raoul Wallenberg, ce diplomate suédois arrêté par les soviétiques en 1945 à Budapest au moment de l'entrée des troupes de l'armée rouge, a sauvé plus de cent mille Juifs menacés de déportation par les nazis et leurs alliés hongrois du régime de Horthy.

Cent mille. Jamais un aussi grand nombre de personnes n'a été sauvé par un seul homme en un laps de temps aussi court. Un homme mu par le seul désir de sauver son prochain, un homme que rien ne prédisposait à devenir un héros, un martyr... Né dans une famille de la haute bourgeoisie suédoise Raoul Wallenberg est nommé à la légation suédoise à Budapest vers la fin de la guerre. Horrifié par ce qu'il voit - les nazis et leurs séides hongrois les Croix fléchées -, il décide de tenter de sauver des juifs en leur distribuant des documents de protection suédois. Il achète des maisons, les surmonte du drapeau de son pays, donnant ainsi l'impression que ces bâtiments jouissent de l'extra-territorialité, et accueille et abrite des juifs. En nombre de plus en plus grand. Il va même jusqu'à en chercher dans les trains de déportation, est en conflit ouvert avec Eichman. Il réussit ce qu'il a entrepris, sauver des vies humaines. Cent mille vies... Il sauve également des officiers soviétiques.

Il est arrêté par les russes alors qu'il se rendait à un rendez-vous avec le maréchal Malinowski. Raoul Wallenberg disparaît, la légende Wallenberg naît.

Les soviétiques tout d'abord nient l'avoir arrêté. Puis se rétractent et déclarent qu'il est mort en prison en 1947 d'une crise cardiaque.

Des témoignages arrivent au compte-goutte. Certains affirment qu'il était vivant en telle ou telle année. D'autres parlent de lui comme du « grand suédois ». Les preuves sont là, pratiquement formelles d'après Simone Lucki, de sa présence jusque dans les années 80. « Oui », dit-elle avec force et conviction « il est vivant ». Et elle bouge, et elle agit. D'abord seule. Puis une, puis deux, puis dix personnes l'aident. Elle organise des colloques, écrit, oh oui elle écrit des centaines, des milliers de lettres, à des parlementaires, des ministres, aux autorités russes, occidentales. Elle est reçue par de hautes personnalités politiques. A tous elle répète le même discours : « Raoul

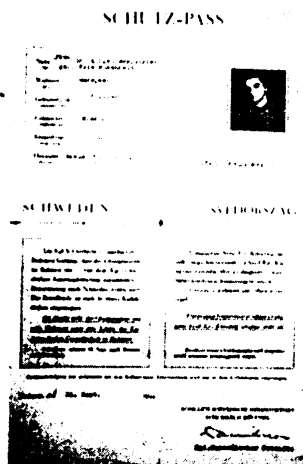
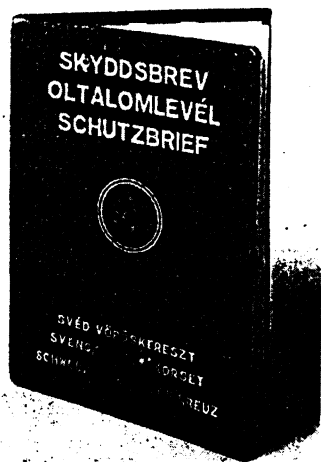

Raoul Wallenberg

Wallenberg est vivant. Et s'il est mort, comme les soviétiques l'affirment mais avec de moins en moins d'insistance, qu'ils nous fournissent des preuves irréfutables de sa mort ».

Des pétitions circulent. Elle profite de la moindre visite d'un haut fonctionnaire russe en Occident ou d'un occidental à Moscou pour l'interpeller, pour lui demander de l'aider dans sa quête de vérité, dans son combat pour la libération d'un homme, d'un Juste. Il semblerait que, pour la première fois, les autorités soviétiques acceptent de remettre en cause la thèse officielle du décès de Raoul Wallenberg en 1947. Ils acceptent d'ouvrir les archives de la prison de Vladimir. Les journaux russes (les nouvelles de Moscou, la Pravda) s'interrogent sur le bien fondé des allégations officielles.

Raoul Wallenberg a sauvé des juifs pendant la guerre. Il est juste que ce soit des juifs qui essaient de le sauver. Raoul Wallenberg ne s'est pas posé la question de savoir si ces juifs étaient suédois ou hongrois, ashkenazes ou sépharades. C'était des hommes tout simplement. En mémoire de nos frères disparus pendant l'Holocauste, pour nous, pour notre conscience, faisons quelque chose. Dans chacun de vos pays, dans chacune de vos villes écrivez à Monsieur Mikhaïl Gorbatchev Président du Praesidium d'URSS et Secrétaire Général du Parti Communiste, le Kremlin, Moscou, une lettre lui demandant simplement : « Libérez cet homme ». Envoyez également une lettre à votre député, à votre sénateur, leur demandant d'écrire à Mr Gorbatchev dans ce sens. Envoyez-nous copie de vos lettres que nous transmettrons à Simone Lucki, au comité Raoul Wallenberg. Pour lui, pour nous-mêmes, merci.

Document de protection suédois

Translated by Aline Brandon.

IS THIS MAN STILL ALIVE ?

If we are to believe Simone LUCKI, Chairman of the Wallenberg Committee, the answer is yes.

Raoul WALLENBERG, the swedish diplomat arrested by the russians in 1945 in Budapest at the time the red army entered the city and who saved over 100.000 jews threatened of deportation by the nazis and their hungarian allies of the Horthy regime. 100.000.

Never as many people had been saved by one, and only man, in such a short time. A man stired by the only desire to save people, a man who's destiny was not become a hero or a martyr.

Born in a family of the high middle-class swedish population, Raoul Wallenberg is appointed to the swedish delegation in Budapest around the end of the war. Horrified by what he sees - the nazis and their hungarian allies the arrowed Cross, he decides to try to save the jews by distributing protection documents from Sweden. He buys houses, flies the swedish flag on them thus giving the impression that these buildins are protected by the swedish goverment, and in them shelters jews, as many as possible. He even goes and gets them from deportation trains and is in open conflict with Eichman. He succeeds in his enterprise, saving human lives. One hundred thousand lives ... He also saves soviet officers.

He is arrested by the russians while going to a meeting he was to have with Marshal Malinovski. Raoul Wallenberg disappears, the Wallenberg legend is born.

At the begining the russians deny having arrested him. However later they declare that he died in prison in 1947 of a heart attack.

Testimonies arrive little by little. People affirm that he was seen alive at a time or another. Others speak of him as the « big swedish man ».

Proof is there, formal proof says Simone LUCKI, of his presence untill the eighties. « Yes » she says, absolutly convinced, « he is alive ». She moves and acts, alone first, then with the help of two and soon ten people.

She organises conferences, writes hundreds, even thousands of letters to parlement members, to ministers, to occidental and russian authorities.

She gets to see high political people and to all she repeats the same thing : « Raoul Wallenberg is alive. And if he is dead as the soviets affirm - although less and less - they are to give us undeniable proof.

Petition circulate. She takes advantage of the slightest visit of a high russian official to the Occident or of an occidental to Moscow to speak about it, to ask him to helper in her research of the truth and in her fight for a man, a Just. It seems that for the first time the russian authorities accept to review the official theses of Raoul Wallenberg's death in 1947. They accept to open the files of the Wladimir prison. The russian press (News of Moscow - the Pravda) start to question the just ground of the official gouvernement statements.

Raoul Wallenberg saved jews during the war, it is only just that it be jews who try to save him. Raoul Wallenberg did not ask the question if these jews were swedish, hungarian, ashkenazi or sepharadi. They were just human beings. In memory of our brothers who disappeared during the Holocaust, for us, of our conscience, we must do something. In each of your countries, in each of your cities, write to Mr. Gorbachev, President of the USSR Praesidium and Secretary General of the Communist party, at the Kremlin - Moscow asking him simply « Free this man ». Also send a letter to your senator or congressman asking him to write to Mr. Gorbachev in the same terms. Send us copies of your letters that we will follow to Simone Lucki at the Raoul Wallenberg Comitee. For him and for ourselves, Thank you.

studier ang. Wallenberg

8/3 M. Tirrell
besitt n. K. an
Lundin

Örebro 27/1-91

Bäste herr Hallkvist

INK. UTF. ES DEP.	
!D. N: 027/006	81-38
1991	
AVD	2
EX-1	

Det är min förhoppning att dessa rader skall finna er vid högönskelig välmåga!

Efter att ha "terroriserat" er via telefon ämnar jag nu göra så brevledes... Nej, skämt åsido, så skriver jag med anledning ~~av~~ av pratstunden ni lovade mig. Jag har vid det här laget hunnit en bit med mitt specialarbete och frågorna jag skulle vilja ha ert uttalande om är om inte legio så åtminstone många.

Tyvärr har oandade svårigheter börjat upp sig, i och med det -med all säkerhet välbehövliga- starka säkerhetspådraget kring UD har man meddelat mig att min vecka letande bland arkivpapprena förmodligen ej går att realisera; inga obehöriga släpps in. Och med tanke på att det var detta som skulle utgöra stommen i mitt specialarbete förstår ni säkert att situationen är aningen prekär och att det för mig nu är av ännu större vikt att få träffa er.

Naturligtvis ser jag till att göra

mig ~~för~~ den dag som passar er,
men om det är möjligt har jag här
några datum som vore ideala för
mig, därför att jag ändå befinner mig i
den kungliga huvudstaden; 20, 22 februari.
Men som sagt; det som passar er passar mig.

Med hopp om positivt gensvar!

Vänliga hälsningar:

Maria Tisell

Adr. Maria Tisell
Manillag. 26 A
702 12 Örebro

Tel. # 019 / 135022, 019 / 82998 (mina föräldrar)

P.S. Stort tack för tipset om Raoul
Wallenbergprojektet i Uppsala, jag har
skrivit till dem och hoppas på
att få åka och beskåda deras
verksamhet. D.S.

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten

ARKIVEXEMPLAR

1991	Dnr 01-29	Avd	Grupp	Mål
	29/001	P	2	Eu I

Ex t Ambassaden Moskva

Prof von Dardel, Genève
Kabinettssekreteraren
Polchefen
Chef Pol 1
Wöhler
Hallqvist

Ministern Ingmar Karlsson
BONN

Exp 910130 Jh

Wallenberg
(4 bil)

Broder,

"Vi förs bort." Detta meddelade Raoul Wallenberg eller hans cellkamrat i cell 203 i Lefortovo-fängelset i Moskva, Willi Rödel, genom en knäckning i väggen. Bernhard Rensinghoff uppfattade det korta budskapet, och några knytnävsslag i väggen. Han uppgav 1956 att detta sannolikt skulle ha skett hösten 1946. I vitboken 1957, där olika vittnesutsagor vägts samman, kom man emellertid fram till att tidpunkten med största sannolikhet var "någon gång i februari 1947".

Raoul Wallenberg-kommissionens ryska medlemmar fann i oktober förra året vid sin arkivgenomgång i Moskva närslutna dokument. Det är ett brev daterat den 24 februari 1947. Överste Kartasjov vid Ministeriet för statssäkerhet anholder hos chefen för Lubjanka-fängelset (= MGB:s inre fängelse) att Raoul Wallenberg och Willi Rödel förs över från cell nr 203 i Lefortovo till cell nr 7 i Lubjanka. Han anholder samtidigt om att fångarna Kitschmann och Hatz sätts i cell 203 i Lefortovo.

./.

Ifylles av postexp

☒ Avsant med

☒ sv kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avsändn datum

31/1-91

Sign

aa

Brevet bekräftar alltså vitbokens tidsangivelse samtidigt som det också talar om vart Wallenberg och Rödel avsågs bli förda. Det har vi tidigare inte vetat. Dessutom säger det oss att man ville låta de båda - i varje fall tills vidare - fortsatt vara tillsammans. (Intressant är att historikern Rolf Karlbom i sin bok "Raoul Wallenbergs fångenskap i Sovjet", 1987, hävdar att RW i själva verket endast flyttades till en annan cell i Lefortovo.)

Uppgifterna i brevet får oss att fatta förnyat intresse för Willi Rödels person och öde.

En djupdykning i vårt arkiv ger följande vid handen:

Willi Rödel (ibland stavat Roedel eller Roedl) föddes 16 mars 1897 i Hanau am Main. Han tjänstgjorde vid tyska legationen i Bukarest som legationsråd av första klassen. Han omnämns också som överregeringsråd, alternativt förses han med militära titlar som överste och överstelöjtnant; i ett brev i början av 1956 från Wallenberg-handläggaren Lorentzson sägs han sannolikt ha varit chef för säkerhetstjänsten vid ambassaden. Vittnet Bergemann uppger att WR varit SA-man med "gyllene partitecknet" i knapphålet och protegé till general Killinger (eller Kehdinger). Enligt B skulle Rödel bl a ha ansvarat för "övervakningen av beskickningspersonalen". B trodde också att han tidigare varit militärattaché i London.

Den tyska beskickningspersonalen i Bukarest togs tillfånga den 13 september 1944. De flesta sattes den 17 september i Lefortovo. Så också Rödel. Flera av de relativt många vittnena från Lefortovo nämner Rödel. Bl a uppges det att han skulle ha varit en ivrig knackare.

..

Vad hände då Rödel efter Lubjanka, om vi nu utgår från att anhållan i överste Kartasjovs brev villfors? Det främsta vittnet därvidlag är Josef Bannert som i en intervju 18 november 1955 (se bil) uppgav att Rödel i januari 1948 fördes från Lubjanka till Vorkuta och att han dog där i början av februari. Bannert hade dessförinnan i baracken delat brits med Rödel som varit "mycket svag och utmattad". Han hade berättat att han "ofta genomgått förhör och vistats i mörkcell samt att han slagits och pinats". Bannerts uppgift bekräftas av en man vid namn Tekker. Se bil PM 19/12 -55, punkt 2. Den i PM nämnde Schneider återfanns småningom, men hade inga uppgifter om Rödel i Vorkuta. Däremot gjorde han en rundfråga per cirkulär till 400 till Tyskland återsända medfångar, dock utan ytterligare resultat.

..

Via Suchdienst i Hamburg fick vi i maj 1956 kontakt med en son till Rödel, Dieter R, som då var chefsvaktmästare hos polisen i Offenbach am Main. Som framgår av bifogade brev hade han inte mycket att säga om faderns öde. Han hänvisade till Ernst Wallenstein, vars vittnesmål finns återgivet i vitboken 1957. Denne hade dock inget ytterligare att säga om Rödels öde.

Anledningen till att jag nu skriver till Dig är som Du förstår att vi är intresserade av om man i Tyskland hört något utöver det vi har angående Rödel. Det är ju länge sedan vi intresserat oss för det - enda anteckningen om Rödel i vårt (ofullständiga) kartotek, som inte täcker 50-talet, gäller en uppmaning från von Otter 1961 att inte förväxla Willi Rödel med en annan tysk diplomat med samma för- och efternamn.

Självfallet väntar vi oss inte mycket. Bannerts vittnesmål är ju ganska uttömmande. Kanske kan ni ändå undersöka med både sonen, om han är tillgänglig, och någon expert. Visste man när Rödel förts till Lubjanka? Har man i så fall några uppgifter om varför? Blev Rödel någonsin dömd? (Rensinghoff uppger att Wallenberg genom knackning kort tid innan han och Rödel förflyttades fått veta att han var "ett politiskt fall" och att han "av politiska skäl" aldrig skulle komma att dömas. Se vitboken 1957, sid 87.) Vad har sagts från officiellt sovjetiskt håll, om något? Om det finns ytterligare uppgifter om Rödel, finns det i så fall också - mot förmodan - något om RW som vi inte fått del av redan?

BERT Ljung?
M H H

Martin Hallqvist

№ 1029574
1970-11-21

99

СОВ. СЕКРЕТНО

СССР

МИНИСТЕРСТВО
ГОСУДАРСТВЕННОЙ
БЕЗОПАСНОСТИ
Главное Управление

НАЧАЛЬНИКУ ВНУТРЕННЕЙ ТЫРЬМЫ МГБ СССР
ПОЛКОВНИКУ -

ТОВ. МИРОНОВУ

Февраля 1947

№ 3/

г. МОСКВА

КОПИЯ: НАЧАЛЬНИКУ ЛЕФОРТОВСКОЙ ТЫРЬМЫ МГБ СССР
ПОДПОЛКОВНИКУ -

ТОВ. ИОПОВУ

Прочу Вашего распоряжения направить в Лефортовскую
тырму МГБ СССР военнопленных ИТЧМАН Хорста и ХАТН-ОТТО,
поместить их там совместно в камеру № 203 и зачислить
на паек особого контингента.
Содержавшихся в камере № 203 Лефортовской тырмы
военнопленных РЕДЕНЬ Вилли и ВАЛЕНБЕРГ Рауль прочу дост-
вить во Внутреннюю тырму МГБ СССР, поместить совместно
в камеру № 7 и зачислить на офицерский паек военноплен-
ного.

НАЧАЛЬНИК 4 ОТДЕЛА 3-го УПРАВЛЕНИЯ
ПОЛКОВНИК

КАРТАНОВ

KVALIFICERAT HEMLIGT

Sovjetunionen
Ministeriet för statssäkerhet
3:e överstyrelsen
24 februari 1947
Nr 3/
Moskva

Till chefen för Sovjetunionens ministeriums
för statssäkerhet inre fängelse översten
kamrat MIRONOV

Kopia till: chefen för Lefortovofängelset
vid Sovjetunionens ministerium för stats-
säkerhet överstelöjtnanten
kamrat IONOV

Anhåller om Er instruktion att till Lefortovofängelset vid Sov-
jetunionens ministerium för statssäkerhet få föra krigsfångarna
KITCHMAN Horst och CHATZ Otto, placera dem där gemensamt i cell
nr 203 och skriva in dem på specialkvotmatranson.

Anhåller om att de i cell nr 203 i Lefortovofängelset förvarade
krigsfångarna RÖDEL Willy och WALLENBERG Raoul förs över till
Sovjetunionens ministeriums för statssäkerhet inre fängelse,
placeras där gemensamt i cell nr 7 och skrivs in på officers-
matranson för krigsfångar.

CHEFEN FÖR 4 AVDELNINGEN VID 3 ÖVERSTYRELSEN

översten (namnteckning)

/KARTASJOV/

Sammanträffande 21.11.55

Strängt Förtroligt

AL

P.M.

angående samtal med bokhållaren Josef Bannert,
född den 4/8 1909, adress Weserstrasse 39,
Karlshafen. (Sammalet hållet den 18/11 1955
i släktings våning Adalbert Stifter Strasse 6,
Buchen/Heidelberg).

Bannert berättade om sig själv, att han ~~fångades~~
togs i Besarabien i augusti 1944, varifrån han fördes till
Jelabuga, där han vistades fram till september 1944. Där-
efter fördes han till Kasan. I detta läger sammankallades
Bannert med en överste von Stetten, vilken tillfångatogs
i Bukarest, där han varit medlem av den tyska militär-
kommissionen. /Enligt Bannert skall von Stetten ha
lidit i Workuta den 5 mars 1949. I januari 1948 fördes
Bannert över Sverdlovsk och Kirov till Workuta, där han
ankom till lägreets perisilka den 28 januari. Han
till Workuta företogs med tåg. Fångarna var under
ten uppdelade i mindre grupper på fem à sex personer. Den
porten omfattade cirka 1000 man, varav ungefär 200
krigsfångar, vilka kom från skilda delar av Sovjetunionen.

Sammanträffandet med Roedl.

I den barack, där Bannert placerades, kom han i
brits med en överstelöjtnant Roedl, vilken berättade
Bannert, att han varit medlem av den tyska militär-
kommissionen i Bukarest. Bannert omtalade då, att han
tillsammans med överste von Stetten. Denna
kantskap ledde till ett samtal den emellan.

Det Bannert kunde erinra sig från detta samtal.

ibland?

Roedl förts från Luhanka i Moskva över Kirov, där han till en början var i samma transport som Bannert men i annan vagn.

Roedl var vid detta tillfälle mycket svag och utmattad. Han var påtagligt nervös, gärrade och föreföll psykiskt nedbruten. Roedl hade berättat, att han ofta genomgick torturer och vistats i mörkcell samt att han slagits och plågats. Den långa transporten från Moskva hade - menade Bannert - säkerligen bidragit till att försvaga Roedls hälsa. Bannert visste ej hur lång tid Roedls transport från Moskva pågick, men i genomsnitt brukade dessa transporter ta mellan 14 dagar och en månad i utspråk.

På vår fråga om Bannert kände till orsaken till den behandling Roedl genomgått, svarade Bannert, att han ej hade fått veta något om detta av Roedl men att han antog, att ryssarna velat erhålla upplysningar om Roedls arbete i Bukarest.

Påföljande dag fördes Bannert och Roedl till tegelbruk nr 2 (i Workuta). I Workuta fanns cirka 70 lägerpunkter med i genomsnitt 2.000 fångar vardera.

Bannert var själv vid denna tid mycket sjuk och han betecknade själv sitt tillstånd som "svävande mellan liv och död". När han några dagar senare, då han blivit något bättre, frågade efter Roedl, fick han det beskedet, att denne avlidit någon av dagarna 2-6 februari 1948. Bannert påpekade emellertid, att dödsfallet också kunde ha inträffat någon av dagarna den 7 eller 8 februari 1948. Vem som hade berättat om dödsfallet kunde Bannert inte erinra sig.

På vår fråga om Bannert kunde erinra sig någon eller några, som under denna tid fanns i tegelbruk nr 2 i Workuta, och som eventuellt kunde sitta inne med ytterligare upplysningar, nämnde Bannert följande två namn. Karl Schneider, cirka 55 år, vilken skulle ha kommit till Friedland den 29 eller 30 december 1953, samt Nikolai Tekkel (Tekel), född i augusti 1909 i Estland. Tekkel kan eventuellt ha återvänt till Friedland i oktober 1955. Tekkel, som kunde ryska, användes av ryssarna som tolk i den barack, där bl.a. Bannert

och Roedl låg natten mellan den 1-2 februari 1948.

Bannert stannade i Workuta fram till den 29 augusti 1950, då han fördes till ett krigsfångeläger i Stalingrad. I maj 1951 fördes han till Asbest (i Ural), där han stannade till frigivandet.

Bannert beskrev Roedl vara ca 35-40 år gammal ungefär 170 cm lång, svag kroppsbyggnad. Bannert kunde ej angiva Roedls hårfärg och ögonfärg.

Bannert kände till att Roedl begravits på kyrkogården i rayon II i Workuta.

Köln den 19 november 1955.

(John Magnus Lindberg)

(S. Lundström)

P.M.

1.) Styhler, känd för oss från tyska Bukarest-beskickningen genom Bergeman m.fl., har förutom Lefortovskaja etc. vistats Kolyma. Styhler lämnade Magadan 19 september i år och passerade Sverdlovsk 23 september. Styhler tror följande ungrare frigivna ungefär samtidigt från Kolyma

1. ✓ Brigadier Nicolai Leybóvitsch eller Lubóvitsch född cirka 1921. Arresterad Budapest 1948. Obs: kan vara kommunist.
2. ✓✓ Ischtwan Molnar, född cirka 1919 bosatt Budapest.
3. ✓ ✓ Förnamn obekant, Molnar, cirka 1919, Budapest. kan vara Otto Molnar. Se P.M. över samtal med Weiss i München.
4. ✓ ✓ Horwath, son till ungersk överste cirka 1920 Budapest.
5. ✓ ✓ En viss "folktyisk ungrare" född cirka 1920 Budapest.
6. ✓ ✓ Otto Regius, musiker, cirka 1915, Budapest.
7. ✓ ✓ Georg Bfen, cirka 1926, Budapest. Har varit i brevkontakt med modern där.
8. ✓ ✓ En viss Seydali, cirka 1920, Budapest.

9. ✓ En Tiefenbacher, cirka 1920, Budapest.
10. ✓ En Bruckner i 40-årsåldern.
11. ✓ Flygaren Paul Gafat, fri från Magadan februari 1955, Budapest.
12. ✓ En Berkisch eller Berglisch i 32-årsåldern.
13. ✓ Eugen Barta, cirka 1924.

Telefon och post har icke begagnats vid överförandet namnen Köln. Tillåter mig föreslå Bonde av säkerhetsskäl uppmannas först kontakta (låta kontakta) ev. judar bland ovanstående via säker kanal.

2.) Vid samtal med Tekker har denne bekräftat, att en person sannolikt identisk med Roedl legat svårt sjuk i Ziegelei 2 i Workuta under januari-februari 1948 tillsammans med Bannert och Carl Schneider. Schneider, som återkommit efterforskas av mig.

Köln den 19/12 1955.

Gunnar Lorentzon.

DEUTSCHES ROTES KREUZ

SUCHDIENST HAMBURG

Abteilung II (Zivilvermißte)

HAMBURG-OSDORF, DEN 7. Mai 1956
BLOMKAMP 81
FERNRUF. 827963-66
DRAHTANSCHRIFT: SUCHDIENST HAMBURG

Az.: A II - M1/Lo
Bei Beantwortung bitte angeben!

aa L

Herrn
L i n d b e r g
Vertreter des Schwed. Roten Kreuzes

(22 c) K ö l n / Rhein
Ulmenallee 96

Betr.: W a l l e n b e r g , Raoul, schwed. Staatsangehöriger.

Bezug: Unser Schreiben vom 19. 3. 1956 Az. A II - Dr. N./40.

Sehr geehrter Herr Lindberg !

Wir dürfen Ihnen zur Kenntnis geben, daß uns ein Schreiben des Polizei-Hauptwachtmeisters Dieter Rödel aus Offenbach a.M., Luisenstraße 82, vom 20. 4. 1956 vorliegt, aus dem hervorgeht, daß der Vater von Dieter Rödel, Herr Willy Rödel, geb. 16. 3. 1897 in Hanau a. M., bis 1948 im Gefängnis Lefortowskaja mit einem schwedischen Diplomaten Wallenberg in einer Zelle zusammen war.

Herr Dieter Rödel hat die Mitteilung über den schwedischen Diplomaten Wallenberg durch einen guten Bekannten seines Vaters, der Ende 1955 aus der UdSSR heimkehrte und in Frankfurt a. M. Süd, Danneckerstr. wohnt, gehört.

Es wird sich also empfehlen, sowohl mit Herrn Rödel als auch mit dem in Frankfurt a. M. wohnenden Herrn Wallenstein Verbindung aufzunehmen.

Eine Abschrift des Schreibens von Dieter Rödel, an uns gerichtet, fügen wir bei.

Mit vorzüglicher Hochachtung

(Dr. B. Nether)

Anlage: 1 Abschrift

A b s c h r i f t

Dieter Rödel
Polizei-Hauptwachtmeister

Offenbach a. M., 20.4.1956
Luisenstrasse 82

An
Deutsches Rotes Kreuz
Suchdienst Hamburg
- A II/Ltm/Beck -

H a m b u r g - O s d o r f
Blomkamp 51

Betr.: Auskunft über den Verbleib meines Vaters, Willy Rödel,
geb. 16. 3. 1897 in Hanau a. M.

Bezug: Ihr Schreiben vom 21. 2. 1956, Az. A II/39962/Ltm/Beck

Bei Ihrer vorgelegten Meldung handelt es sich bestimmt um meinen Vater. Näheres über seinen Verbleib konnte ich leider auch nicht erfahren. Die Angabe von Ihnen, daß er vermutlich in das Gefängnis B u t y r k a bei Moskau verlegt worden sei, ist mir neu. Durch einen guten Bekannten meines Vaters, der Ende 1955 aus Rußland kam, Herr W a l l e n s t e i n, wohnhaft in Frankfurt a. M.-Süd, Danneckerstrasse, hörte ich folgendes:

Bis im Jahre 1948 ist mein Vater im Lefortowskaja-Gefängnis gewesen. Dort lebte er mit dem schwedischen Diplomaten W a l l e n b e r g in einer Zelle zusammen. Auch Herr Wallenstein war bis 1948 in jenem Gefängnis eingesperrt. Nach 1948 wurde er nach Sibirien in ein Zwangslager gebracht und alle Dinge, die er von diesem Zeitpunkt an bis zu seiner Entlassung von meinem Vater gehört hat sind Gerüchte die sehr zweifelhaft sind. Mein Vater soll nach 1948 in Wladimir gesehen worden sein; andere behaupten sie hätten gehört, er sei inzwischen in Wladimir gestorben. Das sind aber alles Gerüchte, und somit fehlen mir seit der Zellengemeinschaft mit Herrn Wallenberg jegliche genaue Nachweise über den Verbleib meines Vaters.

Falls Sie inzwischen eine Nachricht über den Verbleib des Herrn Wallenberg vorliegen haben, bitte ich Sie höflichst, mir diese mitteilen zu wollen.

Andere Hinweise habe ich leider nicht erhalten und ich möchte an dieser Stelle meine verspätete Antwort entschuldigen. Ich hatte Ihr wertres Schreiben verlegt und war mir deshalb eine frühere Beantwortung leider nicht möglich.

Ich sehe Ihrer gefl. Nachricht mit Interesse entgegen und bitte Sie höflichst, mich in dieser Angelegenheit auf dem Laufenden zu halten.

Mit vorzüglicher Hochachtung

gez. Rödel

Ärende

Wallenberg

Datum

1991-01-30

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Möt

Eu

Adress

Ambassaden

WASHINGTON

Text

Dnr...
*Hallqvist
milit* (POC)

Re Wallenberg

Ambassaden Moskva har 91-01-15 inrapporterat följande.

Cit Blott en rad.....(se i övrigt bif
från Moskva).....
gott samarbete med KGB.

Berner

Slutcit

Cabinet

UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen

Första enheten

ARKIVEXEMPLAR

1991-01-30

Dnr	Avd	Grupp	Mål
30/001	P	2	Eu I

Ministern Hans Magnusson

MOSKVA

Wallenberg

(2 bil, varav 1 i 2 ex)

Broder,

*il ej till arkiv
3/0207/54*

Närslutet skickar jag Dig ytterligare en omgång
(i två ex) registreringskort från Vladimir till
Roginski m fl.

De hade via Guy von Dardel bett att få ett antal
böcker, vilket inte var så alldeles lätt. Här en av
dem, till låns, George H. Hodos "Show trials". Jag
måste dock be att få den åter senast 28 februari.

*Bark L. -**Carl Kaly -*

Martin Hallqvist

Postadress

Box 16121

103 23 STOCKHOLM

Dep. U 328, BCB Ybg 882276

Gatuadress

Gustav Adolfs torg 7

Avsant med

☒ sv kurir☐ utl kurir☐ luftpost

Fax

723 11 76 (G3)

☐ vanlig post

Telex

10580 MINEOR G

Avsändn datum

Sign

30/1-91

lll

UTRIKESDEPARTEMENTET

ARKIVEXEMPLAR

1991-01-30	Avd	Grupp	Mål
30/001	P	2	Eu I

Konsul Lars Fredén
RIGA

Wallenberg

Fru Munters

Hbr Fredén - Hallqvist 90-12-18
(2 bil)

Broder,

Härmed får jag återknyta till vårt samtal senast om fru Munters.

./.

Självfallet har ni haft annat att tänka på än att söka den gamla damen för en intervju. Emellertid får jag härmed översända hennes och hennes mans registerkort från Vladimir-fängelset. De fotograferades av medlemmar i den internationella Wallenberg-kommissionen som besökte Vladimir förra året. Kanske kan dessa dokument vara av intresse för Natalja Munters och hennes familj.

Hallqvist

M.H.

Martin Hallqvist

Ifylles av postexp

Avsänt med

☒ sv kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avsändn datum

31/1-91

Sign

ll

901023
Rolf
Björnerstedt

Наталья Мунтерс - Natalia Munters

Уголовная карточка 1я стр., левая сторона		Prison card 1st page, left side	
1. Фамилия	Мунтерс	1. Last name	Munters
2. Имя	Наталья	2. First name	Natalia
3. Отчество	Александровна	3. Patronymic name	Aleksandrovna
4. Год рождения	1897	4. Year of birth	1897
5. Место рождения	Быв. Муенский уезд, Орловская губерния	5. Place of birth	Formerly Muenski uyezd (district), Orlovskaya province
6. Адрес	Воронеж, ул. Орджо- никидзе 36, кв. 10	6. Address	Voronezh, ul. Ordjo- nikidze 36, kv. 10
7. Профессия, специальность	Не имеет (медсестра)	7. Profession, specialization	Does not have (nurse)
8. Место работы, должность	Домохозяйка	8. Place of work, position	At home
9. Партийность	Б/п	9. Party affiliation	None
10. Националь- ность	Русская	10. Nationality	Russian
11. Гражданство	Без грамот	11. Citizenship	No papers
12. Арестован, когда	410628	12. Arrested on	410628
13. Характер преступления	Помощ международной буржуазии	13. Kind of offence	Assistance to the international bourgeoisie
14. Статьи уголовного кодекса	58-4, 58-10 г.1, 82 г.1	14. Articles of the Criminal Code	58-4, 58-10 ch. 1, 82 ch. 1
15. Указать назва- ние тюрьмы, КПЗ , лагеря, колонии	Владимирсуая Особая тюрьма МВД, СССР	15. Give name of prison, KPZ , camp, colony	Vladimir Special Prison of the Mini- stry of Interior, USSR
Фамилия состави- теля карточки	Горбуш?	Name of person who filled in card	Gorbush?
Год	531013	Year	531013

Уголовная карточка
1я стр., прав. ст.

Орган кем арестован	2ым Глав. Управле- нием МГБ СССР
Отдел №№ дел	31
Тюремная камера, дата	2-41 520516 2-32 540203 3-35 540302 3-27 540419
Дакто форм	

Prison Card
1st page, r.h. column

Agency which carried out arrest Section, Dept.	2nd Main Admin. of Ministry of State Security, USSR
.....	Nr 31
3-28 540708 3-33 540711 3-48 540716 3-23 540819	Prison cell date
Dactyloscopic form	

Уголовная карточка
2я стр.

Кем осужден	Особым Совещанием при МГБ СССР
Когда	520416
Статьи Уголов- ного Кодекса	58-4, 58-10 г 1, 82 г 1
Срок, лет	25 т/з
Начало срока	410628
Конец срока	660628

Prison Card
2nd page

Sentence passed by	Special Conference of Ministry of State Security, USSR
Date	520416
Articles of the Criminal Code	58-4, 58-10 ch. 1, 82 ch. 1
Term in years	25 years of prison
Term beginning	410628
End of term	660628

Движение З/К

530416 прибыла из Бутырской тюрьмы
МВД г Москва
Освобождена 540827 на основ. решения
Центральной Комиссии по пересмотру дел.
на лиц, осужденных за контрреволюционные
преступления. Выписка г.3 протокола Н 13
от 5408116. Мера наказания касалась
снижения до фактически отбытого срока.

Prisoner's transfers

530416 she arrived from the Butyr Prison
of the Ministry of Interior, Moscow
Released from prison 540827 on the basis
of decision of the Central Review Com-
mission of matters of people convicted for
counterrevolutionary offences. Extract
ch.3 of protocol Nr 13 dated 540816. This
concerned reduction of the punishment
to the length of the actually served
sentence.

Источники:

№ Видео	0086
Время Видео	11256
Филм и Кадр	0716

Sources:

Video order
Video time
Film and frame

901015

Rolf

Björnerstedt

N7 Вильгельм Мунтерс - N7 Vilhelm Munters ✓Уголовная карточка
1я стр., левая сторона

1. Фамилия	Мунтерс N7
2. Имя	Вильгельм
3. Отчество	Николаевич
4. Год рождения	1898
5. Место рождения	г. Рига
6. Адрес	г. Воронеж, ул. Орджоникидзе 36, кв. 10
7. Профессия, специальность	инженер-химик
8. Место работы, должность	Преподаватель немецкого языка, Инструктор иностранных языков
9. Партийность	б/п
10. Национальность	Латыш
11. Гражданство	без гражданства
12. Арестован, когда	410626
13. Характер преступления	Помощь международной буржуазии
14. Статьи уголовного кодекса	58-4, 58-6
15. Указать название тюрьмы, КПЗ, лагеря, колонии	Владимирская особая тюрьма МВД СССР
Фамилия составителя карточки	Горбут
Год	531013

Prisoner card
1st page, left side

1. Last name	Munters N7
2. First name	Vilhelm
3. Patronymic name	Nikolayevich
4. Year of birth	1898
5. Place of birth	Riga
6. Address	Voronezh, ul. Ordjonikidze 36, kv. 10
7. Profession, specialty	engineer-chemist
8. Place of work, position	Teacher of German language, teacher of foreign languages
9. Party affiliation	without
10. Nationality	Lett
11. Citizenship	stateless
12. Arrested on	410626
13. Kind of offence	Assistance to international bourgeoisie
14. Articles of the criminal code	58-4, 58-6
15. Give name of prison, KPZ, camp, colony	Vladimir Special Prison of MI USSR
Name of person who filled in card	Gorbut
Year	531013

**Уголовная карточка
1я стр., прав. ст.**

**Prisoner Card
1st page, r.h. column**

2

Орган
Кем арестован 2ым Главным Управле-
нием МГБ СССР

Agency
Who carried out 2nd Main Admini-
arrest stration of the
Ministry of State
Security

Отдел

Section,
department
Nr.

N°N° дел 27

27

Тюремная камера, 2-9 520211
дата 3-62 540203
3-48 540316

Cell, date 2-9 520211
3-62 540203
3-48 540316

Дакто форм

Dactyloscopic
form

Указательный палец
правой руки

Index finger of
the right hand

**Уголовная карточка
2я стр.**

**Prisoner Card
2nd page**

Кем осужден Совещанием при МГБ
СССР

Sentence passed Special Conference
by attached to the
Ministry of State
Security, USSR

Когда 520416

Date 520416

Статьи Уголовного 58-4
Кодекса

Articles of the 58-4
criminal code

срок, лет 25 лет т/м

term in years 25 years of prison
confinement

Начало срока 410626

Term beginning 410626

Конец срока 660626

End of term 660626

Движение З/К

Prisoner's transfers

Приб. 520514 из Бутырской тюрьмы МВД
СССР г. Москва
540827 освобожден на основе выписки из
протокола от 540816 Заседания Центральной
Комиссии по пересмотру дел? осуждения за
контрреволюционные преступления. Мера
наказания снижена до фактически отбытого
срока.

Arrived 520514 from the Butyr Prison of
MSS, USSR, Moscow
540827 released on the basis of an excerpt
from the protocol dated 540816 from the
Session of the Central Commission for
Revision of matters? of sentences for
counterrevolutionary offences. The
sentence was reduced to the term actually
served.

Источники:

Sources:

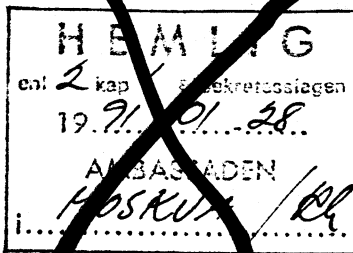
№ Видео 0005;0087
Время Видео 10717;11257
Филм и Кадр 0110-0113;0718-0719

Video order
Video time
Film and frame

SVERIGES AMBASSAD
MOSKVA

1991-01-28

Kanslirådet Martin Hallqvist

Utrikesdepartementet

28/002

INKOM UD		
1991 -02- - 1		
AVD P	GR. 2	MÅL En I

Ex f Raoul Wallenberg-Fören
Pol 1, Hallqvist/Ch
91 04 30
HEMLIGT

Wallenbergärendet
(1 bil)

Broder,

./.

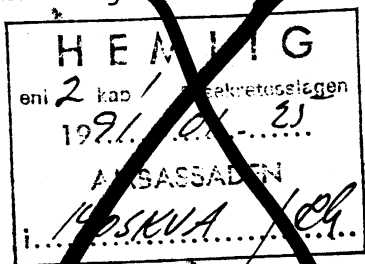
Härmed insändes ett vittnesmål rörande Raoul Wallenberg. Brevskrivaren säger sig ha hört talas om att RW avrättats och begravts i Tomsks oblast. Kaganovitjs namn nämns. Det förefaller väl knappast troligt att "lantarbetaren Strezj" i förväg skulle ha fått reda på att Wallenberg skulle föras till platsen ifråga.

Hans Magnusson

Handl: M Dahnberg

1991-01-25

Wallenbergärendet - brev från V.V. Strezj

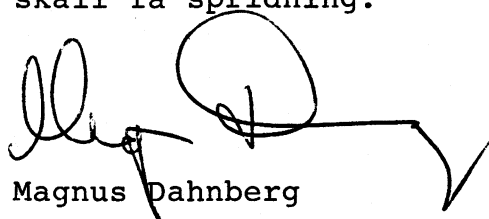
I brev till ambassaden av 1990-12-25 skriver Vasilij Strezj att han som 20-åring hörde Wallenbergs namn i maj 1947. Strezj var lantarbetare på ett avrättningsställe som låg vid floden Vasjugans övre lopp i Tomsks oblast. På detta ställe fanns en sjö som folk brukade dränkas i. Denna sjö skulle inte vara utsatt på kartan.

Strezj fick höra att det snart skulle komma en "svit" med ett flygplan som skulle föra med sig en svensk ambassadör eller minister vid namn Wallenberg. Emellertid fick Strezj möjlighet att lämna stället vid just denna tid och hörde därför inte mera om saken innan han flera år senare på nytt träffade sin mor, som också arbetat på avrättningsstället men nu flera år senare blivit fri. På Strezjs fråga svarade då modern att hon hört talas om Wallenberg och att han hade kommit dit med en svit under ledning av Kagano-vitj. Wallenberg skulle ha begravts i närheten av floden Tym. En "chef" skulle därvid ha lett en "expedition" till detta ställe, funnit graven, grävt upp den och fyllt igen den på nytt. Denna "chef" hade beskrivit gravstället för Strezjs mor och hon för Strezj.

Rykov, Kamenev, Bucharin och Tuchatjevskij skulle alla ha avrättats på den nämnda anläggningen.

Brevskrivaren vill inte att hans namn eller adress
skall få spridning.

Magnus Dahnberg

KOPIA TILL:

UTR MIN

-"-

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

+ Moskva

91/84 11

Pol 1, Hallquist Pol

INK. UTRIKES DEP.

D. N:o

1991 -02- -41

AVD

P

GR

2

MÅL

Eel

POL

INKOM UD 1991-02-01

AMBASSADEN MOSKVA

1991-02-01

UD STOCKHOLM

FOER POL 1 (HALLQUIST) FRAAN MAGNUSSON

RE WALLENBERGKOMMISSIONENS STATUS

Pol 1/Hallquist/ag
Överlämnad till Jan
Romare, pol 7, för
yttrande. 1991-03-12.

FORTIS

RE WALLENBERGKOMMISSIONENS STATUS

PRIMO

JAG MINNS INTE OM VI TIDIGARE DISKUTERAT FRAAGAN OM WALLENBERG-KOMMISSIONENS STATUS. HUR SOM HELST ANSER DE SOVJETISKA MEDLEMMARNA BIRSTEIN OCH ROGINSKIJ ATT AVSAKNADEN AV EN VAELEDEFINIERAD SAADAN ALLTID UTGOER ETT HANDICAP I DERAS ARBETE. FINNS DET NAAGON MOEJLIGHET ATT T EX REGISTRERA KOMMISSIONEN, AAIMINSTONE SOM EN NGO, VID NAAGON INTERNATIONELL ORGANISATION SOM FN:S MR-KOMMISSION ELLER ESK, INFOER MR-KONFERENSEN I MOSKVA I HOEST (DET SISTNAEMNDA FOERSLAGET KANSKE SKULLE VARA MEST FRAMKOMLIGT). ANNARS FAAR MAN VAELOEVERTVAEGA OM DET GAAR ATT REGLERA KOMMISSIONENS STATUS NAERMARE BILATERALT, MEN JAG TROR INTE RYSSARNA GAAR MED PAA DETTA, MED TANKE PAA DESS INTERNATIONELLA SAMMANSAAETNING.

SECUNDO

HAEROMDAGEN OEVERTVAEMNADE JAG TILL ZJURAVLJOV PAA MID:S ANDRA EUROPEISKA DIREKTORAT EN BEGAERAN STAELLID TILL NYE CHEFEN FOER MINISTERRAADETS ARKIV ATT BIRSTEIN OCH ROGINSKIJ SKULLE GES TILLFAELLE FORTSAETTA SIN ARKIVGENOMGAANG. I EN NAERSLUTEN NOTE BAD JAG OCKSAA MID UNDERSTOEDJA DENNA BEGAERAN. ZJURAVLJOV LOVADE BARA VIDAREBEFORDRA DEN.

GIVEITVIS STOETTE JAG PAA BETR DET UTLOVADE MOETET MED KGB. ZJURAVLJOV BAD OSS BARA HA TAAALAMOD, MED HAENVISNING TILL ATT ORGANISATIONEN NU VAR UTOMORDENTLIGT HAART ANSTRAENGD OCH T O M MEDARBETARE VID ARKIVET MOBILISERATS I KAMPEN MOT EKONOMISKT SABOTAGE. DESSUTOM VAR PIROZJKOV STAENDIGT PAA RESA I LANDET.

VI FRAAGAR OSS DAERFOER OM VI SKALL TRYCKA PAA HOEGRE UPP I MINISTERIET ELLER OM VI RENTAV SKALL STAELLA ALLA VAARA FRAAGOR SKRIFTLIGEN TILL MID+KGB, VARVID DOCK RISK FINNS ATT MOETET ALDRIG BLIR AV OCH VI BARA FAAR ETT OTILLFREDSSTAELLANDE SKRIFTLIGT SVAR. SAA VI AGERAR SOM VI FINNER BAEST.

TYVAERR BLEV DET INTE TILLFAELLE TA UPP RW-AERENDET VID DE NORDISKA AMBASSADOERERNAS LUNCH MED INRIKESMINISTER PUGO FOERRA VECKAN.

BERNER

~~FORTS~~

BERNER

AMBASSADEN MOSKVA

UPPSALA UNIVERSITY
The Raoul Wallenberg Project

Herr MARTIN HALLQUIST

Kansliråd

/ UD-Politiska avdelningen/

Gustav Adolfs torg 1

BOX 16121

103 23 STOCKHOLM

S V E R I G E

"Runt Raoul Wallenberg"

Pol 1/Hallqvist/ag

Ex till:

Kabs

Polch

Bitr polch

Wöhler, pol 1

Hallqvist, pol 1

Raoul Wallenberg-föreningen

Amb Moskva (u nr)

Amb Budapest (u nr)

*MS
after
MH
pol 1*

*Exp. 9/1-03
3*

INK UTGÅSSDEP		
Dnr.....30.002.....		
1991 -02-04		
Avd	Gr	ML
P	2	bu

Herr Hallquist,

Först och främst vill jag be om ursäkt, att jag skriver så försenad i fallet "vittne i Ungern rörande Wallenberg-affären och Raoul Wallenbergs öde". Jag lovade att samla ihop alla personer i Ungern, som hade någonting att göra/berätta med/om fallet Wallenberg. Det fanns mycket annat att syssla med, men nu är jag färdig. Varsågod!

1. Lajos BÉRES o. László PETRÓCZY: Bägge två kom som fånge till Sovjet 1945. De var i ett fångläger nära Harkov, Ryssland. De hade sett någon, som kastade ut ett papper ur ett tåg, som åkte förbi där de arbetade. På pappret stod: "Mitt namn är Raoul Wallenberg. Jag var diplomat vid den svenska beskickningen i Budapest. Varsågod och underrätta svenska beskickningen." Det hände 1947.

Lajos BÉRES ✓

Berend u. 18./I.9.

1033-BUDAPEST

Tel.: -

László PETRÓCZY ✓

Thälmann u. 59.

BUDAPEST XIII.

Tel.: 36/1/1407 453

- 1 -

2. Ferenc KÁLMÁNYFY: Han kämpade i den ungerska motståndsrörelsen 1944-45 och kom i kontakt med Wallenberg. Han påstår att Wallenberg blev skjuten ihjäl i lägenheten av flickvännen till hans chaufför, Alfonz Detoma, när han försökte att beskydda två kvinnor av ryska soldater. I nära av det här huset såg Kálmánfy^{Schare}Ven grav med påskriften: "Här ligger en okänd ung man." Det hände i januari 1945.

Ferenc KÁLMÁNYFY

Álmos u.18.

9023-GYÖR

Tel.: 36/96/25 508

3. József DOBOS: Efter befrielsen arbetade Dobos med sin far tillsammans som färjkarl i Szolnok, östra om Budapest, vid floden Tisza. Han berättade hur färjkarlen, som jobbade ung. 50 meter borta, ~~teg~~ en rysk officer med två soldater och en civil man med i sin båt för att krossa floden. I mitten av floden föll plötsligt den civilaⁱⁿ i vattnet och försvann. Han drunknade. Dobos påstår, att mannen måste vara Wallenberg, som han kände igen på en fotografi.

József DOBOS

Kassai út 37./I.3.

5000-SZOLNOK

Tel.: -

4. István SCHALK: Jude, som var medlem i det så kallade "T-gruppen" av det Internationella Röda Korset. Han är den mannen, där Wallenberg - som kände honom tidigare - gömde sig för

tyskarna och pilkorsarna i mitten av januari /f.o.m. 10-de till den 17-de/.Schalk kan berätta om de sista dagarna av Wallenberg i Budapest, om hur ryssarna kom och tog honom bort, och om hur Wallenberg kom tillbaks efter några dar. En särskild viktig vittne om Wallenbergs försvinnande.

István SCHALK

Katona József u. 20./II.2.

BUDAPEST XIII.

Tel.: 36/1/1310 449

✓
5. György SCHILLER: Han var medarbetare av den svenska människoräddningsaktion, 1944. Han kände till mycket bra även Vilmos Langfelder, Wallenbergs chaufför. Schiller påstår, att han skulle ha sett och snackat med Langfelder den 18-de januari 1945. Langfelder var ensamt, hade sin svarta bil med sig, och sa, att han måste åka till Újpest /norr-östra stadsdelen av Budapest/, för att söka efter Valdemar Langlet från Svenska Röda Korset. Han är säkert på, att det hände på den 18-de januari, eftersom, det var den dagen, då den internationella ghetton befriades. För att minnas: enligt uppgifterna hittills om försvinnandet av Langfelder och Wallenberg, fördes dem bort av ryssarna tillsammans, och en dag tidigare, den 17-nde januari 1945! Var det bara Wallenberg, som fördes till Sovjet och Langfelder försvann/dog/blev mördad lite /?/ senare och ensamt/?/ ?.

György SCHILLER

Erzsébet körút 86.

1066-BUDAPEST

Tel.: 36/1/1322 964

- 3 -

6. László-ROZSMANN-ROMVÁRY: Han påstår, att han var tillsammans med Wallenberg i det sovjetiska fångslager i Gödöllő, 30 km österut om Budapest. Med ett dussintals andra fånge försökte dem att fly, men Wallenberg blev skjuten i ryggen och dog efter två minuter. När Romváry kom tillbaka med någon från en närliggande by, för att kunna begrava liket, var det redan försvunnit.

László ROZSMANN-ROMVÁRY

Diana u.17.

BUDAPEST XII.

Tel.: 36/1/1166 312

Det finns kanske flera i Ungern, som kunde berätta någonting om hela fallet, men det var bara de, som har anmält sig till Raoul Wallenberg-projektet. Utom de förstnämnda, Petróczy och Béres, har vi gjort audio-intervjuer med alla. Originalband finns i arkivet i Uppsala.

Alla är beredd, att tala om även för Er i Utrikesdepartementet. Jag har kollat.

Om det finns någonting att hjälpa till, eller om Du har frågor kvar, varsågod och underrätta mig.

Vänliga hälsningar:

Budapest, 30-01-1991

Péter Bajtay

Raoul Wallenberg-projektet i Ungern

KOPIA TILL:

UTR MIN

—"

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

INK. UTGÅRDE DEP.		
D. N:o		
1991-02-12 (1)		
AVD	GR.	MAL
HP	1	Σ

Orig

A 2 Ee 1

INKOM UD 1991-02-11

AMBASSADEN MOSKVA

1991-02-11

UD STOCKHOLM

Betr. åtgärd se
delgivningslista

✓
FOER POL 1

RE PERSONALFOERAENDRINGAR I KGB. FRAAN MAGNUSSON

FORTS

PROMEMORIA

AMBASSADEN I.....Moskva.....

HAR.....91-02-11.....

MEDDELAT FÖLJANDE:

Betr. åtgärd se
delgivningslistaOverlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET
Pcl. I14 FEB 1991
Ds Olsson.....

RE PERSONALFOERAENDRINGAR I KGB. FRAAN MAGNUSSON

P R I M O

KGB-CHEFEN KRJUTUKOV TILIKAENNAGAV DEN 8 FEBRUARI FOER IZVESTIJA RAEIT BETYDANDE FOERAENDRINGAR PAA HOEG NIVAA I ORGANISATIONEN. DEN 66-AARIGE GENERALEN OCH EN AV DE TVAA FOERSTE VICE ORDFOERANDENA, FILIPP BOBKOV, AVGAAR EFTER 45 AARS TJAENSTGOERING I STATSSAEKERHETSORGANEN. HAN BLIR I FORTSAETNINGEN VERKSAM SOM KONSULT TILL FOERSVARSMINISTERIET.

AVGAAR GOER OCKSAA EN AV DE SJU VICE ORDFOERANDENA, DEN LIKALEDES 66#-AARIGE VLADIMIR PIROZJKOV, SOM EFTER 20 AAR I "ORGANEN" PENSIONERAS OCH KOMMER ATT LEDA VETERANFOERENINGEN. PIROZJKOV HAR VARIT ANSVARIG FOER I TUR OCH ORDNING PERSONALFRAAGOR, PRESSTJAENSTEN, INSPEKTIONSVERKSAMHETEN OCH DEN S K YTTRE OEVERVAKNINGEN.

TILL FOERSTE VICE ORDFOERANDE HAR UINAEMNTS EN AV STAELLFOERETRAEDARNA, VIKTOR GRUSJKO, DET SISTA AARET CHEF FOER KONTRASPIONAGET. TILL NY CHEF FOER KONTRASPIONAGET HAR UINAEMNTS GENERALLOEJTINANTEN GENNADIJ TITOV, TIDIGARE CHEF FOER KGB:S HOEGKVARTER I DDR MEN FOER OSS MERA KAEND SOM RESIDENT I OSLO 1972-#77 OCH DEN SOM HOELL I AGENTEN TREHOLT.

KRJUTUKOV MEDDELADE OCKSAA ATT MYCKET UNGA TJAENSTEMAEN UINAEMNTS TILL LEDANDE POSTER. DEN 45-AARIGE VITALIJ VOROINIKOV BLIR CHEF FOER STYRELSEN "FOER FOERSVAR AV DEN KONSTITUTIONELLA ORDNINGEN", DVS DEN ENHET SOM ERSATTE DEN FEMTE "IDEOLOGISKA STYRELSEN". TILL STAELLFOERETRAEDANDE CHEF FOER EN AV HUVUDSTYRELSENA (DET SAEGS INTE VILKEN) HAR UINAEMNTS EN 41-AARING.

KGB-CHEFEN UPPGAV ATT BOBKOV OCH PIROZJKOV VILLE AVGAA REDAN I FJOL, MEN ATT PERSONALFRAAGORNA TILL VISS DEL BEHOEVDE BESLUTAS AV PRESIDENT GORBATJOV SJAEIV.

S E C U N D O

ATT OMGAAENDE DRA NAAGRA MERA BESTAEMDA SLUTSATSER OM INNEBOERDEN AV DE REDOVISADE FOERAENDRINGARNA AER VANSKLIGT. TROLIGEN LIGGER DOCK DEN BEDOEMNING IZVESTIJA GOER, PAA GRUNDVAL AV VAD VAELINFORMERADE KAELLOR ANSER, NAERA SANNINGEN. DETTA SKULLE INNEBAERA ATT VI INTE

FORTS

HAR NAAGRA STOERRE OMVAELVNINGAR ATT VAENTA I KGB:S ARBETE, MEN ATT KRJUTUKOV STAERKT SIN POSITION MED HJAEHP AV PERSONER HAN KAN LITA PAA.

2

EN TYDLIG TENDENS AER ATT DEN GREN AV KGB SOM KRJUTUKOV SJAEHV REPRESENTERAR, UTILAENDSK UNDERRAETTELSEINHAEMNING (FOERSTA HUVUDSTYRELSEN), YTTIRLIGARE FOERSTAERKS, EFTERSOM BAADE GRUSJKO OCH TIIOV HAR VART VERKSAMMA DAER. INNAN GRUSJKO KOM ATT BLI ANSVARIG FOER KONTRASPIONAGET HADE HAN BL A OEVERSIKT OEVER SPIONAGET I VAESTEUEOPA. TIIOV VAR EFTER SIN SEJOUR I NORGE CHEF FOER FOERSTA HUVUDSTYRELSENS TREDJE AVDELNING, SOM SYSSLADE MED SPIONAGE I BL A STORBRITANNIEN OCH SKANDINAVIEN. BOBKOV OCH PIROZJKOV AA ANDRA SIDAN HADE NAESTAN ENBART SYSSLAT MED INRIKESFRAAGOR. BOBKOV REPRESENTERAR DAERMED EN UNIK KONTINUITET AENDA FRAAN STALINTIDEN, UNDER BREZJNEVTIDEN ANSVARIG FOER IDEOLOGISKA FRAAGOR OCH KAMPEN MOT DISSIDENTIERN. BOBKOV AER SANNOLIKT DEN I KGB SOM VET MEST OM ORGANISATIONENS HISTORIA.

PIROZJKOV VAR JU DEN SOM TOG EMOT WALLENBERGFOERENINGEN HOESTEN 1989 OCH DAERVID OEVERLAEMNADE RW:S TILLHOERIGHETER OCH UTPEKADES AEVEN SOM DEN AMBASSADOER BERNER SKULLE FAA TRAEFFA FOER ATT DISKUTERA DEN FORTSATTA HANDLAEGGNINGEN AV RW-AERENDET. RIMLIGEN INNEBAER SKIFTET PAA DENNA POST LIKSOM PAA FOERSTE VICE STAELLFOERETRAEDARPOSTEN ATT DET AVISERADE MOETET YTTIRLIGARE UPPSKJUTS. AA ANDRA SIDAN KAN MAN HOPPAS DETTA BIDRAR TILL ATT UNDANROEJA EV KVARDOEJANDE MOTSTAAND FRAAN "DEN GAMLA GENERATIONEN" ATT LAEGGA FRAM SANNINGEN, MEN DETTA FOERBLIR T V EN FOERHOPPING UTAN SAEKRARE UNDERLAG.

BERNER

AMBASSADEN MOSKVA

Handläggare

Datum
910213

Handläggare
H. Olsson

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller namn

Attn 710211

Appendix

Angående Personalförteckn. i KGB

Delges för kännedom

utan bil

jämte
samtal bil

jämte bil
där så an

☐ bli kan lånas
på UD tel:

Delges för kännedom		Bil	Bil	Bil	Bil	Bil
☐ Konungen		☐ Riksdagsledamot		☐ FOA	2 ex	☐ Utrikespol institutet
☐ Drottningen		☐ Statssekr Fö		☐ SIPRI		☐ Svenska FN-förbundet
☐ Regeringen 21 ex		☐ Statssekr		☐ EKN		☐ Östekonomiska byrån
☐ Statsministern		☐ U-enh A		☐ KK	5 ex	☐ Bankföreningen
☐ Statsrådsberedningen		☐ IP-enh A		☐ Riksbanken		☐ Exporttr
☐ Chef Fö		☐ PB-I, A		☐ RPS		☐ Industriförb
☐ Chef I		☐ I-enh Fi		☒ RPS/säk avd <i>Lareu</i>		☐ Röda Korset
☐ Statsrådet		☒ I-enh Fö		☐ SIDA		☐ Rädda Barnen
☐ Statsrådet		☐ I-sekr I		☐ BITS		☐
☐ Riksdagens talman		☐ IAEA-del I		☐ SAREC		☐
☐ Utrnämnd/Utrutsk/Europa- rådsdel 59 ex		☐ SSLP, Fö		☐ IMPOD		☐
☐ Utrikesnämnden 19 ex		☒ UB <i>undskat</i> (22)		☐ IVA		☐
☐ Utrikesutsk 41 ex		☐ UB/USK		☐ STU		☐
☐ Europarådsdel 12 ex		☐ Ch Fst/USL		☐ Invandrarverket		☐
☒ Utrikesutsk kanslich		☐ Arméstaben FN-avd		☐ I-sekr Naturvårdsverk		☐
☐ Försvarsutsk kanslichef		☐ Ch MHS		☐ Svenska institutet		☐
☐ Riksdagsledamot		☐ Ch FHS		☐ Nordiska Afrikainst		☐
		☐ FRA		☐ Latinamerikainst		☐

[illegible]

☐ Utrikesministrern	Bil	☐ KSA	Bil	☐ Rapportsekretariatet	Bil	☐ Statssekr int U-samarb	Bil	☐	Bil	
☐ Kabinettssekr		☐ Inspektören		☐ Chef Protokollét		☐ Deps bist min kansli		☐		
☐ Kansliråd UM:kansli Eriksson Fogh		☐ Chef B-avd		☐ Chef Rättsavd		☐ Chef U		☐		
☐ Deps UM:kansli Söder		☐ Amb nedrustning		☐ Folkrättsrådgivaren		☐ Expeditionschefen		☐		
☐ Deps UM:kansli Sjöberg		☐ Amb MR		☐ Chef R		☐ Chef A:		☐		
☐ Inf sekr UM:kansli		☐ Amb NGO		☐ Utrikeshandelsministrern		☐ Chef Press o Inf.enh		☐		
☐ Sakk UM:kansli Stenarv		☐ Amb ESK/Pol 6 Norberg		☒ Statssekr UDH		☐ Chef Pressbyrån		☐		
☐ Chef Pol avd		☐ Amb terrorism/narkotika		☐ Chefsförhandlare UDH		☐ Chef Inf.byran		☐		
☐ Bitr Chef Pol avd		☐ Dep råd säkpol		☐ Dinkelspiel		☒ <i>Olsson</i>		☐		
☐ Chef Pol 1-7		☒ Minister Pol 1 Wahlbäck		☐ Chef UDH		☒ <i>Wester</i>		☐		
☒ Chef Pol <i>I</i>		☒ Kansliråd Pol 1 Starråker		☐ Chef ISEK		☒ <i>Rejzler</i>		☐		
☐ KMI		☐ Deps Pol/adm GAT		☐ Chef ÖSEK		☐		☐		
				☐ Biståndsmministrern		☐		☐ Ater enh ex		
Antal ex skr	sider	Antal ex bil	sider	Kopierad den	sign	Distribuerad den	sign	Ätg postexp	datum	sign
24	2			910214	<i>CT</i>	14/1 91	<i>VGP</i>	☐ kurir ☐ luft-post		

1991-02-06

Kanslirådet Martin Hallqvist

Utrikesdepartementet

8/3 S. m. Paul
f. t. h. g. n. s.
F d KGB-medarbetare om Raoul Wallenberg 37/004
(1 bil)

Broder,

(POL)

INKOM UD		
1991-02-11		
AVD.	GR.	MAL
P	2	Eu

./.

F d KGB-medarbetaren Ljubimov, nära bekant till O Gordievskij, har i nr 2 av Novoje Vremja några funderingar om Raoul Wallenbergs öde. Vad är det som finns i hans dossier, som skulle kunna vålla "de kompetenta organen" och vår stat sådan skada? Vad tvingar dem att så envist bevara hemligheten? är några frågor Ljubimov ställer.

Pol 1/Hallqvist/ag

Ex till:

Kabs
Polch
Wöhler, pol 1
Hallqvist, pol 1
Raoul Wallenberg-föreningen

Exp. 91-03-12/ag

Kanske blev RW först föremål för den sovjetiska säkerhetstjänstens intresse p g a sin kamp mot den gemensamma fienden - fascisterna, d v s han kanske betraktades som "vår" man, är Ljubimovs något originella tes. Senare skulle RW ha fallit offer för en intrig och "spionomani".

Sedan gör Ljubimov ett hopp till hösten 1989, då Wallenbergföreningen erhöll föremål som tillhört RW. Han slår fast att om det är något KGB kan vara stolt över så är det den ordning under vilken avrättades personliga tillhörigheter förvaras. Det står enligt honom helt klart att RW:s akt ej förstörts utan förvaras i arkivet.

Hans Magnusson
Hans Magnusson

Варшава
 Рудольф БОРЕЦКИЙ
Вена
 Анатолий КОВРИГИН
Гавана
 Виталий СОБОЛЕВ
Дели
 Сергей ИРОДОВ
Лондон
 Сергей БАБУСЕНКО
Претория
 Николай РЕШЕТНЯК
Мехико
 Юрий КУДИМОВ
Нью-Йорк
 Евгений АНДРИАНОВ
Рим
 Павел НЕГОИЦА
Стокгольм
 Александр ПОЛЮХОВ
Токио
 Владимир ОВСЯННИКОВ

Учредитель —
журналистский коллектив
«Нового времени»
 Выходит на русском, английском,
 французском, немецком, испанском,
 португальском, итальянском языках
 Печатается в
 типографии «Московская
 правда». Телексы: 411164a
 newt SU 411164b newt SU
 411164c newt SU.
 Телефаксы: 200-42-23;
 200-41-92
 Отдел рекламы: 209-11-71;
 209-92-82

© «Новое время»

■ В редакционном введе-
 нии к материалу «Вторая ре-
 волюция» Л.Васильева
 (№45/90) сказано, что
 взгляды автора многим пока-
 жутся шокирующими. Дей-
 ствительно, нечто подобное
 шоку я испытал, но, видимо,
 не в том смысле, в каком
 предполагала редакция.

«Я вообще-то не сторон-
 ник революций в марксист-
 ском понимании этого сло-
 ва... насилие не способно

само по себе сменить струк-
 туру, особенно если оно на-
 правлено не в ту сторону». Как жаль, что уважаемый профессор не жил в 1789 го-
 ду! Быть может, он отгово-
 рил бы восставший народ
 брать Бастилию. И жаль, что
 он не отстоял свою точку
 зрения в 1989-м — тогда пра-
 вительство Франции, а с ним
 и весь мир не стали бы отме-
 чать юбилей Великой фран-
 цузской революции как по-

вали однопартийность...
 Только не надо говорить
 мне о плюрализме мнений и
 разъяснять, что насилие — это
 плохо. Я ведь тоже за то,
 чтобы жить в ненасильствен-
 ном мире. Речь идет о понима-
 нии объективных причин «на-
 силовых революций» и,
 главным образом, об уровне
 статей и позиции вашего жур-
 нала.

А.Шылов,
 член-корреспондент АН СССР
 Московская область

Был ли Валленберг «своим» для НКВД?

■ Вы опубликовали несколько материалов о
 судьбе Рауля Валленберга. Я хотел бы поде-
 литься своими соображениями на этот счет.

Почему Валленберг был похищен? Этот во-
 прос не дает мне покоя, он так и не получил
 ответа со стороны КГБ. Конечно, могла прои-
 зойти случайность: возник конфликт с совет-
 ским начальником, пожелавшим отобрать у
 Валленберга машину, затем — злодейская ак-
 ция, а потом — истинно «патриотическое» со-
 хранение чести мундира. Однако трудно пове-
 рить, что похищение гражданина нейтральной
 Швеции произошло без санкции компетент-
 ных органов. В сталинской системе был поряд-
 ок — даже в произволе. Страх перед всеиль-
 ными органами царил священный, а за маро-
 дерство карали беспощадно, ходили слухи, что
 даже Абакумов отрекся от своей сестры, когда

ее поймали на вывозе трофейного имущества.

Что же такого страшного мог совершить не-
 счастливый швед? Что же такого хранится в его
 досье, что может нанести непоправимый
 ущерб компетентным органам и нашей держа-
 ве? Что заставляет столь упорно сохранять тай-
 ну? Стоит, пожалуй, вспомнить сценарии ана-
 логичных «эксов» (так по-старобольшевистски
 именовали «мокрые дела» в органах), прове-
 денные в разные годы. Практика закордонной
 террористической работы НКВД показывает,
 что острое меча направлялось либо против
 врагов Советской власти типа Петлюры, либо
 против «своих» — троцкистов, иностранных
 коммунистов. В отношении иностранных ди-
 пломатов (не считая представителей тех стран,
 которые попали в сферу влияния сталинской
 империи) органы вели себя вполне благопри-

75.44 P 2 241
 Bij... till hbr...
 Halland... 1978.02.06

ценно кричат: «Порнуха!»
Но я не согласен с критикой конкурсов красоты. По-

зять: чем меньше продуктов, тем чаще нам транслируют заседания парламен-

Г.Хасанов,
ветеран войны и труда
Уфа

группам, оказавшимся в экстремальной ситуации, открыт совместный расчетный счет для добровольных пожертвований — 80191 Account number. Caisse populaire Kahnawake

P.O. Box 1987 Malone Highway
TOLIBO/Canada 30539 — 815
Fund for Development of Ethnic Groups (Mohawk Nation Fund).

Все отклики на наше письмо просим направлять по адресу:

Нальчик-22, а/я 90.

Сергей Тохтабиев,
президент Международного
фонда развития малых народов
и этнических групп

Подборку подготовила
Т.Чернова

стойно. И невольно думаешь: а не вступали ли в контакт с Валленбергом советские агенты в Венгрии, что было вполне естественно в условиях борьбы с общим врагом — фашизмом? Идеалист и фанатик своего дела, Валленберг вполне мог довериться этим людям и попасть, таким образом, в категорию «своих». Далее по схеме: «свой» со временем становится жертвой интриг и шпиономании, а за этим следует и наказание. Может быть, поэтому органы и молчат?

Следующий акт спектакля разыгрывается уже во времена перестройки. В октябре 1989 года после обращений родственников Валленберга к президенту страны, провозгласившей приоритет общечеловеческих ценностей, сестра и брат Валленберга получают приглашение от советских властей прибыть в Москву. Им торжественно вручают «случайно обнаруженные» недавно дипломатический паспорт и водительские права Валленберга. Где же они

хранились? Уж не открылся ли филиал музея чекистской славы?.. Удивительно, но сестра Валленберга не поливает слезами благодарности мундиры сиятельных особ, она требует досье — ведь очевидно, что документы не находились в каком-нибудь кульке. Чем-чем, а порядком хранения личных вещей расстрелянных КГБ может гордиться. И приходит мысль: лучше бы вы ничего не «обнаружили» в своих архивах, знатоки человеческих душ! Ведь это все равно что вынести родственникам погибшего прядь волос покойного, не допустив их попрощаться к телу. Что случится, если покачать наконец дело Валленберга, вымарав, если надо, фамилии тех, кто до сих пор несет службу? Ведь теперь, после передачи документов, совершенно ясно, что дело не уничтожено и по-прежнему хранится в архивах.

Михаил Любимов,
полковник КГБ в отставке

Den fråga som ställs i folkomröstningen bestämdes få följande lydelse: "Anser Ni det vara nödvändigt att Socialistiska sovjetrepublikernas union bevaras såsom en förnyad federation av likaberättigade suveräna republiker, i vilken de mänskliga fri- och rättigheterna garanteras i full utsträckning oavsett nationalitet?" Frågan skall besvaras med "ja" eller "nej".

Deltagandet i folkomröstningen är fritt. Röstningen är frivillig och hemlig med allmän och lika rösträtt. Rösträtt har SSSR:s alla medborgare som uppnått 18 års ålder.

I militärförband blir röstningsförfarandet detsamma som vid val till SSSR:s folkdeputeradekongress.

Novoje 31/1

- 91

VAR RAOUL WALLENBERG "NKVD:s MAN"?

Moskva (IAN) I nr 2 av den utrikespolitiska veckotidskriften *Novoje vremja* kommer en pensionerad KGB-överste, Michail Ljubimov, med en del som han kallar det "reflexioner" om fallet Raoul Wallenberg.

Översten tar först upp frågan om varför Wallenberg blev bortrövad. Han tror inte att det kan ha skett utan vederbörande myndigheters sanktion - i det stalinska systemet rådde "ordning även i godtycket".

Vad var det då för hemska saker som den olycklige svensken hade gjort? undrar Ljubimov. Han anser att NKVD:s terroristiska arbete utomlands visar att udden var riktad antingen mot sovjetmaktens fiender av typ Petljura eller mot "de egna" - trotskister och utländska kommunister. Gentemot utländska diplomater betedde sig "organen" helt anständigt.

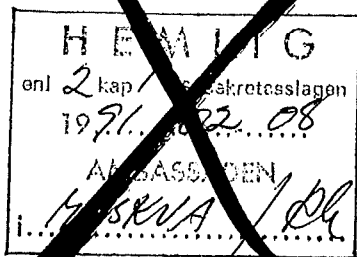
Ljubimov kommer här "osökt" på tanken: hade inte sovjetiska agenter i Ungern trätt i kontakt med Wallenberg, något som hade varit helt naturligt i kampen mot den gemensamme fienden - fascismen? Som idealist, fanatiskt hängiven sin uppgift, kunde Wallenberg mycket väl ha anförtrott sig åt dessa personer och på så sätt hamnat i kategorin "de våra". Och som "vår" föll han med tiden offer för intriger och spionskräck, varefter bestraffning följde. Är det kanske därför myndigheterna tiger? frågar sig Ljubimov.

Att Wallenbergs diplomatpass och körkort, som "hittats av en tillfällighet", överlämnats till hans släktingar föranleder också en del frågor från Ljubimovs sida. Om det är något KGB kan vara stolt över, så är det den ordning varmed de arkebuserades personliga tillhörigheter förvarats. Nu när de nämnda dokumenten överlämnats står det ju helt klart att dossiern inte har förstörts utan finns kvar i arkiven, menar överste Ljubimov. Enligt honom är det dags att äntligen visa upp fallet Wallenberg, även om det sätter en fläck på sådana som "än idag är i tjänst".

SVERIGES AMBASSAD
MOSKVA

1991-02-08

Kanslirådet Martin Hallqvist

Utrikesdepartementet 39/001

D. Nr. 1091-02-15		
AVD	GR	MIL
P	2	EU

HEMLIGT

Handläggningen av Wallenbergärendet

POL

Broder,

För att det inte skall råda oklarhet eller några delade meningar om hur ambassaden för närvarande och tills vidare skall handlägga Wallenbergärendet vill vi avstämma saken med departementet. Det förefaller oss mest ändamålsenligt att nu dels fortsätta ge stöd åt Wallenbergkommissionen och dess ryska medlemmars ansträngningar att gå igenom arkiven, dels trycka på för att få till stånd det begärda mötet med KGB. KGB förefaller ha satt stopp för arkivgenomgången men vi skickade häromveckan, via MID, en ny begäran till centrala ministerrådets arkiv om att Birstein och Roginskij skulle tillåtas fortsätta sitt arbete. Vad gäller mötet med KGB försäkrar man oss på MID, senast på avdelningen för humanitärt samarbete, att departementsledningen är helt med i bilden och ånyo för statssäkerhetsorganen understrukt den svenska sidans intresse.

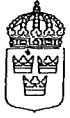
Däremot har vi inte lagt ned någon särskild möda på att följa upp den i och för sig sinande strömmen av vittnesmål; några frågade vi ju KGB om på ett tidigare stadium och alla som har någon substans har vi skickat hem, men i allmänhet har de ju en

Pol 1/Hallqvist/ag

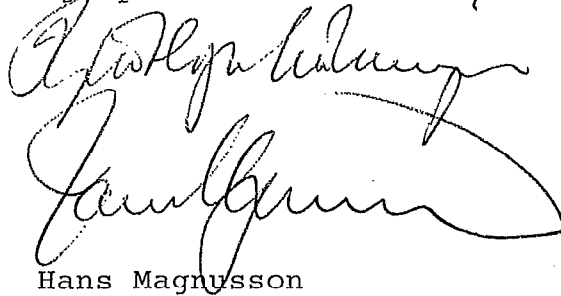
Ex till:

Kabs
Polch
Bitr polch
Wöhler, pol 1
Hallqvist, pol 1

Exp. 91-03-12/ag

sådan karaktär att man knappast kan motivera en resa över halva Sovjetunionen för att undersöka sanningshalten. Våra resurser möjliggör heller inte att vi t ex söker finna Gogoberidzes efterlevande - men säg gärna till om ni tycker att vi skall lägga ner mer arbete härpå. Vi kan i och för sig be Memorial om hjälp.

Hans Magnusson

*Önskar uppbyggda skola i
Warszawa 19/2 - 91/91 R. Wallenberg*

POL I MARTIN HALLOVIST

Fax 723 11 76

Pol

INK. UTRIKES DEP.		
D. No 50/001		
1991-02-29		
AVD.	GR.	MÅL.
<i>5/11</i>	<i>18</i>	<i>11</i>

To our deeply respected supporters.

*Hör Hallqvist, Pol 1 - Öberg, Hans ZAWA
91 04 03 / Pol P2 EU*

We are happy to inform you about the arising of an alternative, integrated school in Warsaw in the Stegna district. This school will bear the name of Raoul Wallenberg. We diligently sought a patron for our school. We would like to break the existing silence in the world with regards to this heroic person who symbolizes such humanitarian values like solidarity and Samaritan sacrifice.

Our school will be the first of its kind in Poland. Both healthy and physically-handicapped children will attend it. In this sense our school is integrated.

The sensitivity given to create the appropriate conditions for all of these children to develop their talents expresses the alternative and creative character of this school. We will ensure the children active contact with science and art. We will take care to hire teachers who possess the highest professional and personal qualifications. We will also take care to equip our school with technical, teaching tools as well as high quality equipment.

Faced with current Polish conditions, the achievement of these ambitious intentions will not be an easy matter. We have not lost, nor will we lose, hope. We have established a construction association for the organization of this school. This association intends to create a school program, to complete the school's construction quickly, to organize and to equip it with teaching materials.

For the purpose of fundraising we have been and will be undertaking various efforts. On the 7th of January, 1991 we organized an excellent, altruistic concert. It took place in Warsaw in the National Philharmonic building, at which were gathered the greatest Polish stars of the stage, film, and music world. Both the organizers and the performers worked voluntarily without honoraria. All proceeds from the concert were directed towards the school's construction.

We deeply regret that because of the short interim period between the sending out of invitations and the concert's occurrence you were not able to distinguish us with your presence.

We would like to express our hope that you would accept our invitation to participate in the opening ceremony of our school, which we hope will occur September the 1st, 1991.

If you were to want to assist the school's construction financially, we have taken the liberty of including here our bank account number: PBK III. Branch Warsaw 370015-976275-132.

We send you our greetings and we shall await your answer expectantly.

President

Grażyna Kosińska-Celińska

Vice-president

Sławomir Stoczyński

The Building Association and Integrational
Organization of the District Alternative School-Raoul Wallenberg

TOWARZYSTWO BUDOWY I ORGANIZACJI
INTEGRACYJNEJ I TWÓRCZEJ
SZKOŁY GMINNEJ
Im. Raoula Wallenberga
Warszawa, ul. Burgaska 3 m. 13

STOWARZYSZENIE BUDOWY I ORGANIZACJI
INTEGRACYJNEJ I TWÓRCZEJ
SZKOŁY GMINNEJ
Im. Raoula Wallenberga
Warszawa, ul. Burgaska 3 m. 13

blaskly även i
originalen

Förskolan för ställning
tagande "Vet Du något om"

01/01

Skurup den 23 februari 1991

Utrikesdepartementet

Box 16121

103 23 Stockholm

INK. UTRIKES DEP.		
D. N:o 54/001		
1991-02-25		
AVD	GR.	MÅL
P	2	Ex I

Vänner,

Jag vädjar om att ni på alla sätt medverkar till att försöka bringa klarhet i Raoul Wallenbergs öde.

Vänliga hälsningar

Lars Jönsson

Stortorget 7B

274 00 Skurup

Hör tit 910403
Pol 1, Hallgrist/8h

Skurup den 23 februari 1991

Utrikesminister Sten Andersson
Utrikesdepartementet
Box 16121
103 23 Stockholm

INK. UTRIKES DEP.		
D. N:o 54/002		
1991-02-26/25		
AVD	GR.	MÅL
P	2	Ex!

Ink. Utr.min.

1991-02-25

/9

Käre Vän,

Jag vädjar om att Du på alla sätt medverkar till att försöka bringa klarhet i Raoul Wallenbergs öde.

Vänliga hälsningar

Lars Jönsson
Stortorget 7B
274 00 Skurup

Hör tit 910403
Pol 1, Hallgrist Koh

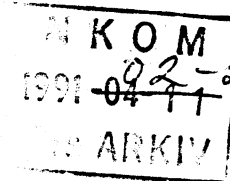
MM Kult 71-06-25

Skurup den 23 februari 1991

Kabinettsekreterare Pierre Schori

Utrikesdepartementet

103 23 Stockholm

Käre Vän,

Jag vädjar om att Du på alla sätt medverkar till att försöka bringa klarhet i Raoul Wallenbergs öde.

Vänliga hälsningar

Lars Jönsson

Stortorget 7B

274 00 Skurup

Hbr tit 910703
Poll, Hallqvist Boh

[REDACTED]
ARENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
GE1

KOPIA TILL:

UTR MIN

—"

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

D. No		
1991-02-22-27		
AVG	CR	EL
P	2	EL

(POL)

INKOM UD [REDACTED]

AMBASSADEN MOSKVA

1991-02-27

UD STOCKHOLM

[REDACTED] FOER POL 1 (HALLQUIST) FRAAN MAGNUSSON

RE BESOEK AV MEDLEM AV WALLENBERGKOMMISSIONEN

FORIS

RE BESOEK AV MEDLEM AV WALLENBERGKOMMISSIONEN

P R I M O

OM ALLT GAAR I LAAS MED PASS OSV KOMMER VADIM BIRSTEIN ATT
PAA INBJUDAN AV WALLENBERGFOERENINGEN BESOEKA SVERIGE DEN
7-14 MARS. JAG TROR DET VORE INTRESSANT FOER ER OCH HONOM
ATT ORDNA ETT MOETE I UD FOER NAERMAST BEROERDA.

S E C U N D O

BITT HANDEREV AV DEN 30 JANUARI FICK JAG I MIN HAND FOERST
DEN 25 FEBRUARI. BOKEN "SHOW TRIALS" KAN DU DAERFOER
KNAPPAST FAA TILLBAKA FOERE MAANADENS SLUT, MEN
FOERHOPPNINGSVIS OM EN A TVAA VECKOR.

BERNER

AMB MOSKVA [REDACTED]

[REDACTED]
ARENDE.

UTRIKESDEPARTEMENTET
BF1

KOPIA TILL:

UTR MIN

..

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

Pol 1 Hallqvist, abj

Ex f kdm till

Amb i Moskva, Prag, Wien

exp 91-03-05

UTRIKES DEP.		
D. N:o		
1991-02-28		
AVD	GR.	MIL
P	2	Eu

(POL)

INKOM UD [REDACTED]

AMBASSADEN BONN

1991-02-28

UD STOCKHOLM

[REDACTED] FOER HALLQVIST POL 1.

RE RAOUL WALLENBERG

FORTS

RE RAOUL WALLENBERG

HER HALLOVIST-KARLSSON 90-10-10 AABEROPAS.

FRAAN TYSKA FOERSVARSMINISTERIET HAR VI NU FAATT BESKEDET
ATT DEN GENRALLOEJTNANT BECK BOERDIG FRAAN HAMBURG SOM
KRUEGER PAASTAAR SIG HAR TRAEFFAT I BORKUTA EJ EXISTERAR I
TYSKA ARMENS RULLOR. SOM FRAMGAATT AV VAART MISO 319
90-11-28 KAN EJ HELLER DEN TYSKE DIPLOMAT KRUEGER SADES SIG
HA STOETT PAA I VORKUTA IDENTIFIERAS.

OERN

AMBASSADEN BONN